"Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie"

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO

KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ

NA OKRES PROGRAMOWANIA PROW 2014-2020

DLA OBSZARU GMIN
BATORZ, CHRZANÓW, DZWOLA, GODZISZÓW, JANÓW LUBELSKI, MODLIBORZYCE, POTOK WIELKI

Załącznik nr 2 do Uchwały nr 1/1/2019 Walnego Zebrania Członków LGD „Leśny Krąg”

z dnia 15 kwietnia 2019r.

JANÓW LUBELSKI, 2015

Zmiany 2019

Misja LGD "Leśny Krąg"

Poprawa jakości życia, pobudzenie aktywności gospodarczej i społecznej mieszkańców z terenu LGD do innowacyjnego wykorzystania zasobów lokalnych, dostępnych środków zewnętrznych poprzez współpracę samorządów lokalnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.

Wstęp

Lokalna Strategia Rozwoju Kierowana przez Społeczność na lata 2014-2020 wpisuje się w założenia zrównoważonego rozwoju lokalnego opartego na harmonijnym rozwoju gospodarczym społecznym i ekologicznym. Jest nieodłącznym elementem podejścia LEDER, którego zastosowanie powoduje wydajność i skuteczność z uwagi na oddolne tworzenie dokumentu oraz jego partnerską realizację, łączenie zasobów, inowacyjność, spójność i wielosektorowość działań.Przyjęte cele wynikają z uwarkowań obszaru analizy SWOT są odpowiedzią na zidentyfikowane podczas konsultacji społecznych potrzeby miejscowej ludności. Lokalne partnerstwo nie zastępuje, więc istniejących instytucji, jednak dzięki nowemu sposobowi współpracy i celowemu zewnętrznemu dofinansowaniu wspiera wybrany kierunek rozwoju. Strategia ma charakter zintegrowany, co oznacza specyficzne podejście do rozwiązywania problemów poprzez połączene działania w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Z uwagi na zachowanie zgodnosci z krajowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi jak Program Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz dokumentami planistycznymi gmin, Strategia obejmuje lata 2015-2020. Czas realizacji LSR pokrywa się z okresem programowania i rozliczania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszego dokumentu
Zarząd LGD "Leśny Krąg" składa podziękowania

SPIS TREŚCI

I. CHARAKTERYSTYKA LGD

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

III. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

IV. ANALIZA SWOT

V. CELE I WSKAŹNIKI

VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

VII. PLAN DZIAŁANIA

VIII. BUDŻET LSR

IX. PLAN KOMUNIKACJI

X. ZINTEGROWANIE

XI. MONITORING I EWALUACJA

XII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

XIII. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji LSR

Załącznik nr 2. Procedury dokonywania monitoringu i ewaluacji

Załącznik nr 3. Plan działania

Załącznik nr 4. Budżet LSR

Załącznik nr 5 Plan Komunikacji

ROZDZIAŁ I - CHARAKTERYSTYKA LGD

1.1. Nazwa Stowarzyszenia

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Leśny Krąg została zarejestrowana **13 kwietnia 2006 roku** w KRS pod numerem **0000255225.** Posiada REGON nr **060139286** oraz NIP **8621596743**. Siedzibą Stowarzyszenia jest Janów Lubelski. Adres biura: ul. Ogrodowa 16, 23-300 Janów Lubelski.

Forma prawna: stowarzyszenie specjalne - działa w szczególności na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.), ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 z późn. zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 r., poz. 378).

1.2. Opis obszaru

Stowarzyszenie działa na terenie woj. lubelskiego w powiecie janowskim na obszarze 7gmin: Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski, Modliborzyce i Potok Wielki. Łącznie zajmuje obszar o powierzchni **875,37 km².** Wszystkie gminy należą administracyjnie do jednego powiatu. Od północy teren LGD graniczy z powiatem kraśnickim i lubelskim, od wschodu z powiatem biłgorajskim, od południa z powiatem niżańskim, a od południowego zachodu z powiatem stalowowolskim. Powiaty niżański i stalowowolski należą do województwa podkarpackiego. Pod względem geograficznym obszar objęty działaniem LGD leży na pograniczu trzech regionów geograficznych: Roztocza Zachodniego, Wyżyny Lubelskiej w części zwanej Wzniesieniami Urzędowskimi oraz Kotliny Sandomierskiej na Równinie Puszczańskiej. Teren na którym działa LGD jest typowo rolniczy. Leżą tu dwa miasta: Janów Lubelski i Modliborzyce. Łącznie mieszka tu **47 296** osób wg danych z 31.12.2013 roku.

Tabela: *Podstawowe dane dotyczące obszaru działania LGD Leśny Krąg/opracowane w/g GUS/*

Gmina	Rodzaj gminy	Powierzchnia	Liczba ludności
Janów Lubelski	Gmina miejsko - wiejska	178,2 km²	16272
Modliborzyce	Gmina miejsko - wiejska	153,2 km²	7126
Potok Wielki	gmina wiejska	98,33 km²	4819
Godziszów	gmina wiejska	101,7 km²	6108
Dzwola	gmina wiejska	203 km²	6514
Chrzanów	gmina wiejska	70,03 km²	3015
Batorz	gmina wiejska	70,81 km²	3442
	Łącznie	**875,37**	**47296**

1.3. Mapa obszaru

Rysunek 1: *Obszar w województwie*

Rysunek 2: *Gminy członkowskie LGD "Leśny Krąg"*

Obszar działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Leśny Krąg" jest spójny i tworzy zwarty geograficzny obszar co dokładnie okazują powyższe mapy.

Uzasadnienie spójności obszaru LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" z siedzibą w Janowie Lubelskim funkcjonuje od 2006 roku na obszarze 7 gmin Powiatu Janowskiego. W skład Stowarzyszenia wchodzi 5 gmin wiejskich: Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Potok Wielki oraz 2 gminy miejsko – wiejskie: Janów Lubelski i Modliborzyce. Łączna powierzchnia Stowarzyszenia to 875,37 km². Stowarzyszenie usytuowane jest w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego, na pograniczu trzech regionów geograficznych: Roztocza Zachodniego, Wyżyny Lubelskiej (w części zwanej Wzniesieniami Urzędowskimi) i Kotliny Sandomierskiej na Równinie Puszczańskiej i reprezentuje charakterystyczne cechy i walory wszystkich tych jednostek. Stowarzyszenie graniczy z trzema powiatami w województwie lubelskim: kraśnickim, lubelskim i biłgorajskim oraz dwoma w województwie podkarpackim: niżańskim i stalowowolskim. Region usytuowany jest w otulinie Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie, zajmującego powierzchnię 39 150 ha (wraz z otuliną – 99 650 ha) i po części w granicach Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Dzięki swemu położeniu, teren objęty działalnością LGD charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem ukształtowania powierzchni. Występują tu rozległe łagodne wzniesienia, część południowa obszaru zaś to część nizinna gdzie tereny rozciągają się na wysokości od ok. 180 do 200 m n.p.m., a piaszczysta powierzchnia Równiny Biłgorajskiej urozmaicona jest wydmami o wysokości dochodzącej do 15 m, podmokłymi zagłębieniami i torfowiskami oraz licznymi stawami. Obszar Lokalnej Grupy Działania „Leśny Krąg" jest niewątpliwie spójny pod wieloma względami. Wspólna historia, kultura, położenie geograficzne oraz gospodarka oparta na zasobach naturalnych czyni terytorium Stowarzyszenia całością. Obszar działania LGD w całości położony jest w granicach powiatu janowskiego, stanowiąc 100 % jego powierzchni. Z uwagi na fakt, że gminy wchodzą w skład LGD sąsiadują ze sobą i położone są w jednym historycznie ukształtowanym obszarze, ich rozwój społeczny i ekonomiczny przebiega w podobny sposób. Wspólne terytorium to wspólne problemy ale i wspólne możliwości rozwoju. Gminy są obszarami rolniczymi. Są to przeważnie małe, bądź średnie gospodarstwa. Historyczne związki i wspólnota powiązań obszaru LGD wiążą się niewątpliwie z uwarunkowaniami przyrodniczymi. O spójności obszaru stanowi również analiza uwarunkowań demograficznych i ekonomicznych obszaru. Istnieją znaczne podobieństwa zarówno pod względem struktury wieku, poziomu wykształcenia, jak w poziomie zatrudnienia, czy strukturze działalności lokalnych przedsiębiorstw.

Gmina Janów Lubelski Ziemia Janowska położona jest na pograniczu Roztocza Zachodniego, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Sandomierskiej, przy ważnym szlaku dróg krajowych nr 19 i 74.Miasto i gmina położone są malowniczo pomiędzy rozległymi przestrzeniami Lasów Janowskich i wzniesieniami Roztocza. Historycznie- miasto prywatne Ordynatów Zamoyskich. Obszar gminy wznosi się od 175 m n.p.m. w dolinie rzeki Bukowej (we wsi Łążek Ordynacki) do 260 m n.p.m. na północno-wschodnich krańcach gminy (we wsi Biała II). Położenie gminy na granicy dwóch regionów fizjograficznych decyduje o atrakcyjności krajobrazowej tego terenu, o różnorodności szaty roślinnej i bogactwie świata zwierząt. Dominuje tu krajobraz rolniczy, o urozmaiconej rzeźbie z rozległymi widokami z wyniesień sięgających ponad 200 m n.p.m. Gmina Janów Lubelski to centrum administracyjne, oświatowe, kulturalnei handlowe. Największe zakłady produkcyjne to firma Komas i Caterpillar. W mieście Janów Lubelski znajduje się zalew z ośrodkami wypoczynkowymi, bazą noclegową i turystyczną. Na terenie gminy znajduję się miejsce największej bitwy partyzanckiej II wojny światowej- Porytowe Wzgórze. Miasto Janów Lubelski to promotor ekologii. Dysponuje rozbudowaną siecią gazową i nowoczesną oczyszczalnią ścieków. Produktami lokalnymi gminy są m.in.: gryczaki (placki z kaszy, serai ziemniaków, który występuje w wersji słodkiej i na ostro).

Gmina Modliborzyce leży na pograniczu trzech regionów - Wyżyny Lubelskiej, Kotliny Sandomierskiej i Roztocza. Powierzchnię 5.758 ha zajmują lasy. Znajduje się w nich Krajobrazowy Park "Lasy Janowskie", a w nim rezerwat przyrody "Imielty Ług" z bogactwem flory i fauny. Gmina Modliborzyce jest gminą typowo rolniczą. Gospodarstwa rolne są rozdrobnione, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 2,78 ha. Ze względu na typowo rolniczy charakter gminy działa tu niewiele prywatnych zakładów produkcyjnych. Przez Modliborzyce przebiega droga krajowa E - 19, droga wojewódzka w kierunku Zaklikowa oraz drogi powiatowe - Modliborzyce - Błażek, Modliborzyce - Gwizdów. Do rejestru zabytków wpisane są dwa zespoły pałacowo - parkowe - w Wierzchowiskach Drugich i w Kolonii Zamek. Walory przyrodnicze gminy ze szlakami turystycznymi oraz licznymi ścieżkami przyciągają wielu zwiedzających i turystów.

Gmina Potok Wielki Skraj Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Sandomierskiej – to miejsce usytuowania gminy Potok Wielki. Potok Wielki należy, bez wątpienia, do najstarszych osad regionu. Przez teren gminy prowadzą turystyczne trasy samochodowe: „Przez Lasy Janowskie i Równinę Puszczańską" oraz „Wzniesienia Urzędowskie – Dolina Stanianki". Tędy przebiega też Szlak Puszczański (czerwony). W gminie nie ma uciążliwego dla środowiska naturalnego przemysłu, nie prowadzi się tu nadmiernej wycinki lasów, nie osusza naturalnych bagien i mokradeł stanowiących nie tylko ciekawy element krajobrazu ale, także ostoję rzadkich gatunków zwierząt i roślin. Opieką otaczane są leśne uroczyska, jeziorka, pomniki przyrody. Cennym, bo najstarszym zabytkiem architektury w powiecie janowskim, pochodzącym z ostatniego ćwierćwiecza XV wieku i wzniesionym w stylu późnogotyckim, jest w Potoku Wielkim kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa. Nad brzegiem rzeki Sanny, w pięknym krajobrazie, z rozpościerającym się ze wzgórza widokiem na otoczone zielenią rozległe stawy rybne i zabudowania wśród m.in. starych dębów, usytuowana jest wioska Potoczek. Owe rozległe stawy, które do dziś są idealnym miejscem dla miłośników wędkowania, stanowią cenną pamiątkę, pozostawioną przez ówczesnego właściciela miejscowości – Adama Przanowskiego, który sprowadził narybek karpi z Moraw. Okazję do poznania bogatej tradycji

lokalnej i kuchni regionalnej, stwarzają też organizowane tu różnorodne uroczystości, które na stałe wpisały się do kalendarza imprez.

Gmina Godziszów usytuowana jest w północno-wschodniej stronie od Janowa Lubelskiego. Jej położenie w obrębie Wzniesień Urzędowskich, w pobliżu południowej krawędzi Roztocza i pośród jego łagodnych wzgórz oraz w dolinie rzeki Biała, świadczy o wysokich walorach krajobrazowych regionu. Długie suche doliny rozdzielające wzgórza, głębokie jary i wąwozy, są cechą charakterystyczną terenu. W strukturze ziemi dominują użytki rolne; lasy stanowią 19% powierzchni gminy. Pod ścisłą ochroną konserwatorską znajduje się mogiła wojenna w Andrzejowie z 1912 roku, gdzie spoczywają dwaj żołnierze francuskiej armii napoleońskiej. Zabytkiem jest też kościół parafialny w Godziszowie Trzecim p.w. św. Teresy od Dzieciątka Jezus, wzniesiony w latach 1934-1937. W gminie Godziszów mocno zauważalna jest dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji i folkloru. Kulturowym bogactwem gminy są kapele ludowe, zespoły i artyści prezentujący tradycyjny repertuar ludowych pieśni, muzyki, tańca i przechowywanych w pamięci obrzędów i zwyczajów. Ta gmina to tradycyjny od blisko 30 lat region uprawy gryki, produkcji kasz i wyrobów z kaszy gryczanej. Niepowtarzalna, przekazywana z pokolenia na pokolenie tradycja wytwarzania miodu na terenie gminy, sięga początków osadnictwa (XI wiek). Znany już od dawna w regionie i w kraju, a obecnie tez i poza jego granicami miód gryczany i kolejny po nim produkt – wyrób o nazwie „gryczok godziszowski" – wspaniały wypiek regionalny - za niepowtarzalne cechy i walory smakowe, zostały uhonorowane Laurami Promocyjnymi i wpisane przez Ministerstwo Rolnictwa na Listę Produktów Tradycyjnych.

Gmina Dzwola jest największą gminą powiatu janowskiego. Gmina położona jest u podnóża wzniesień Urzędowskich i skraju Roztocza. Od zachodu i północy otoczona jest gminami powiatu janowskiego, a od wschodu i południa gminami powiatu biłgorajskiego. Fragment gminy wchodzi w granice Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Znajduje się tu rezerwat leśno- torfowiskowy "Kacze Błota" o powierzchni 168 ha. Dużą wartość przyrodniczą stanowią zespoły źródlisk, z których większość uznanych jest za pomniki przyrody. W rejonie Dzwoli, ze Wzniesień Urzędowskich wypływają rzeki: Rakowa i Dzwola. Na obszarze gminy można spotkać tradycyjne, stare budownictwo ludowe- pojedyncze i stanowiące zespół zabudowania wiejskie- drewniane chałupy, obory, stajnie, stodoły oraz szereg krzyży i kapliczek. Szereg dramatycznych wydarzeń z czasów powstańczych i wojen światowych upamiętniają miejsca pamięci m.in. na dzwolskim cmentarzu. Gminę Dzwola charakteryzuje ożywiona działalność kulturalna. W miejscowości Kocudza zachowała się specyficzna gwara, wyodrębniająca miejscowość od innych dialektów polskich. Pieśni obrzędowe, których źródłem jest ustana tradycja ludowa, czerpana z przekazów rodzinnych, widowiska przypominające dawne życie wsi i zajęć w gospodarstwie, obrzędy, zwyczaje stanowią repertuar wielopokoleniowego zespołu obrzędowo- śpiewaczego. Kultywowana jest tutaj plastyka obrzędowa i zdobnicza, wyplatanie koszy z korzenia.

Gmina Chrzanów teren gminy znajduje się w strefie obszarów cennych przyrodniczo, chronionych w ramach Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Jest to region zagospodarowany rolniczo, uprawy sięgają 84 %powierzchni. Słynie z uprawy lnu. Na obszarze gminy przeważają lasy mieszane, z przewagą drzew liściastych. W Kotlinie Chrzanowa bierze swój początek rzeka Biała Łada. Teren jest zróżnicowany, występują doliny i pagórki sięgające 300 m n.p.m. Z najwyższych wzniesień (Granice, Wyrąb, Hektary) można podziwiać malownicze krajobrazy. W gminie zachowały się liczne przydrożne kapliczki i krzyże z XX w. Najstarsza kapliczka domkowa pochodzi z 1870 r. Duża atrakcję turystyczną stanowi stok narciarski. W gminie kultywowane są miejscowe tradycje, zwyczaje i obrzędy, popularyzowane są pieśni ludowe, poprzez działalność męskiego zespołu śpiewaczego i zespołu, działającego w ramach Klubu Seniora w Otroczu. W gminie Chrzanów regionalnym jest wypiek z kaszy gryczanej- „Gryczak", ale przyrządzany na słono.

Gmina Batorz w malowniczym krajobrazie Roztocza Zachodniego, w północnej jego części i w dolinie rzeki Por znajduje swoje położenie gmina Batorz – jedna z najmniejszych gmin powiatu janowskiego. Batorz jest jedną z najpiękniejszych miejscowości na ziemi Janowskiej, a jego zadbana zabudowa – obiekty użyteczności publicznej, ulice i skwery – stanowią wizytówkę gminy. Już sam pejzaż, doliny otoczonej zalesionymi wzgórzami, sieci jarów i wąwozów, często porośnięte kępkami lasów, stanowią wspaniałe punkty widokowe, a w szczególności najwyższe wzniesienie w tej części Roztocza – Sowia Góra (310 m n.p.m), czynią Batorz i jego okolice obszarem atrakcyjnym krajobrazowo i turystycznie o każdej porze roku. Przez teren gminy przebiega samochodowa trasa turystyczna „Przez wzgórza i doliny Roztocza". Woda tędy również: Centralny Szlak Rowerowy Roztocza (czerwony), Szlak „Centralny" Roztocza (niebieski) oraz pieszy Szlak Historyczny (żółty), łączący Batorz z Porytowym Wgórzem, a podążając nimi, można podziwiać wspaniały krajobraz gminy. 18% powierzchni gminy stanowią lasy, w których występują głownie grądy i zarośla grabowo-bukowe oraz monokultury sosny. Na uwagę zasługują okazy starych, olbrzymich drzew objętych ochroną i uznanych za pomniki przyrody.

1.4. Proces tworzenia Partnerstwa

Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" to porozumienie partnerskie osób i instytucji, których celem jest poprawa jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich. Partnerstwo powstało w 2006 roku w ramach I Schematu Pilotażowego Programu Leader+. Partnerstwo LGD „Leśny Krąg" jest stowarzyszeniem, którego członkami jest siedem gmin, powiat janowski, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i instytucje publiczne oraz osoby fizyczne, łącznie 156 członków działających na wspólnym obszarze, powiązanych wspólną historią i kulturą. Opis budowania partnerstwa można podzielić na trzy etapy.

Początki budowania partnerstwa na terenie LGD „Leśny Krąg" zaczęły się jeszcze przed wejściem Polski do Unii Europejskiej oraz działaniem Programu Leader w Polsce. Działania jakie podejmowały gminy i partnerzy to wspólna praca nad promocją regionu, której celem było przyciągniecie jak największej liczby turystów, poprzez pokazanie bogactwa naturalnego, dziedzictwa kulturowego, tradycyjnego rzemiosła i produktów lokalnych. Główne działania jakie wówczas były podejmowane to m.in. wspólna organizacja imprez promocyjnych: „Festiwal Kaszy", „Festiwal Folkloru", „Leśny Skarbiec", a także wspólna praca przedstawicieli siedmiu gmin powiatu nad opracowaniami strategicznymi dotyczącymi rozwoju powiatu janowskiego, rozwoju turystyki i promocji Ziemi Janowskiej. W drugim etapie przedstawiciele trzech sektorów doświadczeni już we wspólnej pracy na rzecz Ziemi Janowskiej zawiązali Stowarzyszenie pod nazwą Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" i wystartowali w programie Leader+. Stowarzyszenie zarejestrowane zostało w KRS w dniu 13 kwietnia 2006 roku, grupę założycielską stanowili przedstawiciele trzech gmin, Janów Lubelski, Potok Wielki i Modliborzyce, a także podmioty gospodarcze i społeczne, łącznie 29 członków. W 2006 roku Stowarzyszenie LGD „Leśny Krąg" przystąpiło do realizacji projektu w ramach sektorowego programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006" działanie 2.7. Pilotażowy Program Leader+. Projekt rozpoczął się 19.06.2006r. i trwał do 14.04.2008r. Metoda realizacji opierała się na sprawnym planowaniu i zarządzaniu projektem, wykorzystaniu efektownego modelu planowania strategicznego, szerokiej konsultacji z partnerami i mieszkańcami, wykorzystując doświadczenie osobowe członków i zarządu LGD. Stowarzyszenie postawiło na ludzi aktywnych. Realizowano zadania wypracowane w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich dla terenu działania LGD. Wówczas były to głównie działania szkoleniowe, informacyjne oraz promocyjne dotyczące zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju turystyki, pobudzania lokalnych inicjatyw, stymulowania świadomości ekologicznych, a także konieczności zachowania naturalnego i kulturalnego dziedzictwa naszego regionu. Zadania w projekcie zostały podzielone na cztery etapy. Pierwszy etap trwał od 19.06.2006r. Utworzone zostało biuro Stowarzyszenia, zatrudniono także dwóch pracowników do realizacji projektu. W okresie tym Stowarzyszenie zorganizowało wiele imprez promocyjnych m.in. Zawody narciarskie „Trasą Leśnego Kręgu", Festiwal „Leśny Skarbiec", „Święto Jagód" oraz Jarmark Garncarski. Odbyły się także szkolenia z zakresu organizacji usług turystycznych i agroturystycznych. Etap pierwszy zakończył się 04.07.2007r.W drugim etapie trwającym do września 2007r. przeprowadzono szkolenia z zakresu rejestracji produktu lokalnego oraz drugie z zakresu sprzedaży bezpośredniej produktu lokalnego. W tym czasie odbyła się także Konferencja „Zintegrowany Produkt Turystyczny" oraz wydarzenie promujące produkt lokalny z terenu LGD „Święto Karpia", które do dnia dzisiejszego odbywa się w Gminie Potok Wielki i co roku ściąga coraz większą liczbę turystów. Trzeci etap to okres do 04.01.2008r. W tym czasie skupiono się głównie przeprowadzeniu szkoleń konsolidacyjnych dla członków LGD oraz szkoleń w Fundacji Programów Pomocy Dla Rolnictwa, przeznaczonych dla pracowników biura LGD. Głównymi zadaniami w końcowym etapie realizacji projektu trwającym do 14.04.2008r. było: opracowanie „Ewaluacji Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich", wydawana była Gazeta Lokalna „Leśny Krąg", przeprowadzono także ekspertyzy: z zakresu produktu lokalnego, infrastruktury turystycznej, dostosowania infrastruktury terytorialnej dla potrzeb turystyki, utworzenia skansenów, muzeów itp. Powstał Program Rozwoju Turystyki dla LGD „Leśny Krąg" opracowano i wydano katalog o produkcie regionalnym. Ważną inicjatywą było powstanie Centrum Certyfikacji Produktu Regionalnego, które mieści się w Urzędzie Gminy Modliborzyce. Oznakowano także obszar turystyczny „Leśnego Kręgu". W 2007 roku Stowarzyszenie przystąpiło do działań mających na celu pozyskanie nowych partnerów, poprzez spotkania w sąsiednich gminach, promocyjne imprezy, rozmowy z przedstawicielami samorządów i organizacji pozarządowych. W 2008 roku LGD „Leśny Krąg" zakończyła Pilotażowy Program Leader+ i skupiła się na opracowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju. Spotkania i prace nad Strategią odbywały się głównie w nowych gminach. Informowano na nich mieszkańców o okazji dla rozwoju regionu poprzez wdrażanie Leadera. Wyniki spotkań były pozytywne i przyniosły zamierzony skutek. W dniu 29 kwietnia 2008 roku na posiedzeniu w Janowie Lubelskim, Zarząd Stowarzyszenia podjął uchwałę o przyjęciu nowych Członków w tym z gmin: Batorz, Chrzanów, Dzwola i Godziszów oraz Powiat Janowski. Od tego momentu w skład LGD „Leśny Krąg" wchodzą wszystkie gminy Powiatu Janowskiego. Powiększenie się obszaru na cały powiat nie oznacza zamknięcia się na tym etapie. Stowarzyszenie LGD stale powiększa liczbę członków. Obecnie Stowarzyszenie liczy 156 członków.

W czasie realizacji LSR w ramach PROW 2007-2013 podejmowano szereg inicjatyw, które miały na celu aktywizować społeczność lokalną i wspierać wszelkie inicjatywy integrujące podmioty społeczne, gospodarcze i publiczne oraz mieszkańców obszaru. Osoby zaangażowane w działania aktywizujące i animacyjne zrealizowały szereg projektów. LGD zrealizowało projekty współpracy krajowe i międzynarodowe. Przykładem projektu krajowego może być inicjatywa**:** ,,Walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe atrakcjami turystycznymi regionu"**.** Inicjatorem projektu były dwie sąsiadujące ze sobą lokalne grupy działania – tj. Lokalna Grupa Działania ,,Leśny Krąg'' z Janowa Lubelskiego oraz Lokalna Grupa Działania ,,Sanłęg" z Zaleszan. Umowę na realizację projektu w ramach ,,Wdrażania projektów współpracy'' w zakresie operacji polegającej na realizacji projektu współpracy, objętego PROW na lata 2007-2013'' podpisano w Urzędzie Marszałkowskim województwa lubelskiego w Lublinie w dniu 29 listopada 2013 roku. W ramach projektu utworzono stanice dla turystów i system informacji przestrzennej SIP. W operacji wzięło udział 13 gmin. Wartość projektu to 325 421,00 złotych. LGD Leśny Krąg ma bardzo duże doświadczenie w realizacji wspólnych projektów z innymi partnerami z różnych sektorów. Uczestniczy w licznych imprezach i wydarzeniach organizowanych w gminach powiatu z udziałem samorządów, organizacji pozarządowych i biznesu. Dla przykładu można podać Janowski Festiwal Kaszy „Gryczaki", na który przyjeżdża co roku kilka tysięcy gości. Organizatorami są podmioty publiczne, społeczne , mieszkańcy i przedsiębiorcy. Festiwal promuje lokalny produkt – kasza gryczana. Gryka jest tradycyjnie uprawiana na terenie powiatu. Kaszę produkuje kilka zakładów

przetwórczych – kaszarni. Ciekawą inicjatywą stowarzyszenia jest utworzenie Izby Certyfikacji Produktu Lokalnego. Celem jest promocja produktów lokalnych wyrobów rzemieślniczych i takich, które opierają produkcję o produkt lokalny.
W realizacji tego projektu angażują się lokalni liderzy, mieszkańcy i wytwórcy. Wspierają ich domy kultury i samorząd. Nadawany Certyfikat jest cenionym wyróżnieniem dla mieszkańców obszaru. Wieloletnia działalność LGD to ciągły proces budowania partnerstwa, dzięki któremu wszyscy zainteresowani mieszkańcy, podmioty, instytucje społeczne oraz gospodarcze mogą działać na rzecz rozwoju LGD "Leśny Krąg" Konieczność ciągłego śledzenia zmian prawnych, dostosowywania LSR do potrzeb mieszkańców, prowadzone i odbyte szkolenia, konsultacje doprowadziły po dziesięciu latach działania do pełnej specjalizacji w tematyce pozyskiwania i zarządzania środkami z Europejskiego Funduszu Rolnego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz wdrażaniu podejścia LEADER. Efektem dotychczasowych działań LGD "Leśny Krąg" są nie tylko działania własne na rzecz mieszkańców, udział w targach, doradztwo w pozyskiwaniu środków, ale również realizacja projektów partnerskich, współfinansowanych przez środki zewnętrznych. **Jednak nowy okres programowania** jest też dobrym momentem do podsumowań, analiz i ewaluacji dlatego dalsze działania Lokalnej Grupy Działania "Leśny Krąg" zostaną skoncentrowane na działaniach, które mieszkańcy (w wyniku spotkań konsultacyjnych) uznali za potrzebę realizacji w celu dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru LGD. Zbudowany do tej pory potencjał społeczny pozwolił określić dalsze kierunki i priorytety rozwoju LGD "Leśny Krąg". Zostanie on także wzmocniony i wykorzystany do dalszych działań podejmowanych przez LGD w nowym okresie programowania.

Przykłady projektów finansowanych z innych źródeł:

Projekt "Lokalne Centra Obsługi Inwestora - Eastern European Gateway" był inicjatywą oddolną, z poziomu gmin, lokalnych stowarzyszeń działających na obszarach wiejskich (LGD) z regionu Polski Wschodniej. Uczestniczyło w nim 6 partnerów. Realizowany był w latach 2010-2014 w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej i współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. **Wartość Projektu to 9.794.600,00 zł.** Celem projektu było stworzenie nowoczesnego produktu "LCOI System" służącego do komunikacji biznesowej, dotarcia i pozyskania klientów, kojarzenia partnerów oraz uzyskania niezbędnych i cennych informacji o rynkach inwestycyjnych i zbytu. Ważną funkcją jest również możliwość prezentacji ofert produktowych, usługowych i inwestycyjnych z terenu Polski Wschodniej w czytelnej formie i standardach obowiązujących na świecie, spełniających oczekiwania klientów. "LCOI System" to również nowoczesne narzędzie służące do promocji regionów pod względem gospodarczym i turystycznym. Zajmuje się też **regrantingiem.** Dofinansowuje małe projekty. Fundusze pochodzą z LGD oraz Powiatu janowskiego. Dzięki tej inicjatywie organizacje pozarządowe z powiatu janowskiego realizują wiele ciekawych projektów. Dzięki pozyskanym środkom z EFS zrealizowano też projekt **„Akademia Liderów Lokalnych w Gminie Janów Lubelski".** W ramach projektu opracowano model wioski tematycznej. Materiały planowane są do wykorzystania w następnych latach w ramach programu na lata 2014-2020. **LGD Leśny Krąg" planuje wykorzystać zdobyte doświadczenia i kontynuować w nowej perspektywie finansowej (PROW 2014-2020) wspólne działania z partnerami na obszarze działania LGD oraz na zewnątrz poprzez projekty z innymi lokalnymi grupami działania w kraju i za granicą.** Celem będzie umacnianie potencjału organizacji pozarządowych, aktywizacja mieszkańców gmin i wspieranie współpracy międzysektorowej. Wykorzystywany będzie potencjał lokalny obszaru, bogate dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne. **Poprzez nowe projekty jak i środki na rozwijanie działalności gospodarczej w nowej perspektywie finansowej LGD zamierza zaktywizować przedstawicieli sektora gospodarczego do wspólnych działań w Stowarzyszeniu.**

1.5. Realizacja LSR w ramach PROW 2007-2013

Realizacja LSR na terenie 7 gmin umożliwiła przeprowadzenie szeregu inicjatyw, które wpłynęły na rozwój obszaru, na aktywizację mieszkańców i poprawę jakości ich życia. Wspólne działania przedstawicieli sektorów społecznego, gospodarczego i publicznego umożliwiły wykonanie projektów z:

- odnowy i rozwoju wsi (**30 projektów na kwotę 5 207 328,54 co stanowi 54,36 % budżetu na wdrażanie LSR**);
- tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw (**7 projektów na kwotę 657 421,00 zł; 6,86 % budżetu na wdrażanie LSR**);
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej (**9 projektów na kwotę 668 467,89 zł co stanowi 6,98 % budżetu na wdrażanie LSR**);
- małych projektów (**89 projektów na kwotę 1 946 404,35 zł; co stanowi 23,32 % budżetu na wdrażanie LSR**);
- projekty współpracy (**1 projekt na kwotę 145 335,73 PLN**);
- funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja (**1 709 598,26 zł**);

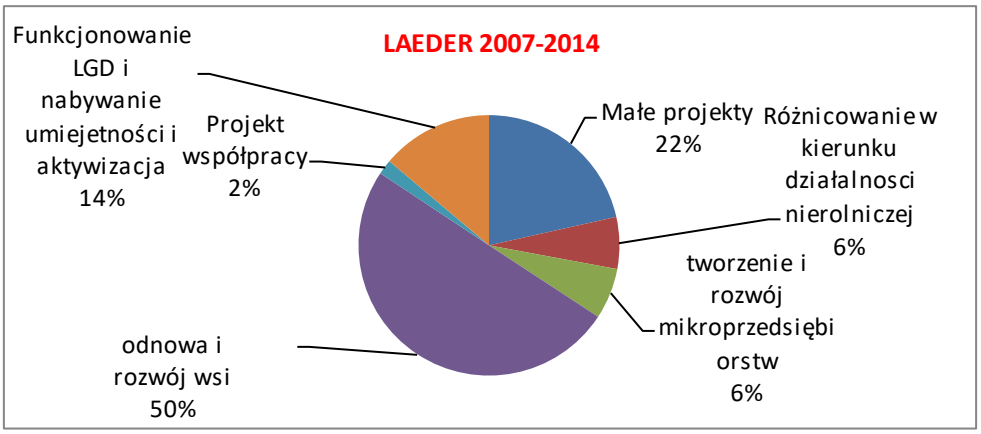

Źródło: *Opracowanie własne*

Na wdrażanie LSR wydatkowano kwotę 8 479 621,78 zł, co stanowi 89% wykonania budżetu i co plasuje Stowarzyszenie w czołówce Lokalnych Grup Działania na Lubelszczyźnie. Podczas całego okresu wdrażania LSR prowadzone było doradztwo dla beneficjentów oraz szkolenia przed każdym naborem. Podczas spotkań i konsultacji w gminach starano się zdiagnozować potrzeby różnych grup społecznych i określić, które z nich wymagają wsparcia. W trakcie prowadzonych badań i konsultacji z mieszkańcami zidentyfikowano grupy defaworyzowane, które wymagają wsparcia. Na obszarze występuje wiele takich grup. Ponieważ zajęcie się wszystkimi grupami ze względu na ograniczone możliwości kadrowe i finansowe nie jest możliwe, LGD wspólnie z mieszkańcami (badania ankietowe, konsultacje, dyskusje w grupach fokusowych) wybrała takie, które w opinii większości powinny być objęte programem w pierwszej kolejności. Podzielono je na dwie kategorie: z uwagi na dostęp do rynku pracy: są to młodzi ludzie, którzy pozostają bez pracy po edukacji, osoby w wieku produkcyjnym 50+, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia oraz z uwagi na warunki życia i jakość życia na obszarze LGD. Tutaj wybrano grupę – dzieci i młodzież, grupę osoby starsze w wieku 60+, oraz kobiety. Więcej na temat grup defaworyzowanych na obszarze omówiono w rozdziale III. Diagnoza obszaru. LGD zamierza zachęcić te grupy do wspólnych działań. Planuje się pomóc członkom grup defaworyzowanych –kobietą w wejściu na rynek pracy, dzieciom i młodzieży, osobom starszym proponowane będą zajęcia aktywizujące, inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, które stworzą lepsze warunki do spędzania wolnego czasu. Planuje się również wsparcie dla organizacji pozarządowych poprzez szkolenia. LGD chce wykorzystać zaplanowane działania by zwiększyć zainteresowanie wdrażaniem LGD i zachęcić inne podmioty i mieszkańców do wspólnego podejmowania inicjatyw dając podstawy do integracji i aktywizacji.

1.6 Struktura LGD „Leśny Krąg”

Organami Stowarzyszenia LGD "Leśny Krąg" są:
1.Walne Zebranie Członków
2. Komisja Rewizyjna
3. Rada
4. Zarząd

Walne Zebranie jest najwyższą władzą Stowarzyszenia.

Do kompetencji Walnego Zebrania należy w szczególności:
1) ustalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia,
2) uchwalanie zmian statutu,
3) zatwierdzanie regulaminów Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz Rady Stowarzyszenia,
4) wybór i odwoływanie członków Zarządu, z zastrzeżeniem postanowień zawartych w § 21 pkt 3a Statutu,
4a) wybór i odwoływanie członków Komisji Rewizyjnej, z zastrzeżeniem postanowień zawartych w § 24 pkt 4,
4b) wybór i odwoływanie członków Rady Stowarzyszenia, z zastrzeżeniem postanowień zawartych w § 27^1 pkt 3a,

Walne Zebranie Członków jest to udział wszystkich członków Lokalnej Grupy Działania w której reprezentowane są trzy sektory tj. sektor publiczny, sektor społeczny (w tym mieszkańcy), sektor gospodarczy. W 2006r., w momencie powstawania Stowarzyszenia LGD „Leśny Krąg” w jego skład wchodziło 29 członków. Obecnie w 2015r. Stowarzyszenie liczy 156 członków, będących przedstawicielami instytucji publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Partnerstwo LGD jest więc dynamicznym podmiotem, dostosowującym się do specyfiki lokalnej.

Lp	SEKTOR	LICZBA CZŁONKÓW	STAN NA DZIEŃ
1	PUBLICZNY	30	22.12.2015
2	GOSPODARCZY	40	22.12.2015
3	SPOŁECZNY	86	22.12.2015

Wewnętrzną Strukturę Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia oraz sposób realizacji zadań określa Regulamin Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia.

Aktywność członków LGD jest również uwidoczniona w realizacji operacji we wdrażaniu LSR

Członkowie Stowarzyszenia LGD „Leśny Krąg" realizowali min. operacje w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013.

L.p.	Beneficjent	sektor	Tytuł projektu	Efekt realizacji operacji
1.	Gminna Biblioteka Publiczna im. Kazimierza Zielińskiego w Modliborzycach	publiczny	„Wiedza o tradycji szansą dla pokoleń"	Organizacja warsztatów bibułkarskich dla 40 mieszkańców gminy Modliborzyce
2.	Gmina Godziszów	publiczny	Wiejski plac zabaw w Zdzisławicach	Wybudowano plac zabaw w miejscowości Zdzisławice dla 250 dzieci
3.	Bagienne Bractwo Obserwatorów terenowych Grażyna Skiba	gospodarczy	Wydanie Mapy turystycznej promującej atrakcje obszaru objętego LSR LGD „Leśny krąg"	Wydanie 10 tys. sztuk map promujących atrakcje obszaru objętego LSR LGD „Leśny krąg"
4.	Małgorzata Kamińska-Tomusiak	gospodarczy	Remont, modernizacja i wyposażenie pomieszczeń przeznaczonych na nowoczesną przychodnię weterynaryjną	W ramach działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw utworzono przychodnię weterynaryjną, w której powstało 1 miejsce pracy
5.	Ochotnicza Straż pożarna w Zdziłowicach Pierwszych	społeczny	Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Zdziłowicach I	Wyremontowanie i modernizacja 1 świetlicy wiejskiej, która służyć będzie spotkaniom społeczności Zdziłowic Pierwszych – około 500 osób rocznie
6.	Klub Seniora w Kocudzy	społeczny	Zakup 14 kompletnych strojów ludowych na potrzeby zespołu ludowego działającego przy Klubie Seniora w Kocudzy	Wyposażenie jednego zespołu ludowego w nowe stroje (14 kompletów). Rezultat: liczba 3 tysięcy osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych do 2015r.

W skład Komisji Rewizyjnej wchodzą:

1. Halina Szwedo – Przewodnicząca

2. Krystyna Wójcik - Wiceprzewodnicząca

3. Jarosław Lalik - Sekretarz

Komisja Rewizyjna jest organem Stowarzyszenia powołanym do sprawowania kontroli nad jego działalnością. Wewnętrzną Strukturę Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia oraz sposób realizacji zadań określa Regulamin Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia.

W Skład Zarządu LGD „Leśny Krąg" wchodzą:

Janina Skubik – Prezes Zarządu Stowarzyszenia

Jan Witkowski – Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia

Marcin Kowalski – Skarbnik

Marcin Sulowski – Sekretarz

Leszek Nosal – Członek Zarządu
Artur Pizoń – Członek Zarządu
Krzysztof Kołtyś – Członek Zarządu
Henryk Michałek – Członek Zarządu
Wiesław Dyjach - Członek Zarządu
Józef Zbytniewski - Członek Zarządu
Witold Kowalik - Członek Zarządu

Członkowie Zarządu posiadają doświadczenie w zarządzaniu LGD pełniąc swoje funkcje kolejną kadencję, biorą czynny udział w posiedzeniach Zarządu i Walnych zebraniach członków Stowarzyszenia, podejmując strategiczne decyzje i uchwały związane z funkcjonowaniem Stowarzyszenia. Koordynują i sprawują nadzór na pracą biura. Pracownicy biura posiadają doświadczenie w przygotowywaniu, realizacji oraz rozliczaniu projektów. W biurze Stowarzyszenia świadczona jest pomoc i doradztwo mieszkańcom LGD oraz potencjalnym beneficjentom. Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" kształtuje postawy odpowiedzialności i aktywności mieszkańców, kreuje „lokalnych liderów" oraz promuje oddolne podejście wspólnego wpływu na rozwój regionu innowacyjnego wykorzystania jego zasobów lokalnych. Wewnętrzną Strukturę Zarządu Stowarzyszenia oraz sposób realizacji zadań określa Regulamin Zarządu Stowarzyszenia.

Organ decyzyjny – Rada

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia LGD „Leśny Krąg" jest Rada, do której wyłącznej kompetencji należy wybór operacji w ramach LSR. Rada Stowarzyszenia jest organem decyzyjnym Stowarzyszenia, do której wyłącznej właściwości należy:

a) wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia nr 1303/2013, zwanych dalej „operacjami", które mają być realizowane w ramach LSR ,
b) ustalenie kwoty wsparcia zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. f) rozporządzenia nr 1303/2013.

Rada Stowarzyszenia jest organem tworzonym zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. z 2015 roku, poz. 378) w skład którego wchodzą przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców, przy czym na poziomie wyboru operacji ani władze publiczne określone zgodnie z przepisami krajowymi, ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż **49% praw głosu**, zgodnie z wymogami określonymi w art. 32 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 1303/2013. Wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR odbywa się z zachowaniem parytetu gwarantującego, że **50% głosów** podczas dokonywania wyboru wniosków do dofinansowania pochodzić musi od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego. Członek Rady Stowarzyszenia podlega wykluczeniu z procedury wyboru operacji na całym jej etapie, a w szczególności nie może uczestniczyć w momencie głosowania nad wyborem operacji, w sytuacji, gdy jest wnioskodawcą operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest spokrewniony z wnioskodawcą lub jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę.

Lp.	SEKTOR SPOŁECZNY	Grupa interesów	Grupa interesów
1.	Rafał Kędra	Społeczny	Publiczny
2	Zofia Fuszara	Społeczny	Społeczny
3.	Justyna Tomecka	Społeczny	Społeczny
4.	Grażyna Łysiak	Społeczny	Społeczny
5.	Marian Ślusarz	Społeczny	Publiczny
6.	Bożena Czajkowska	Społeczny	Publiczny
7.	Marzena Dolecka – Jocek	Społeczny	Publiczny
Lp.	**SEKTOR PUBLICZNY**	**Grupa interesów**	**Grupa Interesów**
1.	Barbara Nazarewicz	Publiczny	Publiczny
2.	Bożena Skowrońska	Publiczny	Publiczny
3.	Agnieszka Jaskowska	Publiczny	Publiczny

Lp.	SEKTOR GOSPODARCZY	Grupa interesów	Grupa interesów
1.	Andrzej Majkowski	Gospodarczy	Gospodarczy
2.	Iwona Piłat - Rząd	Gospodarczy	Gospodarczy
3.	Włodzimierz Kostrzewa	Gospodarczy	Gospodarczy
4.	Stanisław Mazur	Gospodarczy	Gospodarczy
5.	Irena Krawiec	Gospodarczy	Gospodarczy

Wewnętrzną Strukturę Rady Stowarzyszenia oraz sposób realizacji zadań określa Regulamin Rady Stowarzyszenia.

Zasady funkcjonowania LGD

Dokumenty wewnętrzne regulujące zasady działania LGD „Leśny Krąg":

1. Statut
2. Regulamin Rady
3. Regulamin Biura
4. Regulamin Walnego Zebrania Członków LGD
5. Regulamin Komisji Rewizyjnej
6. Regulamin Zarządu LGD

Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD, sposób ich uchwalania i aktualizacji, opis głównych kwestii do których się odnoszą.

Lp.	Dokument	Sposób uchwalania i aktualizacji	Zakres zadań
1.	Statut	Zmiany w Statucie i aktualizacja mogą być dokonywane po przyjęciu uchwałą przez Walne Zebranie Członków. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu wymaga kwalifikowalnej większości 2/3 głosów, członków obecnych na Walnym Zebraniu i uprawnionych do głosowania.	• Zgodnie z Ustawą Prawo o stowarzyszeniach h (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm. statut reguluje • ustalanie nazwy stowarzyszenia, określenie terenu działania i siedziby stowarzyszenia, • określenie organu nadzoru • cele i sposoby ich realizacji, • sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa • prawa i obowiązki członków, • określenie władz stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, • sposób reprezentowania stowarzyszenia • zasady zaciągania zobowiązań majątkowych, • warunki ważności uchwał, • zasady tworzenia majątku Stowarzyszenia, • sposób rozwiązania się Stowarzyszenia. • Zgodnie z ustawą z 7 marca 2007 o • Wskazuje, że organem nadzoru jest marszałek województwa lubelskiego
2.	Regulamin pracy Rady	Uchwalanie Regulaminu i aktualizacja	• szczegółowe kompetencje

		należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków i dokonywana jest w drodze uchwały.	Rady, szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, • szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), • szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, • ustalanie limitów i kwot wsparcia dla Beneficjentów, • opiniowanie zmian w umowie wnioskowanych przez Beneficjentów, • podejmowania decyzji w sprawie operacji własnych, • zasady rozpatrywania wniosków w procedurze odwoławczej, • zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, • zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.
3.	Regulamin Pracy Biura	Uchwalanie Regulaminu i aktualizacja należy do kompetencji Zarządu i dokonywana jest w drodze uchwały Zasady reguluje Statut Stowarzyszenia	• struktura organizacyjna • podział obowiązków pracowników biura, • zakres praw przysługujących pracownikowi, • zasady świadczenia i pomiar efektywności świadczenia usług doradczych, • prowadzenie animacji i współpracy • gromadzenie i przechowywanie dokumentów, • zasady pracy biura.
4	Regulamin Walnego Zebrania Członków	Na wniosek Zarządu uchwala Walne Zebranie Członków	• Zasady prowadzenia zebrania i przeprowadzania procedur uchwalania uchwał i przeprowadzania głosowań, oraz procedur wyborczych organów stowarzyszenia
5	Regulamin Komisji Rewizyjnej	Uchwalanie Regulaminu i aktualizacja należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków i dokonywana jest w drodze uchwały	• organizacja pracy Komisji Rewizyjnej; kompetencje członków Komisji, podział obowiązków • kontrola bieżącej pracy Stowarzyszenia, • przeprowadzanie przynajmniej raz w roku kontroli działalności merytorycznej i finansowej; • składanie Walnemu Zebraniu sprawozdań wraz z oceną działalności i wnioskami dotyczącymi Zarządu oraz

			zgłaszanie wniosków o absolutorium dla Zarządu; • występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków, • dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia zgodnie z przepisami o rachunkowości
6	Regulamin Zarządu	Uchwalanie Regulaminu i aktualizacja należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków i dokonywana jest w drodze uchwały.	• organizacja pracy Zarządu; kompetencje członków zarządu, podział obowiązków przyjmowanie i wykluczanie członków Stowarzyszenia, • reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu, • kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia, • zwoływanie Walnego Zebrania Członków • opracowywanie Lokalnej Strategii Rozwoju, • przygotowanie projektów do realizacji, które zostaną objęte wnioskiem o dofinansowanie, • powoływanie i odwoływanie kierownika Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego Biura, • ustalanie wielkości zatrudniania i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia, • ustalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia, • rozpatrywanie spraw bieżących, które nie leżą w kompetencjach innych organów Stowarzyszenia

Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna działają na podstawie Statutu Stowarzyszenia. O liczbie członków, o ich wyborze i odwołaniu decyduje Walne Zgromadzenie Członków.
Oprócz wymienionych powyżej dokumentów na potrzeby funkcjonowania LGD opracowano dokumenty niższego rzędu, procedury. Regulują one:
- **procedura aktualizacji LSR** – zasady wprowadzania zmian do LSR, tryb wnoszenia poprawek i uzupełnień,
- **procedura monitoringu i ewaluacji -** regulująca zasady prowadzenia monitoringu, zakres badań i elementy podlegające monitoringowi oraz zasady i czas pomiaru do prowadzenia ewaluacji, zakres ewaluacji i zasady wykorzystania wyników do usprawnienia procesu wdrażania LSR,
- **procedury wyboru i oceny operacji** - określające zasady dokonywania wyboru, zadania członków Rady, zasady glosowania, zasady wyłączania z procedury głosowania, procedura odwoławcza od decyzji Rady, zasady upowszechniania informacji o pracach i wynikach pracy Rady,
- procedury wyboru i oceny operacji grantowych- określające zasady dokonywania wyboru, zadania członków Rady, zasady glosowania, zasady wyłączania z procedury głosowania, procedura odwoławcza od decyzji Rady, zasady upowszechniania informacji o pracach i wynikach pracy Rady,
Opracowano Plan szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji i poszerzania kompetencji na potrzeby szkoleniowe członków Rady, pracowników Biura.

Wszystkie te dokumenty szczegółowo określają zasady funkcjonowania poszczególnych organów, listę wymaganych zadań, a także zasady działania Biura LGD. Regulamin Biura **opisuje podział obowiązków pracowników Biura zapewniając adekwatność wymagań przypisanych poszczególnym stanowiskom do przewidzianych obowiązków.** Uwzględniono konieczność posiadania przez pracowników Biura odpowiednich kwalifikacji na poszczególnych stanowiskach pracy, ustalono zasady podnoszenia wiedzy i udział w szkoleniach**. Sposób pomiaru jakości doradztwa został również określony i opisany. Została też opracowana ankieta mierząca stopień skuteczności i satysfakcji z udzielonego doradztwa. W strategii, w planie działania i planie komunikacyjnym przewidziano działania z animacji i współpracy w zakresie aktywizowania grup defaworyzowanych na rzecz wspólnej realizacji projektów w LSR. Przewidziano działania wspierające potencjał organizacji pozarządowych, wzmocnienie kapitału społecznego poprzez działania na rzecz ochrony środowiska i zmian klimatu oraz publikacje promujące walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe obszaru. Po każdym z działań przewidziano metody ich pomiaru np. ankieta mierząca stopień skuteczności i satysfakcji.** Skuteczność, poprawność, terminowość, podejmowanych działań przez Organy Stowarzyszenia i pracowników Biura oraz wykonanie zadań zgodnie z przyjętymi celami w LSR będzie stale monitorowana, a także będzie podlegała ewaluacji. Zasady opisano w rozdziale XI Monitoring i ewaluacja, a zadania określono szczegółowo w Procedurach monitoringu i ewaluacji. **Na dzień 22.12.2015r biuro zatrudnia 5 osób i 2 członków Zarządu. Wszystkie osoby zajmowały się wdrażaniem LSR w ramach PROW 2007-2013. Pracownicy posiadają wiedzę i kwalifikacje do organizacji naborów, prowadzenia konkursów, udzielania .doradztwa potencjalnym beneficjentom. Uczestniczyli w realizacji projektów międzyregionalnych i międzynarodowym. Prowadzili zadania związane z promocją obszaru, .udziałem w targach, festynach, imprezach promocyjnych. Kwalifikacje i doświadczenie zostało opisane w załączniku nr 16 do Wniosku.**

ROZDZIAŁ II – PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Lokalna Strategia Rozwoju została zbudowana samodzielnie przez LGD według metody partycypacyjno-eksperckiej, czyli uspołecznionej, w której równoważne jest doświadczenie eksperta oraz wiedza i potencjał społeczności lokalnej. Ekspert w budowę LSR wniósł doświadczenie. Główną zaletą jego zaangażowania był brak emocji i spojrzenie na obszar projektowy „z zewnątrz", a przez to jego niezależną ocenę. Społeczność lokalna wskazała natomiast główne problemy społeczne, określiła kierunek rozwoju obszaru, jak również sposoby jego realizacji. Przeprowadzono badanie ankietowe na grupie mieszkańców, przedstawicieli różnych sektorów, w tym również przedstawicieli grup defaworyzowanych, osób bezrobotnych, osób o utrudnionym dostępnie do rynku pracy, osób pracujących, uczących się, prowadzących działalność gospodarczą, prowadzących gospodarstwo rolne. Wyniki badania określiły jak mieszkańcy oceniają swoje zadowolenie z życia na terenie objętym LSR, czy w ostatnich latach nastąpiły wg nich w tym zakresie jakieś zmiany, czy mieszkańcy postrzegają obszar objęty LSR jako dobre miejsce do życia dla siebie i swoich bliskich, jak mieszkańcy oceniają rozwój obszaru w poszczególnych dziedzinach, jakie projekty powinny być wspierane ze środków unijnych (tematyka, potencjalni beneficjenci), czy w strategii należy przewidzieć preferencje dla jakichś grup, w jaki sposób najlepiej komunikować się z mieszkańcami w procesie opracowania i wdrażania strategii. Wyniki z badania opinii mieszkańców znalazły zastosowanie w tworzeniu strategii na każdym kluczowym etapie jej tworzenia. Społeczność lokalna składająca się z przedstawicieli trzech sektorów i mieszkańców brała udział w formułowaniu potrzeb i problemów obszaru LGD znajdujących odzwierciedlenie w przygotowanej diagnozie obszaru, jak również na etapie formułowania celów i ustalania ich hierarchii, poszukiwania rozwiązań stanowiących sposoby ich realizacji, tworzenia wskaźników i identyfikacji grup docelowych. W celu zapewnienia partycypacji społeczności lokalnej i jej aktywnego udziału w budowie LSR. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" wykorzystało łącznie 4 partycypacyjnych metod konsultacji

1.Badanie ankietowe- badanie przeprowadzone w każdej z 7 gmin członkowskich z obszaru LSR. Uczestnikami badania byli mieszkańcy oraz samorząd obszaru objętego działaniem LGD „Leśny Krąg", z uwzględnieniem przedstawicieli grup defaworyzowanych tj.: kobiety, osoby powyżej 60+, dzieci i młodzież do 18 roku życia. Celem badania była diagnoza postaw i opinii mieszkańców w tematach kluczowych z punktu widzenia konstrukcji Lokalnej Strategii Rozwoju. Pozyskane dane wykorzystane zostały przy określeniu problemów lokalnych, które zostały zidentyfikowane w diagnozie. Wyniki z badań ankietowych przeprowadzonych na mieszkańcach terenu objętego LSR zostały wykorzystane także do sformułowania analizy SWOT i miały istotny wpływ na kształt celów strategii, dobór odpowiednich przedsięwzięć i wskaźników ich realizacji. Ponadto wyniki badania opinii mieszkańców posłużyły LGD do opracowania kryteriów, zasad monitorowania i ewaluacji oraz opracowania planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR.

2.Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami - spotkanie odbyło się w każdej z 7 gmin członkowskich z obszaru LSR tj. Janów Lubelski, Modliborzyce, Godziszów, Dzwola, Chrzanów, Batorz, Potok Wielki.

W spotkaniach wzięło udział łącznie 444 osoby. Uczestnikami spotkań byli przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcy, z uwzględnieniem przedstawicieli grup defaworyzowanych tj.: kobiety, osoby powyżej 60+, dzieci i młodzież do 18 roku życia.
Podczas spotkań otwartych z mieszkańcami zebrano uwagi mieszkańców na temat projektu analizy SWOT i celów LSR wypracowanych na podstawie głównych wniosków z diagnozy obszaru, dyskutowano nad problemami obszaru LSR oraz nad zidentyfikowanymi potencjałami rozwojowymi, aby na tej podstawie określić główne kierunki interwencji i obszary wsparcia w ramach LSR. Ponadto uwagi mieszkańców posłużyły LGD do opracowania zasad monitorowania i ewaluacji oraz opracowania planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR.

3.Warsztaty konsultacyjne- 1-sze spotkanie zorganizowane w Janowie Lubelskim z dziećmi i młodzieżą w formie moderowanej dyskusji grupowej. Uczestnikami warsztatów była młodzież szkół Janowskich, z uwzględnieniem przedstawicieli grupy defaworyzowanej czyli **dzieci i młodzież do18 roku życia**. Warsztaty weszły w skład panelu zaplanowanych działań, których celem było wypracowanie kierunków rozwojowych obszaru LGD. W toku prac z podziałem na 3 grupy, które pracowały nad celami i wskaźnikami. **2-gie spotkanie** zorganizowane w Janowie Lubelskim z osobami po 60 roku życia w formie moderowanej dyskusji grupowej. Uczestnikami warsztatów byli emeryci i renciści powiatu janowskiego, z uwzględnieniem przedstawicieli grupy defaworyzowanej **czyli osoby 60+.** Warsztaty weszły w skład panelu zaplanowanych działań, których celem było wypracowanie kierunków rozwojowych obszaru LGD. W toku prac z podziałem na 3 grupy, które pracowały nad celami i wskaźnikami. **3-cie spotkanie** zorganizowane w Janowie Lubelskim z kobietami w formie moderowanej dyskusji grupowej. Uczestnikami warsztatów były kobiety Powiatu Janowskiego, z uwzględnieniem przedstawicieli grupy defaworyzowanej **czyli kobiety.** Warsztaty weszły w skład panelu zaplanowanych działań, których celem było wypracowanie kierunków rozwojowych obszaru LGD. W toku prac z podziałem na 3 grupy, które pracowały nad celami i wskaźnikami.

4.Punkt konsultacyjny w biurze LGD "Leśny Krąg"-przez cały okres przygotowywania strategii mieszkańcy obszaru objętego działaniem LGD mieli możliwość pozyskania informacji bądź zgłoszenia uwag do projektu strategii w punkcie konsultacyjnym biura LGD „Leśny Krąg"

Analiza zgłoszonych fiszek projektów w ramach LSR w trakcie przygotowania dokumentu LGD przeprowadziło badanie pod kątem planowanych do realizacji projektów w ramach PROW 2014 -2020, które dostarczyło informacji nt. potrzeb i oczekiwań w zakresie nowej LSR, a także określiło kierunki działań wynikające z analizy potrzeb. Przy tworzeniu LSR LGD „Leśny Krąg" wykorzystało również:

- doświadczenie kadr uczestniczących w realizacji LSR 2007-2013 oraz wyniki badań własnych i analizie LSR,
- analizę danych historycznych z procesu wdrażania LSR 2007-2013,
- wskaźniki pochodzące ze źródeł statystyki publicznej określające wpływ LSR na realizację strategii rozwoju regionu,
- wyniki konsultacji i opinii eksperta.

Podsumowując, w wymienionych poniżej kluczowych etapach prac nad opracowaniem LSR zastosowano następujące partycypacyjne metody konsultacji :
1) analiza SWOT: ankiety w gminach i powiecie, otwarte konsultacje z mieszkańcami w gminach i sołectwach, spotkania konsultacyjne, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacyjny w biurze LGD;
2)diagnoza obszaru - Ankiety w gminach i powiecie, otwarte konsultacje z mieszkańcami w gminach, spotkania konsultacyjne, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacyjny w biurze LGD, zgłoszonych fiszek projektów w ramach LSR,
3)opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru-badanie ankietowe, spotkania konsultacyjne, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacyjny w biurze LGD,
4)opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji-spotkania konsultacyjne, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacyjny w biurze LGD,
5)przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR-badanie ankietowe, spotkania konsultacyjne, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacyjny w biurze LGD.
Dane pozyskane podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR od uczestników spotkań, warsztatów bądź osób kontaktujących się z biurem w punkcie konsultacyjnym, LGD dokonała analizy i przyjęła bądź odrzuciła zgłoszone uwagi. LSR została przygotowana przy pełnym zaangażowaniu społeczności lokalnej i jej aktywnym uczestnictwie. Dokumentami potwierdzającymi zastosowane metody partycypacji lokalnej społeczności w procesie tworzenia LSR dokumentują: zebrane ankiety od samorządu i mieszkańców gmin członkowskich, zebrane proponowane do realizacji projekty, zgromadzone uwagi od mieszkańców, ogłoszenia o spotkaniach i warsztatach, listy obecności, zdjęcia, print screen informacji ze stron internetowych Stowarzyszenia i gmin członkowskich.
Szeroki udział społeczności lokalnej będzie nie tylko na etapie opracowania LSR, ale także w trakcie jej realizacji. Ponadto zmiany LSR i lokalnych kryteriów wyboru zgodnie z procedurą wymagają konsultacji z lokalną społecznością. LGD planuje także, stały kontakt z mieszkańcami za pośrednictwem strony internetowej oraz spotkania ze społecznością

lokalną (organizowane w razie zapotrzebowania). Opinie mieszkańców na temat LSR i pracy LGD będą także elementem ewaluacji.

Tabela: *Metody angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych*

Lp.	Etapy realizacji LSR	Zastosowana metoda badawcza
1.	Monitorowanie i ocena realizacji strategii	**Ankieta monitorująca** dla mieszkańców gmin wybieranych do badania losowo – oceniająca działalność i funkcjonowanie LGD, jej działania informacyjne, promocyjne, doradcze, obsługa klientów, beneficjentów, skuteczność i efektywność, stopień zadowolenia z inwestycji infrastrukturalnych w gminach, innych działań aktywizujących i wpływających na poprawę jakości życia **Ankiety po każdym szkoleniu** dla uczestników szkoleń– oceniające jakość szkolenia i jego użyteczność **Ankiety dla beneficjenta**, skierowana do osób, które skorzystały z dofinansowania – oceniające jakość obsługi i doradztwa, a także realizację wskaźników **Ankieta dla osób korzystających z usług doradczych** – skierowana do osób, które z tych usług korzystały – oceniająca jakość świadczonych usług doradczych **Ankieta mierząca stopień skuteczności i satysfakcji** – skierowana do osób, które będą korzystały z działań i spotkań organizowanych przez LGD **Konsultacje z wykorzystaniem Internetu** - wykorzystanie strony internetowej do zbierania uwag, konsultacji
2.	Aktualizacja strategii	**Ankieta monitorująca** dla mieszkańców gmin wybieranych do badania losowo – opinia na temat proponowanych do wprowadzania zmian związanych z nowymi możliwościami, czy nowymi potrzebami
3.	Opracowanie i zmiana kryteriów wyboru	**Panel dyskusyjny** z udziałem Rady, Zarządu, beneficjentów, którzy korzystali ze środków oraz potencjalnych beneficjentów podczas którego poddane będą konsultacji kryteria wyboru operacji. Opracowanie i zmiana kryteriów będzie miała miejsce w wypadku zgłoszenia takiego wniosku wraz z uzasadnieniem przez Radę lub beneficjenta lub przyszłego beneficjenta

Z uwagi na ograniczoną objętość LSR, główne wnioski wypracowane w trakcie konsultacji z mieszkańcami przedstawiono poniżej, a do pozostałych wniosków jest odniesienie w poszczególnych rozdziałach strategii: 1.Odnoszące się do dzieci młodzieży do 18 roku życia, kobiet i osób w wieku 60+.Przedsiębiorcy potrzebują wsparcia w postaci informacji i doradztwa by mogli skorzystać ze wsparcia i tworzenia miejsc pracy, należy wesprzeć przedsiębiorców w rozwijaniu działalności gospodarczej, osobom z grup defaworyzowanych brakuje wiedzy na temat powadzenia działalności gospodarczej dlatego trzeba wesprzeć ich poprzez szkolenia i doradztwo by mogli zakładać nowe firmy, nie w pełni wykorzystany potencjał zasobów lokalnych w rozwijaniu przedsiębiorczości, a w tym szkół kształcących w konkretnych zawodach i pozwalających uzyskać kwalifikacje zwiększające możliwości podjęcia pracy.
Wnioski te zostały wykorzystane w procesie formułowania celów, wskaźników jak i ustalania kryteriów wyboru operacji. Odnoszące się do innych grup defaworyzowanych (dzieci i młodzież, ludzie starsi 60+, kobiety)brak jest ofert dla dzieci i młodzieży, osób starszych i kobiet na spędzanie wolnego czasu,

- warto wykorzystać wolontariuszy do pracy z dziećmi, młodzieżą i ludźmi starszymi,
- za mało jest miejsc rekreacji i wypoczynku na terenie LGD,
- za mało jest jeszcze organizacji pozarządowych, które aktywizowałaby starszych mieszkańców do udziału w życiu publicznym,
- dzieci, młodzież i osoby starsze są zainteresowane inicjatywami, które zapewnią im aktywny wypoczynek, udział w ciekawych zajęciach, wyjazdach poznawczych i zajęciach integracyjnych,
- należy dążyć do zachowania dziedzictwa lokalnego, w tym zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych obszaru i wykorzystać potencjał dzieci i młodzieży, kobiet oraz doświadczenia osób 60+,
- warto do działań aktywizujących skierowanych do dzieci, młodzieży, kobiet i osób starszych 60+ włączać inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i ubóstwem.

- **Podmioty gospodarcze, osoby zainteresowane zakładaniem działalności gospodarcze –** jako podmioty, które mogą przyczynić się do utworzenia nowych miejsc pracy i przywrócić grupy defaworyzowane na rynek pracy.

- **Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, samorządy i osoby fizyczne** zainteresowane rozwojem społecznym obszaru - jako podmioty działające w sferze kultury, działające w celu zachowania tradycji, integrujące środowiska lokalne, prowadzące działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i zagwarantowania spójności społecznej obszaru.
- **Podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe zajmujące się turystyką**, właściciele gospodarstw agroturystycznych i posiadających bazę noclegową, samorządy, instytucje kultury zainteresowane rozwojem turystycznym obszaru – jako podmioty, które mogą przyczynić się do rozwoju turystycznego obszaru oraz realizować zintegrowane operacje związane z turystyką.
- **Samorządy gminne** – jako podmioty odpowiedzialne m.in. za rozwój infrastruktury i oferty czasu wolnego oraz ich beneficjenci, a także jako podmioty odpowiedzialne za politykę kulturalną i społeczną.

Mieszkańcy terenu LGD "Leśny Krąg" podczas konsultacji społecznych wyrazili jakie dostrzegają problemy i braki w rozwoju infrastruktury swoich gmin. Na podstawie ankiet zidentyfikowano bariery i przeszkody w zaspokojeniu społecznych potrzeb mieszkańców wsi, co przedstawia poniższy wykres.

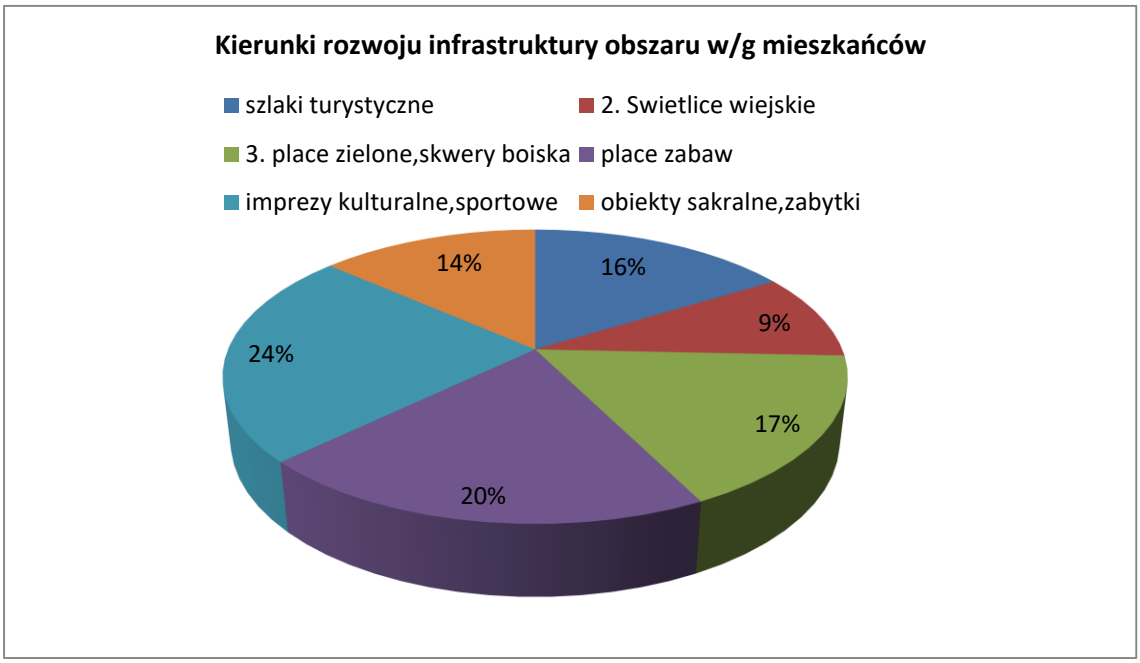

Źródło: *Opracowanie własne*

Podczas spotkań odbywających się w poszczególnych gminach jak i sołectwach na pytanie "z jakiej dziedziny jest Pan/i zainteresowana pozyskaniem środków na przedsięwzięcia w kolejnym okresie programowania LAEDER 2014-2020", mieszkańcy obszaru najczęściej wskazywali działania związane z szeroko rozumianą ogólnodostępną infrastrukturą, organizacją różnorodnych imprez oraz przedsięwzięcia związanymi z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

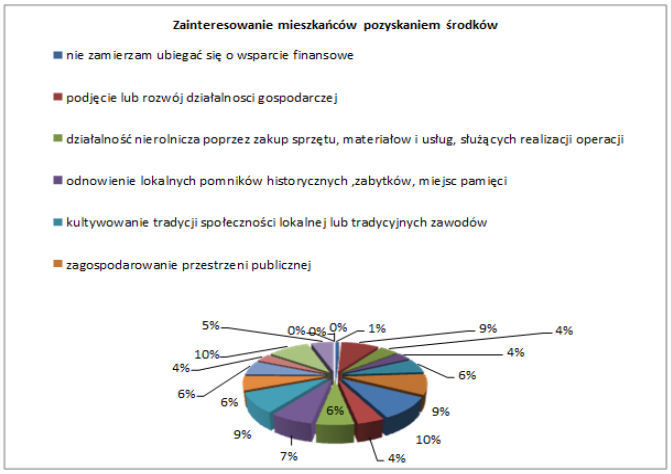

III DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

3.1.Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów odnoszących się do tych grup. Istotnym czynnikiem kontekstowym mającym kluczowe znaczenie w doborze grup istotnych z punktu widzenia

wyznaczenia i realizacji celów LSR i logiki interwencji Programu LEADER w okresie programowania w latach 2007 – 2013 ma postrzeganie zjawisk zachodzących na terenie LGD w szerszych ramach depopulacji znacznej części obszaru Polski, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i małych ośrodków miejskich na tzw. Ścianie Wschodniej. Jak wskazują tabela
w gminach członkowskich występuje długotrwały trend migracji netto. Przy czym generalnie można mówić o jego narastaniu na poziomie powiatu janowskiego/obszaru działania LGD „Leśny Krąg" oraz województwa lubelskiego jako całości.

Tabela: *Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w latach 2010 - 2013*

Jednostka terytorialna	Rok			
	2010	2011	2012	2013
Batorz	-17	-20	-27	-5
Chrzanów	brak	brak	brak	- 27 (dane za 2014r.)
Dzwola	-39	-5	-20	-23
Godziszów	-7	-25	-12	-34
Janów – miasto	-49	-71	-56	-74
Janów – tereny wiejskie	-12	6	-24	-8
Modliborzyce – miasto	-33	-3	-7	-12
Modliborzyce – tereny wiejskie	brak	brak	brak	brak
Potok Wielki	3	-13	-8	-30
Powiat Janowski	-178	-162	-168	-196
Woj. lubelskie	-4905	-5136	-5172	-5627

Warto przy tym pamiętać, że oficjalne dane nie odzwierciedlają rzeczywistej skali procesu, ponieważ część migrujących poza obszar LGD, pomimo stanu faktycznego już zamieszkiwania w innym miejscu, nie legalizuje tego poprzez akt formalnego wymeldowania. Trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska, poza generalną konstatacją jego występowania. Odnotowano wiele negatywnych konsekwencji procesu depopulacji jak np. trwały trend spadku przyrostu naturalnego w powiecie janowskim/obszarze działania LGD i wojewódzkim lubelskim jako całości. Dalszą implikacją tego problemu jest ogólny spadek potencjalnej dynamiki wzrostu na skutek faktycznego zmniejszania się liczby użytkowników infrastruktury publicznej i konsumentów na rynku wewnętrznym obszaru LGD, a przez to efektywnego zmniejszanie lokalnego popytu dla lokalnych podmiotów gospodarczych.

Tabela. *Trendy w zakresie przyrostu naturalnego w latach 2010-2013 na obszarze LGD*

Teren LGD	OGÓŁEM			
	2010	2011	2012	2013
Powiat janowski	-2,2	-2,2	-1,4	-2,9
Woj. lubelskie	-0,2	-0,7	-0,6	-1,4

Źródło*: Dane GUS*

Istotną strategiczną rolą LSR jako instrumentu działania LGD „Leśny Krąg" jest złagodzenie tych negatywnych długoletnich trendów rozwojowych i zastosowanie mechanizmów przynajmniej spowolniających procesy depopulacji i ogólnej mniejszej dynamiki rozwoju obszarów gmin członkowskich LGD. Należało przy tym zaakceptować ograniczone możliwości faktycznego oddziaływania LGD wynikające z ram Programu LEADER i wysokości budżetu przeznaczonego na realizację LSR.

3.2.Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru. Gospodarka obszaru LGD jest kształtowana głównie przez lokalne firmy. Według danych GUS na 31.12.2013r. na terenie wszystkich gmin członkowskich funkcjonowało 3 418 podmiotów gospodarczych (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie gospodarstwo rolne). Największą grupę stanowią przedsiębiorstwa mikro tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników. Ich udział w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych wynosił 96 %. Podmioty przewidujące zatrudnienie od 10-49 pracowników stanowiły odpowiednio 3.3% ogólnej liczby podmiotów, 50-249 0,6% a 250 -999 0.1%. Brak było firm

zatrudniających ponad 1000 pracowników. Przy czym należy podkreślić, że jest struktura mająca cechy trwałego trendu typowego dla polskich obszarów wiejskich, co potwierdzają dane z dnia 31.12.2011 dotyczące struktury podmiotów gospodarczych działających na obszarze LGD wg. przewidywanej liczby pracujących:

- do 9 pracowników – 94%,
- 50-249 pracowników – 4%,
- 250-999 – 0.5%
- 250-999 – 0.1,
- powyżej 1000 – brak.

Struktura jest podobnie rozłożona wśród gmin członkowskich LGD, z poziomem dominacji podmiotów zatrudniających do 9 pracowników od najniższego poziomu 94.6% w gminie Potok Wielki do 98% w gminach Modliborzyce i Chrzanów (GUS).Biorąc pod uwagę branże, w których funkcjonują przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie LGD (Wykres 1),

Wykres 1: *Udział podmiotów gospodarki narodowej w ogóle podmiotów na obszarze LGD wg sekcji PKD w 2013 roku*

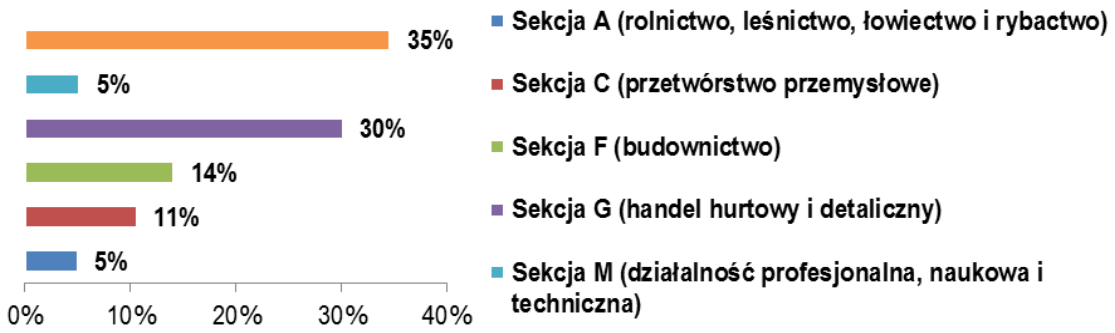

Źródło: *Dane GUS*

Potencjał gospodarczy gmin można rozpatrywać także poprzez analizę wielkości dochodu samorządu w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wielkość niniejszego wskaźnika dla poszczególnych gmin przedstawia Tabela poniżej.

Tabela: *Dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca*

Jednostka terytorialna	Rok			
	2010	2011	2012	2013
	zł	zł	zł	zł
Batorz	2707,03	2830,43	3138,82	3442,54
Chrzanów	Brak danych	Brak danych	3680,00	2959,00
Dzwola	2417,47	2452,82	2747,43	2722,79
Godziszów	2457,3	2665,44	3075,32	3454,93
Janów – miasto	4043,08	2650,17	2807,56	2876,82
Modliborzyce – miasto	2501,47	2727,86	2735,74	2711,13
Potok Wielki	2438,81	2700,59	2716,02	2876,05
Powiat Janowski	3006,13	2651,52	2893,49	2951,50
Woj. lubelskie	2883,63	3105,41	3293,58	3402,56

Przede wszystkim warto zwrócić uwagę, że dochód budżetów na jednego mieszkańca w powiecie janowskim na którym działa LGD jest od roku 2011 niższy od średniej w województwie lubelskim.

Podsumowując, z punktu widzenia rozwoju gospodarczego obszaru warto wskazać następujące istotne czynniki tworzące:

- spójny obszar LGD zlokalizowany na terenie powiatu Janów Lubelski na przecięciu dróg krajowych pomiędzy Lublinem, Rzeszowem, Tarnobrzegiem i Zamościem,
- położenie to ma szczególne duże znaczenie z punktu widzenie rozwoju potencjału turystycznego opartego na zwartym kompleksie leśnym oraz zabytkach i miejscach cennych historycznie.

Wykorzystanie tego potencjału wspierać będzie realizację przez LGD przedsięwzięć mających na celu szeroko pojętą przedsiębiorczość poprzez:

- wspieranie osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej,
- wspieranie już istniejących pracodawców w tworzeniu nowych miejsc pracy,

- moderowanie kontaktów przez LGD pomiędzy podmiotami działającymi na terenie LGD w celu tworzenia krótkich łańcuchów dostaw w zakresie turystyki i produkcji lokalnej (z uwzględnieniem budowania relacji pomiędzy rolnikami a zakładami przetwórstwa rolno-spożywczego.

3.3.Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby ludności czynnej zawodowo, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy).

Przegląd trendów na rynku należy zacząć od podkreślenie, że stopa bezrobocia w powiecie janowskim, na którym działa LGD od roku 2011 jest regularnie wyższa w stosunku do średniej w województwie lubelskim i Polsce. Szczególnie widoczne jest to w zestawieniu ze średnią dla województwa mazowieckiego. W tym kontekście warto ponownie przypomnieć kwestię już poruszaną w sekcji 3.1., ponieważ wskazuje to na jeden z kierunków migracji z terenu LGD „Leśny Krąg" i województwa lubelskiego.

Tabela: *Stopa bezrobocia w powiecie janowskim w relacji do województwa lubelskiego i Polski (w %).*

Jednostka terytorialna	Rok			
	2010	2011	2012	2013
Powiat Janowski	13,9	14,2	14,8	15,3
Woj. lubelskie	13,1	13,2	14,2	14,4
Polska	12,4	12,5	13,4	13,4

Źródło: Dane GUS

Ten sam trend jest również widoczny w stopie bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela *Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %).*

GMINA	Rok			
	2010	2011	2012	2013
Batorz	9,3	10,7	11	11,4
Chrzanów	Brak danych	Brak danych	9.2	9.2
Dzwola	13,3	13,7	14,3	15,1
Godziszów	9,4	10	9,6	9,3
Janów – miasto	12,3	13,3	13,5	14,3
Modliborzyce – miasto	12,5	12,6	13,2	13,6
Potok Wielki	12,2	13	13,1	12,6
Powiat Janowski	11,8	12,4	12,6	13,0
Woj. lubelskie	8,7	8,9	9,6	9,9

W roku 2014 na terenie powiatu janowskiego było 3223 osób bezrobotnych zarejestrowanych (województwo lubelskie – 116 869). Wśród ogólnej liczby bezrobotnych w powiecie janowskim 42,3% stanowiły kobiety (województwo lubelskie – 48,2%), 26,7% osoby w wieku poniżej 25 roku życia, (województwo lubelskie – 19,4%) oraz 52,7% osób pozostających bez pracy dłużej niż rok (województwo lubelskie – 46,4%). Bezrobocie wewnątrz gmin LGD w 2014 roku stanowi w dużej mierze odbicie liczby ludności w każdej z gmin. Najmniejsze jest w gminach **Chrzanów (159 osób na 2997 populacji)** i Batorzu **(205 na 3414 mieszkańców)**, natomiast największe jest w Janowie Lubelskim **(1173 do 16 288)**.

Podsumowując, na podstawie analizy sytuacji na rynku pracy oraz po konsultacjach z interesariuszami z terenu LGD można potwierdzić, że obszar LGD „Leśny Krąg" ze względu na charakterystykę jest obszarem spójnym wewnętrznie ze względu na wspólny rolniczo-przemysłowy charakter. Fakt istnienia na teranie działania LGD jednego Powiatowego Urzędu Pracy ułatwia nawiązanie współpracy i koordynacji w zakresie interwencji Lokalnej Grupy Działania na rynku pracy z głównym aktorem w tym obszarze tematycznym w powiecie janowskim. Jeśli chodzi o grupy w największym stopniu zagrożone wykluczeniem, to niniejszy przegląd trendów oraz opinie interesariuszy biorących udział w procesie konsultacji wyłoniło grupy, które łączy zamieszkanie na obszarach wiejskich jako jeden z głównych czynników stanowiących barierę.

Dzieci i młodzież z obszarów wiejskich Kluczowym elementem, na który ukierunkowane są działania w LSR dla tej grupy defaworyzowanej jest sieć miejsc zlokalizowanych jak najbliżej potencjalnych beneficjentów (świetlice wiejskie, domy kultury, place zabaw, boiska). Są to elementy infrastruktury, wokół których można zaproponować atrakcyjne formy zajęć i poprzez nie stworzyć bodźce do pełniejszego wykorzystania możliwości dzieci i młodzieży na obszarach wiejskich. LGD nie ma możliwości radykalnej zmiany tej sytuacji, chociażby z racji ograniczonych możliwości działania z powodu wysokości budżetu będącego w jej dyspozycji. Jednakże poprzez działania aktywizujące skierowane do młodzieży wiejskiej wpłynie na poprawę sytuacji tej grupy. Z tej perspektywy kluczowe znaczenie, obok samej organizacji różnego typu działań aktywizujących, ma utrzymywanie i rozbudowa infrastruktury technicznej, społecznej i turystycznej postrzeganych jako instrumenty ułatwiania dostępu i kontaktów z tą grupą.

Osoby 60 + Ta grupa obejmuje osoby po 60 roku. W LSR proponuje się objęcie tej kategorii mieszkańców obszarów wiejskich szerokim zakresem działań aktywizujących w oparciu o już istniejącą sieć świetlic czy domów kultury. Dla tej grupy defaworyzowanej przewidziano ofertę związaną z zagospodarowaniem czasu wolnego oraz inwestycjami w infrastrukturę społeczną, z wykorzystaniem istniejącego potencjału dziedzictwa lokalnego., Również w przypadku tej grupy LGD poprzez wdrażanie LSR nie może zmienić i radyklanie poprawić sytuacji. Jednak poprzez wykorzystanie sieci nieformalnych

kontaktów w celu aktywizacji osób w wieku 60+ i zbliżanie proponowanych działań jak najbliżej miejsca zamieszkania beneficjentów takich działań może znacząco zwiększyć efektywność takich inicjatyw. Kluczową rolę, obok działań miękkich (np. promowanie postaw przedsiębiorczości), ma opieranie takich pomysłów na lokalnej infrastrukturze jako czynnika pomagającego w kontaktach z potencjalnymi beneficjentami (np. świetlice wiejskie, domy kultury).

Kobiety Dla tej grupy defaworyzowanej zaplanowano wsparcie w postaci działań mających na celu poprawę życia, w tym: zintensyfikowanie działań na społeczną aktywizację kobiet, na rzecz rozwoju kultury, propagowanie folkloru prowadzenia różnego rodzaju działań mających na celu integrację społeczną.

3.4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja, rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Na terenie LGD „Leśny Krąg" można wskazać na przynajmniej dwie formy działań sektora społecznego. Pierwsza prowadzona jest przez organizację pozarządowe. Obecnie lista obejmuje cztery typy zarejestrowanych organizacji:

- Stowarzyszenia wpisane do KRS – na liście znajdują się **83 organizacje pozarządowe** zlokalizowane na terenie wszystkich gmin członkowskich; ich zakres działania obejmuje całe spektrum zainteresowań – do promowania wartości religijnych poprzez kulturę aż po organizacje sportowe,
- Ochotnicze Straże Pożarne,
- Organizacje pozarządowe aktywnie działające – lista obejmuje ponad **50 organizacji** z terenu wszystkich gmin członkowskich LGD, przy czym część została już ujęta na liście stowarzyszeń wpisanych do KRS; podobnie jak w przypadku tych wpisanych do KRS organizacje te działają na terenie wszystkich gmin członkowskich LGD i mają bardzo szeroki zakres działania,
- Kluby sportowe - zestawienie obejmuje **36 klubów**, z których większość działa przy szkołach, ale są również takie, które działają bezpośrednio pod auspicjami samorządów.

Warto pamiętać, że nie wszystkie organizacje wpisane na liście są aktywne, bo nie zawsze te z zawieszoną lub zakończoną działalnością aktualizują pierwotny wpis. Drugim typem organizacji są małe podmioty, czasami nieformalne, bez rejestracji. Trudno określić ich szczegółową liczbę, ponieważ często działają tylko i wyłącznie na szczeblu społeczności lokalnych. Część z nich powstała jako odpowiedź na impuls w postaci działania LGD. Warunkiem uzyskania jakiegoś wsparcia dla własnej, małej społeczności było sformalizowanie działalności, aby ubiegać się wsparcie ze strony LGD „Leśny Krąg". Stanowią one pewien nie do końca odkryty potencjał aktywizacji mieszkańców w ramach LSR w nowym okresie programowania. **Podsumowując,** zebrane dane z dostępnych źródeł urzędowych oraz komentarze interesariuszy wskazują na duży potencjał istniejący na obszarze LGD „Leśny Krąg" do działania wśród organizacji pozarządowych jako jedną z kluczowych grup docelowych.

3.5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną). Jednym z ubocznych skutków efektu błędnego koła opisanego w sekcji 3.1 niniejszego raportu jest narastanie problemów społecznych na obszarze LGD. Odbiciem tego problemu jest relatywnie duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Jak ilustruje to tabela, na obszarze LGD występuje długoterminowy trend do wyższego odsetka korzystania mieszkańców obszaru LGD ze środowiskowej pomocy społecznej, w stosunku do średniej wojewódzkiej.

Tabela: *Udział osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze powiatu janowskiego/obszaru LGD w stosunku do obszaru Województwa lubelskiego.*

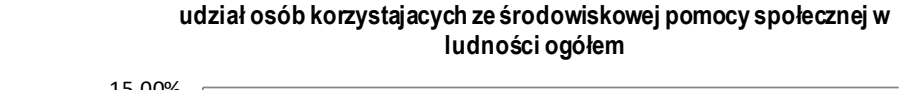

	2010	2011	2012	2013	2014
w województwie	10,10%	9,60%	9,60%	9,80%	9,20%
w powiecie	13,90%	12,60%	12,20%	12,20%	11,20%

Źródło: *Dane GUS*

Na wykresie powyżej wskazano główne przyczyny powstawania potrzeby korzystania z pomocy społecznej przez prawie 10% mieszkańców LGD w latach 2010-2014. W wymiarze liczbowym oznacza to od 300-400 osób w gminie Batorz do 1600-1700 osób w gminie Janów Lubelski w ciągu roku. Przy czym warto zwrócić uwagę na wzajemne powiązania bezrobocia jako bardzo często pierwotnego początku ubóstwa i innych problemów związanych pośrednio z brakiem pracy

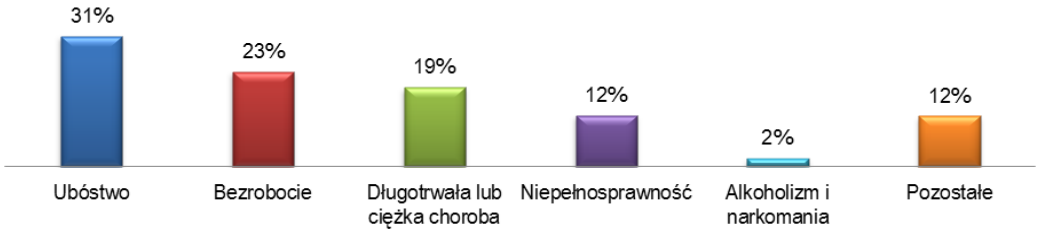

(np. alkoholizmu).

***Wykres** : Powody udzielania pomocy społecznej na obszarze LGD „Leśny Krąg" w 2013 rok|* ***Źródło:** Dane OPS z obszaru LGD "Leśny Krąg"*

Podsumowując, z punktu widzenia logiki interwencji niniejszej LSR kluczowa była koncentracja środków na wybranych grupach defaworyzowanych w celu zwiększenia szansy pozytywnego oddziaływania LGD. W wyniku konsultacji z lokalnymi interesariuszami z obszaru LGD zdefiniowano trzy takie grupy jako najbardziej właściwe z punktu widzenia możliwości wsparcia programu LEADER w okresie programowania 2014-2020:

- Dzieci i młodzież z obszarów wiejskich. Jak już było to wskazywane w sekcji 3.3., te kategorie mieszkańców obszarów wiejskich mają znacznie mniejsze możliwości rozwoju potencjału społeczno-intelektualnego niż ich rówieśnicy w miastach. Stąd LSR zdefiniował cały szereg działań aktywizujących dla dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich. Kluczowym elementem ich sukcesu jest sieć miejsc zlokalizowanych jak najbliżej potencjalnych beneficjentów (np. świetlice wiejskie, domy kultury, place zabaw, boiska, tereny zielone). Są to te elementy infrastruktury, wokół których można zaproponować atrakcyjne formy zajęć i poprzez nie tworzyć bodźce do pełniejszego wykorzystania możliwości dzieci i młodzieży na obszarach wiejskich.
- Osoby 60+, zarówno jeszcze aktywne zawodowo, jak i takie, które już są poza rynkiem pracy. Zamieszkanie na obszarach wiejskich niesie ze sobą zwiększone ryzyko izolacji społecznej wynikające np. z utrudnionego dostępu do transportu publicznego (np. brak możliwości powrotu do domu po zajęciach w godzinach wieczornych z powodu braku komunikacji). Lokalni interesariusze wskazywali np. na ludzi starszych, których dzieci wyjechały z Polski z powodów ekonomicznych, a przez to osoby te nie mogą liczyć na pomoc najbliższych w przezwyciężaniu różnych trudności życiowych. Stąd ta grupa osób jest szczególnie zagrożona defaworyzacją i izolacją społeczną. W LSR proponuje się objecie tej kategorii mieszkańców obszarów wiejskich szerokim zakresem działań aktywizujących w oparciu o już istniejącą sieć świetlic czy domów kultury.
- Kobiety. Grupa ta będzie objęta wsparciem mającym na celu zintensyfikowanie działań na społeczną aktywizację kobiet na rzecz rozwoju kultury, propagowania folkloru, prowadzenia różnego rodzaju działań mających na celu integrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Podkreślić należy, że czynnikiem ważnym dla prowadzenia działań aktywizujących jest szeroka dostępność odpowiednich obiektów na terenie LGD. Istniejąca obecnie sieć jest w relacji do potrzeb zbyt słabo rozwinięta, mimo działań już podejmowanych przez LGD w okresie programowania 2007-2013. Są miejscowości w których mieszkańcy mają bezproblemowy dostęp do świetlic, domów kultury czy placów zabaw. Jednakże wciąż istnieją obszary peryferyjne w każdej gminie z relatywnie utrudnionym dostępem do tego rodzaju miejsc. Np. domy kultury są często zlokalizowane w stolicy gminy lub innej większej wsi lub mieście. Ponadto istnieje tendencja do organizacji imprez właśnie w stolicy gminy, ze względu na istniejące odpowiednio przygotowane miejsca. Rozbudowa świetlic czy placów umożliwiłaby organizację przedsięwzięć aktywizujących w peryferyjnych częściach gmin członkowskich.

3.6. Krótki opis dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Aby dostrzec bogactwo Ziemi Janowskiej dobrze jest spojrzeć, na Powiat Janowski pod kątem miejsc pamięci. Mowa tu o Muzeach. I tak na przykład warto wybrać się do Muzeum Regionalnego w Janowie Lubelskim, do Muzeum wiejskiego w Batorzu, znajdującego się obok dawnego urzędu gminy (z 1935 r.), które zostało otwarte w 2007 r. Ekspozycje przedstawiają historię, kulturę ludową, tradycje upraw roli i obyczaje mieszkańców gminy. Ponadto warto zwrócić uwagę na ostatnio otwarte Muzeum przy kościele p.w. Jana Chrzciciela, czy muzeum fotografii. W Konstantowie mieści się prywatny mini-skansen Jana Startka – chałupa mieszkalna (z XIX w.) z okólnikiem gospodarczym i wyposażeniem. Jeżeli ktoś chce posłuchać charakterystycznej gwary z elementami mazurzenia powinien wybrać się do Godziszowa. Mówiąc tu o kulturze ludowej, warto wybrać się do Krzemienia. W Krzemieniu możemy dostrzec wiele drewnianych domów przedwojennych lub powstałych tuż po wojnie stanowiących przykład tradycyjnego budownictwa. Podkreślić należy, że najstarszą wsią w powiecie janowskim jest Chrzanów, zamieszkiwany nieprzerwanie od 1400 lat. Dla pasjonatów kultury żydowskiej ważne będą zachowane miejsca sakralne jak synagogi, żydowskie cmentarze. Jeśli chodzi o kirkuty są to miejsca z niewielką ilością macew, a dość często jest to już tylko obszar porośnięte bujną roślinnością, „trawą zapomnienia". W Modliborzycach znajduje się synagoga zbudowana przez miejscową gminę żydowską ok. 1760 r. Zdewastowana podczas II wojny światowej. została poddana gruntownej restauracji w latach 1957-65 i zaadaptowana na dom kultury. Uratowano w ten sposób jedyną w powiecie materialną pozostałość po ludności żydowskiej. Na Ziemi Powiatu Janowskiego warto zwrócić uwagę na dziedzictwo kulturowe danego miejsca. W Janowie Lubelskim zwrócimy uwagę na klasztor OO. Dominikanów i kościół p.w. św. Jana Chrzciciela (barokowy) ufundowane przez Zamojskich w 1659 r. – stanowiące najstarszą część

miasta. Naszej uwadze nie przejdzie drewniany kościół w Momotach Górnych (miejscowości położonej w Lasach Janowskich) wybudowany przez księdza Kazimierza Pińciurka na zrębach kaplicy z początku XX w., czy też Łążek Garncarski – miejscowość słynąca z garncarstwa i kaflarstwa. Znajduje się tam pracownia garncarska Pana Adama Żelazko i Pana Henryka Kurzyny oraz zachowane są tradycyjne, drewniane zabudowania. Warto odwiedzić Muzeum Regionalne w Janowie Lubelskim. Muzeum znajduje się w zabytkowym budynku więziennym wzniesionym w połowie XIX w. Jeśli mówimy tu o muzeach, to przypomnieć należy, o ostatnio otwartym muzeum w Kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela, gdzie zobaczyć można zabytkowe naczynia, szaty liturgiczne, obrazy i stare dokumenty. W Modliborzycach znajduje się barokowy kościół pw. św. Stanisława powstały w latach 1644-64 r. z fundacji Stanisława Wioteskiego. Przejawem wielokulturowości jest pounicki kościół w Otroczu (1872-73 r.). Na przemian władali nim katolicy i prawosławni. Wśród założeń dworskich szczególnie wyróżnia się zespół pałacowy w Potoczku. To najlepiej zachowany i największy tego typu obiekt w powiecie janowskim. Dworek powstał w II poł. XIX w. Przy nim znajduje się szereg zabudowań gospodarczych. Interesujące obiekty użyteczności publicznej to zabudowa janowskiego Nowego Miasta (I poł. XIX w.) – zespół sądu i więzienia oraz kancelaria i kasa obwodu zamojskiego. Ciekawe przykłady architektury przemysłowej stanowią pracownie garncarskie w Łążku (pocz. XX w.) i pozostałości młyna wodnego z walcownią w Potoku Stanach (XX w.). Warto też podczas zwiedzania zahaczyć o najstarsze nekropolie (z poł. XIX w.) w Janowie Lubelskim, Potoku Wielkim i Modliborzycach. Znajdziemy tam wiele kamiennych nagrobków z XIX w. wysokich walorów artystycznych. Opracowano na podstawie informacji zawartych Starostwa Powiatowego w Janowie Lubelskim: http://turystyka.powiatjanowski.pl/atrakcje_turystyczne_p_855.html

Podsumowując, dziedzictwo kulturowe obszaru LGD „Leśny Krąg" oparte na wspólnej historii i tradycji jest istotnym elementem spójności obszaru LGD.

3.7. Turystyka

Główne atrakcje kultury materialnej zostały ogólnie przedstawione w sekcji poprzedniej (sekcja 3.6). W sferze obszarów atrakcyjnych turystycznie trzeba wskazać na część Lasów Janowskich leżących na obszarze LGD. W okresie II wojny światowej miała w tych lasach znacząca bitwa między polskimi oddziałami partyzanckimi, a niemiecką armią i policją. Na obszarze Nadleśnictwa Janów znajdują się następujące obiekty służące edukacji i rekreacji. Można zajrzeć na wystawę przyrodniczą w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Lasy Janowskie, która prezentuje walory przyrodnicze i kulturę materialną regionu, a także pracę leśników. Naszej uwadze nie umknie ekspozycja taboru leśnej kolei wąskotorowej. Wystawa taboru kolejowego znajduje się w sąsiedztwie biura Nadleśnictwa. Zgromadzono tu lokomotywy i wagony eksploatowane niegdyś w Lasach Janowskich. Ekspozycję otwarto w 1999r. Kolejnym punktem na mapie turystycznej jest Zalew janowski z zapleczem turystycznym ZOOM Natury, gdzie znajduje się ścieżka dydaktyczna pokazująca zasoby lasów janowskich jak również elementy ekologicznego powstawania energii, recyklingu oraz życie i rozwój zwierząt i ptactwa terenu LGD. W wiosce Szklarnia znajduje się ostoja koników biłgorajskich. Na Lubelszczyźnie działa obecnie kilkanaście stoków narciarskich, w tym dwa w powiecie janowskim. Stok w Chrzanowie Czwartym - Narciarski Raj u Rzetelskiego – jest najlepiej oceniany przez narciarzy i snowboardzistów z województwa lubelskiego. Stok jest oświetlony, sztucznie naśnieżany oraz ratrakowany. Posiada wypożyczalnię sprzętu narciarskiego i snowboardu. Drugi ośrodek narciarski znajduje się Batorzu. Przy ośrodku znajduje się wypożyczalnia nart, serwis i centrum gastronomiczne. **Podsumowując,** zasoby kultury materialnej i przyrodniczej stanowią na pewno atut dla rozwoju turystyki na obszarze LGD Leśny Krąg". Niemniej jednak niedostatecznie rozwinięta baza noclegowo-turystyczna są istotną barierą w wykorzystaniu tego potencjału. Według danych GUS w powiecie janowskim/obszarze działania LGD w latach 2012 -2013-2014 istniało odpowiednio 7,5 i 9 miejsc noclegowych przy założeniu, że dane dotyczą tylko obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Ponadto odnotowano działalność 14 gospodarstw agroturystycznych z obszaru LGD, reklamujących swoje usługi na stronie LGD „Leśny Krąg" i 4 na stronie Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. Biorąc pod uwagę ten nie do końca wykorzystany potencjał turystyczny LSR na nowy okres programowania 2014-2020 szczególną uwagę zwraca na wspieranie turystyki i to zarówno w zakresie wspierania przedsiębiorczości, jak i rozwoju publicznie dostępnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.

3.8. Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych podkreślających specyfikę danego obszaru, w tym promocji i sprzedaży takich produktów.

LGD „Leśny Krąg" w ramach realizacji strategii obejmującej poprzedni okres programowania 2007-2013 bardzo mocno zaangażowała się w promocję produktów lokalnych, poprzez przyznawanie Certyfikatów Produktów Lokalnych Ziemi Janowskiej. W trakcie I edycji Kapituła przyznała Certyfikaty w pięciu kategoriach:

- Smaki: lokalne potrawy (potrawy i dania gotowe, mięso, ryby, drób, wędliny, nabiał, sery, farsze, miód i jego przetwory, owoce, warzywa, konfitury, powidła, wyroby cukiernicze i piekarnicze itp.) oraz lokalne napoje (syropy, soki, nalewki, wina itp.)
- Rękodzieło: wyroby rękodzielnicze i rzemieślnicze, malarstwo,
- Twórcy: zespoły folklorystyczne, grupy teatralne, taneczne, kabaretowe, pisarze itp.
- Produkt: produkty i usługi turystyczne, gospodarstwa agroturystyczne i pensjonaty, hotele, szlaki turystyczne, itp.
- Wydarzenie: cykliczne imprezy kulturalne, sportowe, rekreacyjne (rajdy rowerowe, spływy kajakowe, itp.).

Podsumowując, dotychczasowe działania na rzecz promocji i Certyfikacji Produktów Lokalnych Ziemi Janowskiej będą kontynuowane i rozwijane w ramach realizacji nowej LSR jako ważny czynnik zwiększający spójność obszaru LGD „Leśny Krąg".

3.9. Charakterystykę rolnictwa i rynku rolnego.

Najważniejszą cechą rolnictwa i rynku rolnego na obszarze LGD z punktu widzenia efektywnej realizacji logiki interwencji wypracowanej w niniejszym LSR jest dominacja małych (1-2 ha.) i średnich (2-10 ha) gospodarstw rolnych stanowiących około 60% całej liczby gospodarstw, a relatywnie słabsza pozycja gospodarstw większych mających powyżej 10 ha. W relacjach rynkowych, niezależnie od prowadzonej produkcji rolnej takie rozdrobnienie prowadzi do słabej pozycji przetargowej rolników, szczególnie w kontekście wzrostu siły ich partnerów handlowych. Ponadto warto podkreślić duże znaczenie produkcji kasz, owoców miękkich, miodu (około 300 pszczelarzy, ryb (karpia) jako istotnego elementu zwiększającego konkurencyjność i potencjał gospodarczy obszaru LGD.

Podsumowując, niezależnie do specjalizacji produkcji różnych grup rolników podstawowym zadaniem LGD w ramach realizacji LSR na okres programowania 2014-2020 jest wypracowanie mechanizmów wydłużenia kanałów dystrybucji wewnątrz LGD poprzez kojarzenie partnerów z gmin członkowskich LGD, jako kluczowego warunku zwiększania wartości dodanej produktów rolniczych. Istotą jest budowanie mechanizmów zwiększających procent tej wartości dodanej wypracowanej poprzez współpracę pomiędzy partnerami działającymi na terenie LGD i jej pozostawienie wewnątrz LGD, a nie jej „eksportowanie" do firm poza gminy członkowskie LGD.

3.10. Wewnętrzna spójność obszaru LGD

Można wskazać na następujące czynniki wewnętrznej spójność obszaru LGD „Leśny Krąg":

Terytorialny – położenie na obszarach połączonych wspólnymi cechami geograficzno-przyrodniczymi w postaci **dużych obszarów leśnych**. Ten element spójności został bardzo wzmocniony w okresie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju 2009-2015 poprzez wspólne przedsięwzięcia łączące gminy członkowskie LGD. **Instytucjonalny** – wypracowanie w ramach wdrażania LSR 2009-2015 **tradycji i mechanizmów współpracy formalnej i nieformalnej** pomiędzy partnerami z gmin członkowskich LGD na poziomie samorządów i podległych im instytucji, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnych. **Gospodarczo-ekonomicznymi** – gminy członkowskie charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami (np. dominacja małych firm, słabo rozwinięta produkcja przemysłowa). Łączy je bardzo duże znaczenie **potencjału rozwoju turystyki** opartej na zasobach przyrodniczym i wspólnym dziedzictwie historycznym i kulturalnym. **Niedostatecznie wykorzystanie potencjału rozwoju turystyki** – jest to kluczowy aspekt spójności gmin członkowskich. Nastąpiła pewna poprawa w okresie realizacji LSR 2009-2015, ale wciąż jest to obszar rozwoju gmin członkowskich LGD w dużej mierze niewykorzystany. **Kluczowe znaczenie ma w tym kontekście synergia między działaniami sektora publicznego i prywatnego**. Zadaniem partnerów publicznych jest tworzenie warunków poprzez inwestycje w ogólnie dostępną infrastrukturę, która ma wytwarzać bodźce dla przyciągania turystów i mieszkańców obszaru LGD, a w konsekwencji tworzenie możliwości rynkowych dla podmiotów z sektora prywatnego. **Społeczny** – wszystkie gminy członkowskie mierzą się z problemem depopulacji osłabiającej potencjał rozwojowy obszaru LGD. Stąd kluczowa rola wypracowania mechanizmów łagodzących (nie redukujących, ponieważ jest to problem o wymiarze globalnym, a nie lokalnym czy nawet regionalnym) i przynajmniej częściowo ograniczających problemy wynikające z depopulacji poprzez podejmowanie **skoordynowanych działań w sektorze gospodarczym i społecznym skierowanych do odpowiednio zdefiniowanych grup defaworyzowanych**. **Aktywność społeczna** – kontynuacja **skoordynowanych** działań na rzecz pobudzania aktywności społecznych społeczności lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem określonych w LSR grup defaworyzowanych **w oparciu o już istniejącą i planowaną rozbudowę publicznie dostępnej infrastruktury społecznej** na obszarze gmin członkowskich LGD. **Kultura i zachowana tradycja ludowa** – kontynuacja działań z LSR 2009-2015 w nowym LSR we wspieraniu kultury i zachowania tradycji ludowej jako istotnego elementu **pogłębiania spójności społecznej obszaru LGD**. **Produkty lokalne** – dalsze wspieranie systemu Certyfikacji Produktów Ziemie Janowskiej jako elementu **wzmacniającego tożsamość społeczno-kulturową społeczności lokalnych obszaru LGD „Leśny Krąg".**

ROZDZIAŁ - IV ANALIZA SWOT

Analiza SWOT obszaru została przygotowana w oparciu o konsultacje z mieszkańcami podczas spotkań w gminach, analizy ankiet wypełnianych i przekazywanych do Biura LGD, konsultacji przeprowadzonych w biurze LGD i warsztatach konsultacyjnych. Opracowanie analizy SWOT zostało wykonane w oparciu o:

- wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie lipiec - grudzień 2015 roku (w badaniu uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów oraz mieszkańcy),
- dokumenty planistyczne jednostek samorządów terytorialnych z terenu objętego LSR,
- dane statystyczne GUS, PUP Janów Lubelski,
- Strategie Rozwoju Województwa Lubelskiego.

Mocne strony	Słabe strony
Społeczeństwo, sytuacja społeczna, pomoc społeczna, ochrona zdrowia	

• obszar LGD bogaty w spuściznę kulturową i historyczną, • coraz wyższa świadomość społeczna o wadze podnoszenia własnych kwalifikacji zawodowych i wykształcenia, • duża liczba i różnorodność placówek zdrowotnych, • prężnie działające organizacje pozarządowe, • rosnące zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w procesie decyzyjnym świadczące o rozwoju społeczeństwa obywatelskiego/konsultacje społeczne/ • przewaga liczby osób w wieku przedprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku poprodukcyjnym	• ujemny przyrost naturalny, • większość osób bezrobotnych nie posiada wykształcenia średniego, • migracja ludzi młodych, lepiej wykształconych w poszukiwaniu pracy oraz lepszych warunków życia, • znaczny odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia jest długotrwale bezrobotnych, • wzrastająca kwota wydatków przeznaczona na pomoc społeczną, • brak propozycji w celu aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej, • izolacja i wykluczenie społeczne osób starszych powyżej 50 roku życia
Środowisko przyrodnicze i położenie	
• występowanie gleb zróżnicowanych pod względem rodzaju, • korzystne warunki przyrodnicze i geograficzne dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki, • występowanie obszarów leśnych, w tym rezerwatów, pomników przyrody oraz rzek i mniejszych cieków wodnych, • duże obszary stawów rybnych na obszarach leśnych, • duży zbiornik wodny "kąpielisko" zalew • dobre położenie LGD w bliskiej odległości do dużych miast i lotnisk: Lublin, Rzeszów • różnorodność upraw rolnych,	• niekorzystne warunki glebowe dla rozwoju intensyfikacji rolnictwa, • zanieczyszczenie powietrza pochodzące w szczególności ze źródeł "niskiej emisji" a także ruchu samochodowego, • niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii • niewystarczająca edukacja ekologiczna mieszkańców • słabe wykorzystanie bogactwa zasobów wodnych
Turystyka, sport, rekreacja	
• istniejące miejsca Pamięci Narodowej oraz obiektów zabytkowych, • bogactwo przyrody, roślinność, zwierzęta, występowanie obszarów cennych przyrodniczo, • istnienie obiektów zabytkowych kapliczki, kościoły, muzea, itp. • twórcy lokalni, garncarstwo, kaflarstwo, rzeźbiarstwo, malarstwo, wytwarzanie kwiatów bibułkowych, • duża ilość śpiewaków i kapel ludowych, • znaczna liczba organizacji pozarządowych wspierających kultywowanie tradycji, • dobra baza hotelowa • duża liczba ścieżek rowerowych	• mała ilość gospodarstw agroturystycznych, • słaba promocja obszaru i jej walorów turystycznych, • brak wystarczającej bazy noclegowej i gastronomicznej • obiekty zabytkowe wymagają renowacji, • niewystarczająca liczba atrakcyjnych miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, • brak miejsc sprzedaży wyrobów twórców ludowych i lokalnego rzemiosła artystycznego • niski poziom obsługi turystycznej /brak doświadczenia i wiedzy w zakresie tworzenia rynku turystycznego i agroturystycznego
Infrastruktura techniczna	
• dobre położenie na mapie drogowej Polski, droga krajowa 19 łącząca się z autostradą A4 • dość dobrze zwodociągowany obszar • dobrze rozbudowana kablowa sieć telekomunikacyjna i komórkowa • łatwy dostęp do Internetu • w większości skanalizowany obszar • strefa inwestycyjna	• niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii • zły stan techniczny obiektów małej retencji oraz infrastruktury wodnej • słaba infrastruktura społeczna i niewystarczająca liczba świetlic, placów zabaw, siłowni na świeżym powietrzu • zły stan techniczny dróg, brak chodników i ścieżek rowerowych • gospodarka wodno ściekowa wymaga uporządkowania • bariery architektoniczne i społeczne, uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie • dzikie wysypiska śmieci w miejscach atrakcyjnych turystycznie i krajobrazowo

Przedsiębiorczość i rolnictwo	
• nowi inwestorzy • nowe miejsca pracy • powoli wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych • duże walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi przedsiębiorstw w dziedzinie usług około turystycznych, • wysoka mechanizacja • rozwój agroturystyki i turystyki • pozyskiwanie funduszy na rozwój	• zmiany koniunktury gospodarczej i nietrafione inwestycje • trudność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych • brak wystarczających środków finansowych na realizację projektów • niskie dochody społeczeństwa • brak komunikacji publiczno-zbiorowej • brak zorganizowanego rynku zbytu artykułów rolnych • rozdrobnione gospodarstwa rolne
Edukacja i społeczeństwo informatyczne	
• dobrze rozwinięta i funkcjonująca sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych, • wprowadzenie do szkół edukacji ekologicznej, • różnorodność szkół średnich w tym ministerialna szkoła rolnicza • łatwy dostęp do Internetu • dobrze skomputeryzowane szkoły i biblioteki	• niski poziom wykształcenia mieszkańców • niewystarczająca ilość miejsc w przedszkolach, • niewystarczająca edukacja ekologiczna mieszkańców

MOCNE STRONY	Odniesienie do diagnozy /procesu partycypacyjnego	SŁABE STRONY	Odniesienie do diagnozy / procesu partycypacyjnego
Atrakcyjne położenie pod kątem rozwoju turystyki, przy drogach krajowych	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Mieszkańcy mało aktywni w podejmowaniu działalności gospodarczej, utrzymujące się bezrobocie wśród ludzi młodych i ludzi w wieku 60+	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Produkcja rolnicza w tym gryki, lnu, prosa Liczne stawy śródleśne, produkcja ryb	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Mało ofert pracy dla ludzi wchodzących na rynek pracy Brak kapitału do tworzenia nowych firm i rozwijania istniejących przedsiębiorstw	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Dużo produktów lokalnych i regionalny w tym wpisanych na listę produktów Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno - konsultacyjnych	rozdrobnione rolnictwo Sprzedaż produktów rolniczych głownie nieprzetworzonych i niewykorzystane możliwości przetwórstwa w gospodarstwach rolnych	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Dobre warunki do rozwoju turystyki – atrakcyjne położenie, walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Nie w pełni wykorzystane zasoby lokalne do rozwoju turystyki	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Silne tradycje lokalne. Dużo grup folklorystycznych, zespołów śpiewaczych Zespołów tanecznych	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Migracja ludzi młodych do miast i starzejące się społeczeństwo	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Zainteresowanie części mieszkańców czynnym wypoczynkiem i rekreacją	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Spora grupa osób zagrożona wykluczeniem społecznym, korzystająca z pomocy społecznej, szczególnie z powodu ubóstwa, długotrwałego bezrobocia i przewlekłych chorób	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
SZANSE	**Odniesienie do**	**ZAGROŻENIA**	**Odniesienie do**

	diagnozy /procesu partycypacyjnego		diagnozy / procesu partycypacyjnego
Rosnące zainteresowanie aktywnym wypoczynkiem wśród Polaków	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Trudna sytuacja polityczno gospodarcza w kraju i w Europie	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Możliwości dofinansowania miejsc pracy z Funduszy Unijnych	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Trudności ze zbytem produkcji rolniczej i spadająca opłacalność produkcji	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Zapotrzebowanie na produkty tradycyjne, żywność z terenów o małym zanieczyszczeniu środowiska	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Pogarszająca się sytuacja na rynku pracy i wyludnianie się terenów wiejskich	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Rozwój turystyczny Lubelszczyzny oraz promocja regionu	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Wysokie koszty utrzymania miejsc pracy	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych
Rosnące zainteresowanie młodych ludzi prowadzeniem własnej działalności gospodarczej	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych	Częste zmiany przepisów nie sprzyjające przedsiębiorcom	Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych

ROZDZIAŁ V - CELE I WSKAŹNIKI

Przystępując do określania celów, przedsięwzięć i wyznaczania wskaźników, w pierwszej kolejności zebrano materiały i dostępne informacje o problemach mieszkańców. Następnie przeprowadzono analizę zebranego materiału podczas konsultacji i badań, uwzględniono informacje zawarte w diagnozie obszaru i analizie SWOT.
Wnioski z przeprowadzonej analizy SWOT posłużyły do zidentyfikowania problemów i wyzwań, które pozwoliły na pogrupowanie ich tematycznie i opracowanie na tej podstawie celów szczegółowych. Określono dwie grupy problemów.
I grupa problemów i wyzwań odnosi się do rynku pracy i rozwoju gospodarczego obszaru. Mieszkańcy zwracają uwagę na posiadany potencjał, zasoby lokalne do rozwoju turystycznego obszaru, produkcję rolniczą, bliskość rynku zbytu w Lublinie, Rzeszowie, ale równocześnie dostrzegają swoje słabości. Zidentyfikowano w związku z tym następujące problemy/wyzwania:
- Mało aktywni mieszkańcy w podejmowaniu działalności gospodarczej.
- Utrzymujące się bezrobocie szczególnie wśród ludzi młodych do 25 roku życia i kobiet
- Mało firm wdrażających nowe innowacyjne technologie oraz takich, które uwzględniają ochronę środowiska i zmiany klimatu.

II grupa problemów i wyzwań związana jest z poziomem życia mieszkańców obszaru, ich dostępem do infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, ofertą na spędzanie czasu wolnego. Szczególnie dotyczy to grup: dzieci i młodzieży oraz osób starszych w wieku 60+ oraz kobiet. Zidentyfikowano następujące problemy:
- dużo osób korzystających w pomocy społecznej co związane jest z bezrobociem i ubóstwem,
- słaby dostęp do infrastruktury społecznej, mało świetlic i miejsc do spotkań. Są gminy w których nie ma domów kultury, część obiektów wymaga remontów i jest słabo wyposażona,
- mało jest miejsc do spędzania atrakcyjnie czasu wolnego. Brakuje miejsc do rekreacji, placów zabaw dla dzieci, siłowni zewnętrznych, boisk, miejsc do spędzania czasu dla kobiet,
- niewykorzystany potencjał przyrodniczy i kulturowy do stworzenia atrakcyjnej oferty do spędzania czasu wolnego,
- niewykorzystany potencjał przyrodniczy i kulturowy do rozwoju turystycznego obszaru,
- nieuporządkowane zasoby produktów lokalnych,
- słaba infrastruktura turystyczna, brak przystani kajakowych, miejsc przystankowych,

Dlatego dla zniwelowania tych problemów, kierunkiem działania przyjętym dla LGD będzie **tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,** szczególnie wśród zidentyfikowanych grup defaworyzowanych, dostarczanie narzędzi w postaci wiedzy i praktycznych umiejętności, pokazywanie dobrych praktyk, zachęcanie i aktywizowanie oraz świadczenie usług doradczych i informacyjnych. Promowanie rozwiązań innowacyjnych oraz chroniących środowisko naturalne i zapobiegających zmianom klimatu. Kolejnym kierunkiem będzie odpowiedź na wyzwania związane z **poprawą jakości**

życia i tworzeniem oferty atrakcyjnego spędzania wolnego czasu oraz włączaniem i aktywizacją grup defaworyzowanych, poprzez zachęcanie do większej aktywności i inwestycje w infrastrukturę kulturalną, rekreacyjną i turystyczną. Włączenie organizacji pozarządowych do podejmowania działań na rzecz integracji mieszkańców i realizacji wspólnych projektów. Wspieranie lokalnych liderów i tworzenie płaszczyzny dialogu pomiędzy podmiotami trzech sektorów. Ważnym dla rozwoju obszaru jest zidentyfikowany problem słabej oferty turystycznej, nie wykorzystującej posiadanych zasobów dziedzictwa lokalnego. Stąd kolejnym wyzwaniem będzie **rozwój turystyki w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru**, tradycje regionalne Ziemi Janowskiej, potencjał twórców ludowych i artystów. Tworzenie atrakcyjnej oferty będzie sprzyjało napływowi turystów i pobudzało gospodarczo obszar LGD. Wszystkie wyzwania i przyjęte kierunki rozwoju obszaru powinny wpłynąć na zmianę nastawienia mieszkańców do identyfikowania się z obszarem, samodzielnego rozwiązywania problemów, kształtowania przedsiębiorczych postaw, otwartych na zmiany, dostrzegających swoje słabości i podejmujących konkretne działania w celu poprawy poziomu życia swojego i swojej rodziny. Realizacja przyjętych kierunków działań powinna zapobiegać ubóstwu i pobudzać przedsiębiorczość. LGD będzie stymulowało te zmiany wykorzystując swoje możliwości i możliwości programu PROW.

Planowane projekty współpracy.

Promocja Lubelszczyzny.

Obszar, który obejmował będzie projekt współpracy to Lokalne Grupy Działania, których jednym z trendów i kierunków rozwoju jest turystyka oparta o walory przyrodnicze, kulturowe i kulinarne. Budżet - 40 tysięcy złotych.
Partnerzy projektu: LGD "Leśny Krąg" z Janowa Lubelskiego, LGD “Lepsza Przyszłość Ziemi Ryckiej” z Ryk, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „ Jagiellońska Przystań” z Parczewa, Lokalna Grupa Działania “DOLINĄ WIEPRZA I LEŚNYM SZLAKIEM” z Lubartowa. Projekt w dużym stopniu dotyczyć będzie promocji gospodarczej i turystycznej tras turystycznych (pieszych, rowerowych, nordic walking, narciarskich i innych), gospodarstw agroturystycznych i miejsc serwujących posiłki oraz wytwarzających produkty lokalne, które wyeksponowane będą we wspólnym wydawnictwie.

Główne założenia, których realizacji oczekujemy to wymiana doświadczeń w zakresach:
1) Zasady finansowania LGD ze środków własnych (z mniejszym wsparciem środków UE),
2) Zasady oznaczania tras turystycznych,
3) Produkty lokalne i ich rola w rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, /wspólna certyfikacja/
4) Turystyka- elementy wykorzystywane do promocji, wykorzystywanie nisz produktowych w tej gałęzi,
5) Certyfikacja miejsc, produktów – w tym wspólne opracowanie zasad certyfikacji,

Firmy i podmioty, które przystąpiłyby do projektu miałyby możliwość ubiegania się o certyfikację LGD, która oznaczałaby, że w danym miejscu są produkty, potrawy usługi odpowiedniej jakości. Zachętą dla firm byłoby zamieszczenie ich w aplikacji internetowej, która zawierałaby spis tras rowerowych, szlaków turystycznych, miejsc o walorach krajobrazowych, historycznych, kulturowych. Aplikacja byłaby również dostępna na smartfony.
Nieodłącznym elementem certyfikacji byłaby gala, na której wręczane byłyby certyfikaty - po wstępnym spotkaniu gala odbyłaby się co roku w innym LGD i połączona zostałaby z inną imprezą o znaczeniu wojewódzkim.
Działania w ramach projektu współpracy:

1)
   a) wyjazd studyjny do partnera - w Małopolsce mający inkubator kuchenny,
   b) Pierwszy wyjazd dotyczyłby członków zarządu, biura i rady LGD oraz współpracujących samorządów
   c) Drugi wyjazd skierowany byłby do Zarządu i biura LGD, członków KGW, przedsiębiorców lokalnych i partnerów LGD prowadzących działalność około turystyczną. Wyjazdy będą miały na celu poznanie dobrych praktyk oraz wspólne opracowanie zasad certyfikacji.
2) Drugim elementem będzie wyznaczenie na terenie każdej LGD po jednym szlaku turystycznym (pieszym, rowerowym, nordic walking, narciarskim lub innym) oraz wyposażenie szlaków w elementy małej infrastruktury, w tym kosze na śmieci z możliwością segregacji.
3) Trzeci element to portal internetowy, zawierający miejsca atrakcyjne pod względem turystycznym, atrakcje przyrodnicze, historyczne, istniejące szlaki i podmioty istotne dla osób odwiedzających LGD.
4) Kolejny element to opracowanie wspólnego szlaku kulinarnego łączącego wszystkie LGD biorące udział w projekcie, bazujący na podmiotach biorących udział w wyjazdach na targi oraz wydanie publikacji.
5) Certyfikacja podmiotów (opisana wyżej).

W ramach projektu współpracy uwzględnia się wyjazdy i odwiedziny w ramach imprez lokalnych, partnerów z wszystkich LGD, wymiana doświadczeń LGD, wskazanie uwarunkowań określenie zasad długofalowej współpracy.

Celem głównym projektu jest:

Współpraca 4 Lokalnych Grup Działania dotycząca wymiany doświadczeń kulinarnych tradycji, metod pracy i programów usług oferowanych przez firmy turystyczne oraz zasad współpracy pomiędzy firmami, organizacjami pozarządowymi i samorządami z zakresu promocji turystycznej regionu.

Celem jest też znalezienie pewnej liczby przedsiębiorstw, organizacji, partnerów publicznych, którzy wezmą udział w tym projekcie i przekonanie ich do większego zaangażowania. Projektowane działania są robione w kierunku zidentyfikowania cech kulinarnych tradycji, programów usług oferowanych przez przedsiębiorstwa turystyczne i metod pracy na terenie naszych LGD, które mogą być przeniesione na nasz teren

Współpraca LGD oparta będzie o ich zasoby ludzkie, przyrodnicze, kulturowe, historyczne i turystyczne a działania projektowe przyczynią się do rozwoju współpracy Lokalnych Grup Działania oraz podmiotów świadczących usługi dla turystów z regionu objętego projektem.

Cele szczegółowe:

- wymiana doświadczeń pomiędzy Lokalnymi Grupami Działania z regionu objętego projektem wskaźnik rezultatu

* liczba osób biorących udział w wyjazdach i spotkaniu warsztatowym na spotkaniach między LGD
wskaźnik produktu-wyjazd studyjny, spotkanie warsztatowe, wymiana tzw. dobrych praktyk pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi dla turystów oraz przedstawicielami sektora społecznego i publicznego
wskaźnik rezultatu: liczba osób biorących udział w wyjeździe studyjnym i spotkaniach między LGD
Wskaźnik produktu:
* opracowane zasady certyfikacji firm świadczących usługi około turystyczne (gastronomie, producenci produktów lokalnych, wynajem pokoi, agroturystyka, biura podróży i inne),wspólne wydawnictwo, aktywizacja mieszkańców obszarów partnerskich LGD na rzecz rozwoju zasobów turystycznych, kulturowych, historycznych, przyrodniczych regionu objętego projektem
wskaźnik rezultatu:
* liczba osób, które będą zaangażowane w opracowanie publikacji dotyczącej przedstawienie tradycyjnych potraw, zasobów przyrodniczych i historycznych na terenie każdej LGD, liczba osób, które otrzymają publikację, liczba firm świadczących usługi okołoturystyczne biorących udział w projekcie,
Wskaźniki produktu :liczba osób, które otrzymają publikację, aplikacja internetowa szlak kulinarny ,wzrost o min. 5% liczby osób, u których zwiększy się świadomość na temat dziedzictwa kulinarnego, historycznego i przyrodniczego regionu.

Propozycja projektu współpracy międzynarodowej

Obszar, który obejmowałby projekt współpracy to Lokalne Grupy Działania, których jednym z trendów i kierunków rozwoju jest turystyka i przedsiębiorczość /z wykorzystaniem lokalnych przedsiębiorców /oparta o walory przyrodnicze, kulturowe i kulinarne. Budżet - 180 tys.

LAG DRAVA – partner ze Słowenii

LGD "Leśny Krąg" LGD „Lepsza przyszłość Ziemi Ryckiej" Ryki, LGD "Jagiellońska przystań", LGD „Doliną Wieprza i Leśnym Szlakiem" Lubartów - partnerzy

Projekt w dużym stopniu dotyczyłby promocji gospodarczej i turystycznej , wiosek tematycznych oraz współpracy sektorowej jak również tradycji regionalnej

Główne założenia, których realizacji oczekujemy to wymiana doświadczeń w zakresach:

1) Zasady finansowania LGD ze środków własnych (z wsparciem środków UE),
2) Zasady promocji produktów lokalnych
3) Produkty lokalne i ich rola w rozwoju przedsiębiorczości i turystyki,
4) Turystyka- elementy wykorzystywane do promocji, wykorzystywanie nisz produktowych w tej gałęzi.
5) wioski tematyczne
6) współpraca sektorowa

Firmy i podmioty, które przystąpiły by do projektu miałyby możliwość ubiegania się o oznakowanie przez LGD, która oznaczałaby, że w danym miejscu są produkty, potrawy usługi odpowiedniej jakości. Zachętą dla firm byłoby zamieszczenie ich w aplikacji internetowej. Aplikacja byłaby również dostępna na smartfony.

Nieodłącznym elementem byłyby wioski tematyczne, które byłyby znakiem rozpoznawczym naszego terenu

Działania w ramach projektu współpracy:

a) Dwa wyjazdy studyjne do partnera zagranicznego- planowany na tym etapie jest
b) Pierwszy wyjazd dotyczyłby członków zarządu, biura i rady LGD oraz współpracujących samorządów
c) Drugi wyjazd skierowany byłby do Zarządu i biura LGD, członków, przedsiębiorców lokalnych i partnerów LGD prowadzących działalność około turystyczną Wyjazdy będą miały na celu poznanie dobrych praktyk oraz wspólne opracowanie zasad współpracy

1) Drugim elementem będzie wyznaczenie na terenie każdej LGD po jednej wiosce tematycznej oraz wyposażenie jej w elementy małej infrastruktury.
2) Trzeci element to portal internetowy, bądź rozbudowana **aplikacja internetowa**, zawierający miejsca atrakcyjne pod względem turystycznym, atrakcje przyrodnicze, historyczne, istniejące szlaki i podmioty istotne dla osób odwiedzających nasze LGD.
3) Kolejny element to opracowanie wspólnego szlaku wiosek tematycznych łączącego wszystkie LGD biorące udział w projekcie, bazującego na podmiotach biorących udział w wyjazdach zagranicznych oraz wydanie publikacji.
4) 2 konferencje międzynarodowe

W ramach projektu współpracy uwzględnia się przyjazd partnerów z Słowenii, pokazanie im naszych LGD, wskazanie uwarunkowań określenie zasad długofalowej współpracy.

Celem głównym projektu jest:

Współpraca 4 Lokalnych Grup Działania głównie z terenu Lubelszczyzny z partnerem zagranicznym (dotycząca wymiany doświadczeń dotyczących kulinarnych tradycji, metod pracy i programów usług oferowanych przez firmy turystyczne oraz zasad współpracy pomiędzy firmami, organizacjami pozarządowymi i samorządami z zakresu promocji turystycznej regionu.

Celem jest też znalezienie przedsiębiorstw, organizacji, partnerów publicznych, którzy wezmą udział w tym projekcie i przekonanie ich do większego zaangażowania. Projektowane działania są robione w kierunku zidentyfikowania cech wspólnej tradycji, programów usług oferowanych przez przedsiębiorstwa turystyczne i metod pracy ma terenie Słowenii, które mogą być przeniesione na Lubelszczyznę.

Współpraca LGD oparta będzie o ich zasoby ludzkie, przyrodnicze, kulturowe, historyczne i turystyczne gospodarcze a działania projektowe przyczynią się do rozwoju współpracy Lokalnych Grup Działania oraz podmiotów świadczących usługi dla turystów z regionu objętego projektem.

Cele szczegółowe:

- wymiana doświadczeń pomiędzy Lokalnymi Grupami Działania z regionu objętego projektem i Słowenią
wskaźnik rezultatu liczba osób biorących udział w wyjazdach i spotkaniu warsztatowym w Polsce
wskaźnik produktu: wyjazd studyjny spotkanie warsztatowe **wymiana tzw. dobrych praktyk pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi dla turystów oraz przedstawicielami sektora społecznego i publicznego**
wskaźnik rezultatu: liczba osób biorących udział w wyjeździe studyjnym i spotkaniu w Polsce
Wskaźnik produktu: opracowane zasady świadczących usługi około turystyczne (gastronomie, producenci produktów lokalnych, wynajem pokoi, agroturystyka, biura podróży i inne), **aktywizacja mieszkańców obszarów partnerskich LGD na rzecz rozwoju zasobów turystycznych, kulturowych, historycznych, przyrodniczych regionu objętego projektem** wskaźnik rezultatu: liczba osób, które będą zaangażowane w opracowanie powstania wiosek tematycznych dotyczącej przedstawienie tradycyjnych potraw, zasobów przyrodniczych i historycznych, liczba wiosek tematycznych,
* liczba firm świadczących usługi okołoturystyczne biorących udział w projekcie
Wskaźniki produktu: liczba osób, które odwiedzą wioski, aplikacja internetowa, szlak wiosek **zagospodarowanie na cele turystyczne atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo i historycznie miejsc obszaru objętego projektem** (przy minimum jednej wiosce tematycznej wtedy wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób, które skorzystają z opracowanych szlaków.

1.0	**CEL OGÓLNY I**	**Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LGD „Leśny Krąg"**				
1.1.	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	***Rozwój gospodarczy obszaru LGD „Leśny Krąg" poprzez przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia***				
1.2.		***Promocja lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie mieszkańców w tworzeniu miejsc pracy na obszarze LGD „Leśny Krąg***				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	***Jednostka miary***	***Stan początkowy 2016 rok***	***Plan na 2023 rok***	***Źródło danych/sposób pomiaru***
W1.0		Wzrost liczby mieszkańców na terenie LGD deklarujących w badaniach ewaluacyjnych wzrost przedsiębiorczości na obszarze od 2016r	szt.	0	20	Dane własne LGD, ankieta monitorująca
		Liczba podmiotów LGD deklarujących w badaniu ewaluacyjnym wzrost wiedzy i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości od 2016r	podmiot	0	140	Badania ewaluacyjne /formularz ankiety
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	***Jednostka miary***	***Stan początkowy 2016 rok***	***Plan na 2023 rok***	***Źródło danych/sposób pomiaru***
Wr1.1.1		Liczba utworzonych miejsc pracy /ogółem/	Pełny etat średnioroczny	0	18	Dane własne LGD, dane od beneficjentów /ankieta monitorująca,
Wr1.1.2		Liczba utrzymanych miejsc pracy	Pełny etat średnioroczny	0	20	Dane przekazane przez beneficjentów (informacja po realizacji operacji)
Wr1.2.1		Liczba osób przeszkolonych	Osoba	0/0	80/20	Dane własne LGD lista obecności
Wr1.2.2		Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań	Osoba	0	80	Ankieta oceniająca szkolenie, zbiorcze podsumowanie szkoleń; dane przekazane przez beneficjentów (wnioski o płatność)
Wr1.2.3.		Odsetek osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze	Procent	0 %	40 %	Dane własne LGD
Wr1.2.4		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach / wydarzeniach adresowanych do mieszkańców	Osoba	0	1000	Dane własne LGD, listy obecności
Wr1.2.5		Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	Sztuka	0	70 000	Dane własne LGD

Przedsięwzięcia	**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji** (konkurs, projekt	**WSKAŹNIKI PRODUKTU**			
			Nazwa	**Jednostka**	**Wartość**	**Źródło danych/sposób**

			grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)		**miary**	**Początkowa 2016 rok**	**Końcowa 2023 rok**	**pomiaru**
1.1.1	Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej	Osoba fizyczna, firmy/przedsiębiorstwa	konkurs	**Wp.1.1.1.1** Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Sztuka	0	8	Dane własne LGD , dane od beneficjenta, Ankieta monitorująca, dane z UMWL
				Wp.1.1.1.2 Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Sztuka	0	9	Dane własne LGD, dane od beneficjenta, Ankieta monitorująca,
1.2.1	Podnoszenie wiedzy i kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości	Grupy defaworyzowane z obszaru LGD, osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej	Koszty bieżące i aktywizacja	**Wp.1.2.1.1** Liczba szkoleń	Sztuka	0	6	Dane własne LGD, dane od beneficjentów
1.2.2	Działania edukacyjne, informacyjne i aktywizujące prowadzone przez LGD	Mieszkańcy terenu LGD, osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej	Koszty bieżące i aktywizacja	**Wp.1.2.2.1** Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	osobodzień	0	30	Dane własne LGD, lista obecności
				Wp.1.2.2.2 Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	sztuka	0	140	Dane własne LGD,/karta indywidualnego doradztwa
				Wp.1.2.2.3 Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuka	0	26	Dane własne LGD ,lista obecności
				Wp.1.2.2.5 Utworzenie strony internetowej LGD	sztuka	0	1	Dane własne LGD
2.0	**CEL OGÓLNY II**	**Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój turystyczny oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD „Leśny Krąg”**						
2.1.	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	***Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej***						
2.2.		***Podniesienie atrakcyjności obszaru i poprawa jakości życia oraz wzmocnienie kapitału społecznego terenu LGD „Leśny Krąg” w oparciu o lokalne dziedzictwo i zasoby społeczno - gospodarcze***						
2.3.		**Kultywowanie, promocja lokalnej historii, kultury i sztuki**						

	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan na 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W2.0	Wzrost populacji LGD, deklarujących w badaniu ewaluacyjnym wzrost zadowolenia z jakości życia od 2016 r	osoba	0	10% w stosunku do 2016r.	Badanie ewaluacyjne/ formularz ankiety. Zostanie przeprowadzona ankieta w 2016r., 2018r. i w 2023r.
	Wzrost populacji LGD deklarujących w badaniu ewaluacyjnym poprawę atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej obszaru od 2016r	osoba	0	15% w stosunku do 2016r	Badanie ewaluacyjne/formularz ankiety. Zostanie przeprowadzona ankieta w 2016r., 2018r. i w 2023r.. Ankiety zostaną przeprowadzone w Ośrodkach turystycznych, hotelach, instytucjach kultury i wśród mieszkańców

	Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan na 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Wr.2.1.1	Liczba osób korzystających z nowych, zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne lub rekreacyjne	osoba	0	2000	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów, ankieta monitorująca,
Wr.2.2.1	Liczba odbiorców materiałów promocyjno- informacyjnych	osoba	0	2000	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów,, ankieta monitorująca,
Wr.2.2.2	Liczba uczestników wydarzeń/imprez	osoba	0	1000	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów, ankieta monitorująca
Wr.2.2.3	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby	sztuka	0	3	Dane własne LGD
Wr.2.3.1	Liczba osób korzystających z wyposażenia mającego na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	Osoba	0	20	Dane własne LGD dane dotyczące zrealizowanych operacji
Wr.2.3.2	Liczba uczestników wydarzeń/imprez promujących lokalne dziedzictwo, historię, kulturę, sztukę,	osoba	0	2000	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów, ankieta monitorująca
Wr.2.3.3	Liczba osób korzystających z zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	osoba	0	1500	Dane własne LGD, od beneficjentów,, ankieta monitorująca,

Przedsięwzięcia	**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)**	**WSKAŹNIKI PRODUKTU**				
			Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
					Początkowa 2016 rok	**Końcowa 2023 rok**	

2.1.1	Budowa lub przebudowa ciągów pieszych lub ścieżek rowerowych lub szlaków turystycznych	Osoba prawna jednostka jst, ngo's	konkurs	**Wp.2.1.1.1** Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych, ciągów pieszych i szlaków turystycznych	kilometr	0	0,800	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów, ankieta monitorująca
2.1.2	Rozwój obiektów pełniących funkcje publiczne, kulturalne lub społeczne	Osoba fizyczna, osoba prawna, jst/ ngo's	Konkurs	**Wp.2.1.2.1** Liczba nowych/zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów Infrastruktury publicznej, kulturalnej lub społecznej	Obiekt	0	3	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów, ankieta monitorująca
2.1.3	Rozwój infrastruktury publicznej lub kulturalnej z wykorzystaniem technologii Odnawialnych Źródeł Energii	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna, nieposiadająca osobowości prawnej ,jst, ngo's	Konkurs,	**Wp.2.1.3.1** Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów wykorzystujących technologie Odnawialnych Źródeł Energii	obiekt	0	1	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów ankieta monitorująca
2.1.4	Budowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne lub rekreacyjne	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna, nieposiadająca osobowości prawnej, jst, ngo's	Konkurs	**Wp.2.1.4.1** Liczba nowych/przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Sztuka	0	12	Dane własne LGD, dane przekazane od beneficjentów (wnioski o płatność)
2.2.1	Promocja walorów turystycznych obszaru LGD	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, jst, ngo's	projekt grantowy	**Wp.2.2.1.1** Liczba wydanych rodzajów materiałów promocyjnych lub informacyjnych /np. przewodnik, album, broszury, informatory	publikacja	0	4	Dane własne LGD, od beneficjentów, ankieta monitorująca

2.2.2	Rozwój aktywnych form rekreacji	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, jst, ngo's	projekty grantowe,	**Wp.2.2.2.1** Liczba wydarzeń/imprez	Sztuka	0	5	Dane własne LGD, dane przekazane od beneficjentów (wnioski o płatność)
2.2.3	Współpraca z LGD	LGD, Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, jst, ngo's	Projekt współpracy	**Wp.2.2.3.1** Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Sztuka	0	3	Dane własne LGD
2.3.1	Wspieranie miejscowych artystów twórców ludowych oraz rzemieślników	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna ,nieposiadająca osobowości prawnej, ngo's, jst.	projekty grantowe,	**Wp.2.3.1.1** Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	Sztuka	0	3	Dane własne LGD (wnioski o przyznanie pomocy) oraz informacja o zrealizowanych operacjach)
2.3.2	Przedsięwzięcia kulturalne i integracyjne	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna, nieposiadająca osobowości prawnej	projekty grantowe	**Wp.2.3.2.1** Liczba wydarzeń/imprez promujących lokalne dziedzictwo, historię, kulturę, sztukę	Sztuka	0	2	Dane własne LGD, dane z gmin, od beneficjentów, ankieta monitorująca
2.3.3	Renowacja, rewitalizacja, adaptacja i wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego	Osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna ,nieposiadająca osobowości prawnej	projekty grantowe,	**Wp.2.3.3.1** Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Sztuka	0	3	Dane własne LGD, dane przekazane od beneficjentów (wnioski o płatność)

Tabela Adekwatność celów i przedsięwzięć do diagnozy i wniosków z konsultacji ze społecznością lokalną

CEL OGÓLNY I	**Przedsięwzięcie 1.1.1. Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej** - przedsięwzięcie to jest odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR problemy i wnioski z analizy konsultacji społecznych, związane z wysokim bezrobociem, małą liczbą miejsc pracy i stosunkowo niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości. Rozwijanie podmiotów gospodarczych jest jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, podniesienia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru. Premiowane będą przedsięwzięcia wdrażające nowe technologie i innowacje, uwzględniające ochronę środowiska i zmiany klimatu, przedsięwzięcia zakładające tworzenie nowych miejsc pracy oraz takie, które dają zatrudnienie osobom z grup defaworyzowanych . *Sposób realizacji – konkurs.* **Przedsięwzięcie 1.2.1 - Podnoszenie wiedzy i kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości** - Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR problemy i wnioski z konsultacji społecznych związane z wysokim bezrobociem, małą liczbą miejsc pracy i stosunkowo niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości. Powstawanie nowych podmiotów gospodarczych jest jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru. *Sposób realizacji – doradztwo – koszty bieżące i aktywizacja.* **Przedsięwzięcie 1.2.2. –Działania edukacyjne, informacyjne i aktywizujące prowadzone przez LGD** – przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR problemy oraz wypracowane wnioski z konsultacji społecznych związane z wysokim bezrobociem, małą liczbą miejsc pracy i stosunkowo niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości. Celem przedsięwzięcia jest wsparcie organów LGD, pracowników biura, mieszkańców obszaru LGD, poprzez szkolenia, spotkania/wydarzenia. *Sposób realizacji – szkolenia ;doradztwo,* spotkania/wydarzenia – *koszty bieżące i aktywizacja.*
CEL OGÓLNY II	**Przedsięwzięcie 2.1.1** - **Budowa lub–przebudowa ciągów pieszych lub ścieżek rowerowych lub szlaków turystycznych** – przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i konsultacje z mieszkańcami, analizę fiszek projektowych, związane jest ze słabą infrastrukturą turystyczną ciągów pieszych i ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych. Wspierane będą inwestycje z przeznaczeniem na cele niekomercyjne, które wpłyną na poprawę atrakcyjności turystycznej obszaru. Planuje się w ramach tego przedsięwzięcia innowacyjne rozwiązania, oznakowania, nazewnictwo itp. *sposób realizacji – konkurs* **Przedsięwzięcie 2.1.2 - Rozwój obiektów pełniących funkcje publiczne, kulturalne lub społeczne** - przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i wyniki konsultacji z mieszkańcami, analizę fiszek projektowych, związane jest ze słabą infrastrukturą publiczną, kulturalną lub społeczną m.in. niewystarczającą liczbą i wyposażeniem świetlic, i innych obiektów. Preferowane będą operacje, które wpłyną na poprawę atrakcyjności obszaru, - *sposób realizacji – konkurs.* **Przedsięwzięcie 2.1.3- Rozwój infrastruktury publicznej lub kulturalnej z wykorzystaniem technologii Odnawialnych Źródeł Energii** przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy obszaru, jest też odpowiedzią na wnioski z konsultacji z mieszkańcami i ma na celu zwiększenie wykorzystania technologii OZE oraz świadomości jej wykorzystywania – sposób realizacji –konkurs. **Przedsięwzięcie 2.1.4 – Budowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne lub rekreacyjne** – przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowany problem obszaru i wnioski z przeprowadzonych konsultacji, w których dostrzeżono brak lub zły stan oraz słabe wyposażenie obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne i rekreacyjne ma zachęcić mieszkańców do realizacji projektów, które wpłyną na atrakcyjność infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, służącej zarówno mieszkańcom jak i turystom odwiedzającym obszar LGD – *sposób realizacji –- konkurs* **Przedsięwzięcie 2.2.1 - Promocja walorów turystycznych obszaru LGD** - przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy z konsultacji z mieszkańcami i analizę fiszek projektowych. Planuje się wszelkiego rodzaju materiały promocyjne lub informacyjne np. przewodniki, albumy, broszury, informatory. Preferowane będzie opracowanie takiej publikacji, która wpłynie na promocję atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów,– *sposób realizacji - konkurs grantowy*.

Przedsięwzięcie 2.2.2 – Rozwój aktywnych form rekreacji – przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby obszaru i na wnioski z konsultacji. Ma za zadanie rozwinięcie aktywnych form rekreacji i turystyki na obszarze LGD poprzez organizację wydarzeń/imprez – *sposób realizacji -konkurs grantowy.*

Przedsięwzięcie 2.2.3 - Współpraca z LGD - przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby obszaru. Ma za zadanie nawiązanie współpracy z Lokalnymi Grupami Działania z Polski oraz zagranicy, realizację wspólnych przedsięwzięć mających na celu między innymi: wymianę doświadczeń oraz wykorzystanie dobrych praktyk – *sposób realizacji - projekty współpracy*.

Przedsięwzięcie 2.3.1 - Wspieranie miejscowych artystów twórców ludowych oraz rzemieślników - przedsięwzięcie ma na celu zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru, promocję twórczości ludowej i rzemiosła artystycznego oraz produktów lokalnych terenu LGD- przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby obszaru oraz na wnioski z konsultacji społecznych. – *sposób realizacji -projekt grantowy.*

Przedsięwzięcie 2.3.2 – Przedsięwzięcia kulturalne i integracyjne. - przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby obszaru i na wnioski z konsultacji. Działania w ramach przedsięwzięcia polegać będą na organizacji inicjatyw kulturalnych i integracyjnych promujących lokalne dziedzictwo, historię, kulturę i sztukę –*sposób realizacji: konkurs grantowy*.

Przedsięwzięcie 2.3.3 - Renowacja, rewitalizacja, adaptacja i wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego – przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby obszaru i wnioski z konsultacji społecznych, w których wskazano na potrzebę renowacji, modernizacji, rewitalizacji, obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego obszaru. Działanie ma na celu poprawę stanu obiektów, co tym samym spowoduje podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru. - *sposób realizacji: konkurs grantowy.*

Tabelaryczna matryca logiczna powiązania diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT, celów i wskaźników.

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Planowane przedsięwzięcia	Sposób realizacji przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty		Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niska przedsiębiorczość i innowacyjność w produkcji i prowadzeniu działalności	**I. Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LGD „Leśny Krąg”**	**1.1 Rozwój gospodarczy obszaru LGD „Leśny Krąg” poprzez przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia**	**1.1.1** Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej	Konkurs	**Wp.1.1.1.1** Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	**Wr.1.1.1** Liczba utworzonych miejsc pracy /ogółem	**Wr.1.1.2** Liczba utrzymanych miejsc pracy	Liczba mieszkańców LGD deklarujący w badaniu ewaluacyjnym wzrost przedsiębiorczości na	Prowadzenie działań aktywizujących, które mają zachęcić do rozwoju przedsiębiorczości np. szkolenia
Brak dywersyfikacji działalności rolniczej									Niechęć do podejmowania zmian wśród właścicieli gospodarstw rolnych

Słaba dynamika powstawania nowych przedsiębiorstw					**Wp.1.1.1.2** Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			obszarze od 2016r	Wdrażanie kampanii informacyjnej dotyczącej naborów wniosków, w tym bezpłatne szkolenia i doradztwo
Brak alternatywy w aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej		**1.2 Promocja lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie mieszkańców w tworzeniu miejsc pracy na obszarze LGD „Leśny Krąg”**	**1.2.1** Podnoszenie wiedzy i kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości	Koszty bieżące i aktywizacja	**Wp. 1.2.1.1** Liczba szkoleń	**Wr.1.2.1** Liczba osób przeszkolonych		Liczba podmiotów LGD deklarujących w badaniu ewaluacyjnym z zakresu przedsiębiorczości od 2016r	Stworzenie warunków aktywizujących ludność wiejską w kierunku przedsiębiorczości i reintegracji zawodowej
Większość osób bezrobotnych nie posiada wykształcenia wyższego									Organizacja spotkań z pracownikami PUP w Janowie Lubelskim w tym doradcą zawodowym, w celu określenia ścieżki rozwoju i planu działania zawodowego osób bezrobotnych
Podniesienie wiedzy z PROW na lata 2014-2020 w kontekście zmieniających się przepisów i wytycznych			**1.2.2** Działania edukacyjne, informacyjne i aktywizujące prowadzone przez LGD	Koszty bieżące i aktywizacja	**Wp.1.2.2.1** Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	**Wr.1.2.2** Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań			Brak specjalistycznych szkoleń dedykowanych pracownikom lokalnych grup działania

Brak wiedzy i kompetencji u nowo wybranych członków organów decyzyjnych LGD "Leśny Krąg" w zakresie proceduralnym i merytorycznym odnośnie wdrażania LSR					**Wp.1.2.2.2** Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	**Wr.1.2.3** Odsetek osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze		Niska frekwencja i brak zainteresowania ze strony organów decyzyjnych uczestnictwem w szkoleniach
Niski poziom wiedzy u osób na temat obowiązujących przepisów i PROW na lata 2014-2020					**Wp.1.2.2.3** Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	**Wr.1.2.4** Liczba osób uczestniczących w spotkaniach / wydarzeniach adresowanych do mieszkańców		Duże zainteresowanie wśród podmiotów doradztwem udzielanym przez pracowników LGD
Słaby dostęp do informacji dotyczących działań aktywizujących prowadzonych przez Stowarzyszenie i możliwości pozyskania środków w ramach PROW 2014-2020 prowadzonych na obszarze LGD					**Wp.1.2.2.4** Utworzenie strony internetowej LGD	**Wr.1.2.5** Liczba odwiedzin strony internetowej LGD		Duży stopień dostępności do informacji dzięki prowadzonej stronie internetowej.
Zły stan techniczny ciągów pieszych i pieszo-rowerowych	**2. Opatrzenie jakości życia mieszkańców i rozwój turystyczny oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD**	**2.1 Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej**	**2.1.1** Budowa lub przebudowa ciągów pieszych lub ścieżek rowerowych lub szlaków turystycznych	Konkurs	**Wp.2.1.1.1** Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych, ciągów pieszych i szlaków turystycznych	**Wr.2.1.1** Liczba osób korzystających z nowych, zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne lub rekreacyjne	Wzrost populacji LGD deklarujących w badaniu ewaluacyjnym poprawę atrakcyjności turystyczno-	Określony typ beneficjenta gminy , ngo's który zrealizuje to przedsięwzięcie na rzecz mieszkańców
Słaba infrastruktura społeczna / niewystarczająca liczba świetlic i innych miejsc spotkań, placów zabaw, boisk, siłowni zewnętrznych itp.			**2.1.2** Rozwój obiektów pełniących funkcje publiczne, kulturalne lub społeczne	Konkurs	**Wp.2.1.2.1** Liczba nowych/ zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów Infrastruktury publicznej, kulturalnej lub społecznej			Zaangażowanie JST i organizacji pozarządowych w budowę i modernizację infrastruktury społecznej

Niskie wykorzystanie technologii Odnawialnych Źródeł Energii			**2.1.3** Rozwój infrastruktury publicznej lub kulturalnej z wykorzystaniem technologii Odnawialnych Źródeł Energii	Konkurs	**Wp.2.1.3.1** Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów wykorzystujących technologie Odnawialnych Źródeł Energii		rekreacyjnej obszaru od 2016r	Niska świadomość konieczności inwestowania w OZE przez gminy i mieszkańców
Zły stan, słabe wyposażenie obiektów, placów pełniących funkcje publiczne turystyczne lub rekreacyjne			**2.1.4** Budowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne lub rekreacyjne	Konkurs	**Wp.2.1.4.1** Liczba nowych/przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej			Brak środków finansowych na adaptacje placów, wyposażenie obiektów
Słaba promocja obszaru i jego walorów turystycznych		**obszaru i poprawa jakości życia oraz wzmocnienie kapitału społecznego terenu LGD „Leśny Krąg" w oparciu o lokalne dziedzictwo i zasoby**	**2.2.1** Promocja walorów turystycznych obszaru LGD	Projekt grantowy	**Wp.2.2.1.1** Liczba wydanych rodzajów materiałów promocyjnych lub informacyjnych /np. przewodnik, album, broszury, informatory	**Wr.2.2.1** Liczba odbiorców materiałów promocyjno- informacyjnych	Wzrost populacji LGD, deklarujących w badaniu ewaluacyjnym wzrost zadowolenia z jakości	Brak zainteresowania wykonaniem materiałów promocyjnych i informacyjnych z uwagi na wysokie koszty produkcji brak środków na ten cel

Mało wydarzeń/imprez promocyjnych			**2.2.2** Rozwój aktywnych form rekreacji	Projekt grantowy	**Wp.2.2.2.1** Liczba wydarzeń/imprez	**Wr.2.2.2** Liczba uczestników wydarzeń/imprez	życia od 2016	Włączenie organizacji pozarządowych oraz administracji samorządowej do promocji obszaru LGD poprzez organizację wydarzeń/imprez
Słaba współpraca z LGD z kraju i z zagranicy			**2.2.3** Współpraca z LGD	Projekt współpracy	**Wp.2.2.3.1** Liczba zrealizowanych projektów współpracy	**Wr.2.2.3** Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby		Brak środków finansowych na realizację projektów współpracy
Słabe wyposażenie miejsc spotkań artystów, twórców ludowych, rzemieślników oraz słabe doposażenie np. zespołów ludowych i artystów.		**2.3 Kultywowanie, promocja lokalnej historii, kultury i sztuki**	**2.3.1** Wspieranie miejscowych artystów twórców ludowych oraz rzemieślników	Projekt grantowy	**Wp.2.3.1.1** Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	**Wr.2.3.1** Liczba osób korzystających z wyposażenia mającego na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	Wzrost populacji LGD deklarujących w badaniu ewaluacyjnym poprawę atrakcyjności turystyczno-	Brak środków finansowych na doposażenie i wyposażenie.

Zbyt mała ilość m.in.: warsztatów, spotkań, szkoleń, kulturalnych i integracyjnych promujących lokalne dziedzictwo historię kulturę i sztukę			**2.3.2** Przedsięwzięcia kulturalne i integracyjne	Projekt grantowy,	**Wp.2.3.2.1** Liczba wydarzeń/imprez promujących lokalne dziedzictwo, historię, kulturę, sztukę	**Wr.2.3.2** Liczba uczestników wydarzeń/imprez promujących lokalne dziedzictwo, historię, kulturę, sztukę,	rekreacyjnej obszaru od 2016r	Brak środków finansowych na organizację przedsięwzięć kulturalnych i integracyjnych promujących lokalne dziedzictwo historię kulturę i sztukę
Obiekty zabytkowe wymagają renowacji			**2.3.3** Renowacja, rewitalizacja, adaptacja i wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego	Projekt grantowy	**Wp.2.3.3.1** Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	**Wr.2.3.3** Liczba osób korzystających z zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim		Brak środków finansowych na odnawianie zabytków

ROZDZIAŁ VI - SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" będzie realizować cele zawarte w LSR przez następujące typy operacji:

- operacje indywidualne realizowane w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przesyłanych do jednostki wdrażającej (Samorząd Województwa) w celu ich weryfikacji;
- projekty grantowe,
- projekty własne;
- projekty współpracy.

Wytyczne dotyczące sposobu wyboru i oceny operacji, a także kryteria wyboru opisane zostały dla pierwszego i drugiego typu operacji w dokumencie wewnętrznym „Procedury Lokalnej Grupy Działania Leśny Krąg" w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego PROW 2014-2020". Natomiast projekty współpracy przewidziane do realizacji w strategii będą w całości obsługiwane przez instytucję wdrażającą. Procedury opracowano dla usystematyzowania procesu przeprowadzania naborów. W trakcie opracowywania rozwiązań formalnych dbano przede wszystkim o zgodność zapisów z przepisami obowiązującymi dla RLKS, a także dopasowanie ich do specyfiki obszaru objętego LSR. Przyjęte rozwiązania zostały skonstruowane w taki sposób, żeby umożliwiały sprawny i przejrzysty wybór operacji w oparciu o ustalone kryteria wyboru. W celu realizacji złożeń LSR opracowano szczegółową procedurę obsługi naborów wniosków o przyznanie pomocy.

Procedura uwzględnia: terminy i zasady naboru wniosków, zasady ustalania i zmiany kryteriów, ocenę wniosków, wybór operacji, ustalenie kwot wsparcia, wnoszenia i rozpatrywania protestu. Ponadto ustala zasady przekazywania dokumentów do Urzędu Marszałkowskiego dotyczących przeprowadzonego naboru wniosków, wydawania opinii w zakresie zmiany umowy przez Wnioskodawcę oraz zasady postepowania w przypadku operacji własnych.

W dokumencie opisane są szczegółowo wszystkie etapy procesu od ogłoszenia konkursu poprzez przygotowanie wniosku o przyznanie pomocy, przyjęcie go przez LGD, ocenę (zgodności z celami LSR, formalno-merytoryczną oraz według kryteriów wyboru operacji), aż do podpisania umowy o przyznanie pomocy, kontroli, monitoringu i rozliczenia operacji. Ponadto w dokumencie szczegółowo opisano:

a) sposób organizacji naborów wniosków: wskazano i opisano sposób podawania do publicznej wiadomości ogłoszenia o naborze, a także informacje dotyczące terminu i zakresu operacji, kryteriów wyboru operacji, minimalnej liczby punktów, będącej warunkiem wyboru operacji;
b) zasady oraz sposób składania wniosków;
c) zasady oraz sposób rejestrowania wniosków;
d) zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, w tym:
   - zasady oraz sposób wyłączenia członków organu decyzyjnego z oceny i wyboru operacji;
   - sposób informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu;

Procedury mają za zadanie ujednolicenie postepowania w ramach wyboru operacji do dofinansowania, zapewnienie przejrzystości i poprawności, a także usprawnienie pracy Rady.

Procedury również uwzględniają: zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania **procedury odwoławczej** (termin, warunki i sposób wniesienia protestu) zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020;

W celu dobrej komunikacji i przejrzystości podejmowanych decyzji przez Radę ustalono zasady podawania do publicznej informacji protokołów, z każdego etapu procesu wyboru operacji (zawierają tym samym także informacje o włączeniach członków organu decyzyjnego z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy). Przewidziano też sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów.

Do każdej szczegółowej procedury opracowano też wzory dokumentów, które stanowią załącznik do „Procedury".

Kryteria wyboru operacji. W celu zapewnienie obiektywnej oceny i wyboru wniosków opracowano kryteria wyboru operacji.

Kryteria mają charakter oceny wagowo-punktowej i zawierają szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium.

Ich zadaniem jest w pierwszej kolejności zweryfikowanie, czy wniosek został ważnie złożony i czy zakres tematyczny operacji zgodny jest z zakresem interwencji przewidzianych w LSR oraz przepisów obowiązujących dla RLKS.

Po ocenie formalnej jest druga ocena merytoryczna wniosku. Ocena merytoryczna polega na sprawdzeniu wniosku pod kątem zgodności proponowanego projektu z zapisami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym przede wszystkim z diagnozą obszaru zawartą w Strategii, a także przewidzianymi w dokumencie wskaźnikami produktów i rezultatów.

Ponadto w związku z określeniem **grup defaworyzowanych** punktowane będą dodatkowo operacje przyczyniające się do rozwiązania problemu tych grup. Inne kryteria dodatkowo punktują doświadczenie wnioskodawcy w realizacji projektów o podobnym charakterze. Ponieważ LGD przyjęła w kierunkach swoich działań podniesienie atrakcyjności obszaru dla turystów i mieszkańców, preferowane będą operacje, które będą miały **pozytywny wpływ na atrakcyjność obszaru**. Mogą to być inwestycje w infrastrukturze społecznej lub rekreacyjnej, doposażenie obiektów, działania promocyjne i aktywizujące mieszkańców. Dodatkowo punktowane będą też **operacje innowacyjne**. **Przez innowacyjność należy rozumieć zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu na obszarze LSR. Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja.** Preferencyjnie traktowane będą operacje **o krótszym okresie realizacji** oraz takie, które przewidują **wkład własny wnioskodawcy** Premiowane będą projekty, w których wnioskodawcy deklarują wkład własny na poziomie wyższym niż minimalny określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. Zwracana będzie też uwaga na realizację wskaźników **miejsca pracy**. Dodatkowo punktowane będą operacje zakładające utworzenie większej liczby miejsc pracy w ramach zgłaszanej operacji. Dodatkowym kryterium własnym będzie **udział w spotkaniach i konsultacjach organizowanych przez LGD-** sumowane będą punkty z certyfikatów uzyskanych na spotkaniu**.** Ostatnie kryterium preferuje realizację **operacji w miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców**. Celem jest pobudzenie aktywności i przedsiębiorczości na terenach o mniejszym zaludnieniu. Osobną procedurę opracowano dla **projektów grantowych**. Ponieważ to LGD będzie odpowiadało za przeprowadzenie całej procedury, wybór, podpisanie umowy i rozliczenie projektu zasady opisano dosyć szczegółowo w Procedurze przyznawania pomocy w ramach projektu grantowego realizowanego przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Leśny Krąg" w ramach w ramach poddziałania „Wsparcie dla wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" PROW 2014-2020. Wszystkie kryteria wraz z uzasadnieniem i wzorami dokumentów również zamieszczono w Procedurze będącej załącznikiem do wniosku. **Sposób ustanawiania i zmiana kryteriów** określone zostały w Procedurze. Przewidziano, możliwość zgłaszania zmiany kryteriów. Warunkiem jest złożenie go formalnie na piśmie w Biurze LGD wraz z uzasadnieniem. Wniosek powinien zawierać: wskazanie celu, w ramach którego zmienia się lokalne kryteria wyboru nazwę aktualizowanego, likwidowanego kryterium lub nowego kryterium, maksymalną liczbę punktów przyznawanych za to kryterium, możliwości wyboru odpowiedzi wraz z odpowiadającą im punktacją. Wniosek opiniuje Rada i po uzyskaniu pozytywnej opinii jest poddany konsultacjom społecznym. Proponowana zmian nie może wpływać negatywne na wdrażanie LSR. Musi być zgodna z diagnozą i analizą SWOT obszaru oraz celami i wskaźnikami. Jeśli nie wpłyną żadne uwagi i zastrzeżenia wniosek o zmianę lub wprowadzenie nowego kryterium rozpatrywany jest przez WZC, a decyzja o jego przyjęciu lub odrzuceniu podejmowana jest w formie uchwały. W Procedurze uwzględniono tez rozpatrywanie **projektów własnych**, które podlegają takiej samej „ścieżce oceny" jak pozostałe projekty zgłaszane przez wnioskodawców. W przypadku przyjęcia operacji do realizacji na stronie www LGD Leśny Krąg ukazuje się ogłoszenie o możliwości złożenia oferty na wykonanie zadania. Wykonawcą projektu własnego może być LGD w przypadku gdy żaden podmiot nie odpowie na ogłoszenie i nie podejmie się realizacji tej operacji lub nie spełnia wymogów określonych w zapytaniu ofertowym. Szczegółowe zasady postepowania w przypadku operacji własnych zostały opisane w Procedurze (pkt nr 7 , która stanowi załącznik do wniosku. Określenie intensywności pomocy na każdego beneficjenta przedstawiono w tabeli poniżej. Uwzględnia ona zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR oraz określa intensywność pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji. Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów realizowanych w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020.

	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)
A – jednostki sektora finansów publicznych B – podmioty wykonujące działalność gospodarczą C – osoba fizyczna, organizacja pozarządowa, itp								
	Konkurs/projekty podstawowe		Projekty grantowe		Operacje własne		Projekty międzynarodowe	
Przedsięwzięcie 1.1.1	Od 70 000 do 300 000	B – 70 C – 100						
Przedsięwzięcie 2.1.1	Od 50 000 do 300 000	A – 63,63						
Przedsięwzięcie 2.1.2	od 50 000 do 300 000	A – 63,63 C – 100						
Przedsięwzięcie 2.1.3	Od 50 000 do 300 000	A – 63,63 C – 100						
Przedsięwzięcie 2.1.4	Od 50 000 do 300 000	A – 63,63 C – 100						
Przedsięwzięcie 2.2.1			Od 5 000 do 25 000	A –100 C – 100	Od 5 000 do 25 000	LGD		
Przedsięwzięcie 2.2.2			Od 5 000 do 25 000	A - 100 C – 100	Od 5 000 do 25 000	LGD		
Przedsięwzięcie 2.2.3							LGD	Od 40 000 do 180 000
Przedsięwzięcie 2.3.1			Od 5 000 do 25 000	A – 100 C – 100	Od 5 000 do 25 000	LGD		
Przedsięwzięcie 2.3.2			Od 5 000 do 25 000	A –100 C – 100	Od 5 000 do 25 000	LGD		
Przedsięwzięcie 2.3.3			Od 5 000 do 25 000	A –100 C – 100	Od 5 000 do 25 000	LGD		

ROZDZIAŁ VII - PLAN DZIAŁANIA

Przygotowując Pan działania konsultowano z mieszkańcami terminy realizacji poszczególnych operacji i niezbędne limity wykonania wskaźników i budżetu, szczególnie w I okresie realizacji LSR tj. do końca 2018 roku. Konsultacje odbyły się podczas rozmów z osobami zgłaszającymi projekty, z pracownikami Biura i członkami Organów. Plan działania poddano również dyskusji podczas Walnego zebrania Członków. Podzielono przeprowadzenie planowanych operacji na 3 etapy:
Etap I – w latach 2016-2018
Etap II – w latach 2019-2020
Etap III – w latach 2021-2023
Podział ten wynika z wymogów unijnych nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, w tym z wytyczeniem celów pośrednich na lata 2018 i celów końcowych na rok 2023 oraz z powiązania wyników osiągania wskaźników produktu z finansowymi karami i nagrodami, o których mowa w projekcie umowy ramowej. Wykorzystanie środków i realizację wskaźników dostosowano do wymogów zawartych w umowie ramowej.
Szczegółowa informacja o Planie Działania znajduje się w/w tabeli będącej załącznikiem nr 3 do LSR.
Etapy wdrożenia LSR będą podobne co do sposobu, sekwencji i intensywności działań, wzajemnie ze sobą powiązanych. Każdy z tych etapów będzie rozpoczynał się realizacją działań szkoleniowych i doradczych umożliwiających przyszłym wnioskodawcom zdobycie wiedzy niezbędnej do przygotowania dobrych wniosków. Przewiduję się zwiększoną intensywność w I etapie wdrożenia LSR. W kolejnych etapach wydatkowanie środków LGD następować będzie sukcesywnie. Planuje się osiągnięcie poziomu, co najmniej 50% każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w latach 2016 – 2018.

ROZDZIAŁ VIII - BUDŻET LSR

Maksymalne kwoty środków działania LEADER przewidziane na poddziałanie 19.2 PROW w odniesieniu do LSR wyniosą 4 860 000,00 ZŁ . Zgodnie z wymogami PROW 2014-2020,przeznaczonego na realizację poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" w ramach PROW przeznaczone jest na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Maksymalna kwota środków działania LEADER przewidziana na poddziałanie 19.3 PROW, która została **uwzględniona w LSR na etapie wyboru LSR stanowi równowartość 5 % kwoty przewidzianej na poddziałanie 19.3, czyli 243 000,00 ZŁ.**
Pracując nad budżetem LGD „Leśny Krąg" prowadziła konsultacje z mieszkańcami podczas spotkań w poszczególnych gminach, a także podczas doradztwa w biurze LGD i ankiet monitorujących.. Podział środków w budżecie był też tematem dyskusji na Walnym Zebraniu Członków. Wynikiem tych rozmów było określenie limitów na poszczególne kategorie operacji. Ustalono, że na operacje związane z rozwinięciem prowadzonej działalności gospodarczej będzie można uzyskać maksymalne dofinansowanie w wysokości do 300 tys. złotych. Natomiast premię na utworzenie miejsca pracy w nowej firmie – w wysokości 70 tys. złotych. Limit na operację własną ustalono na poziomie 25 tys. złotych. Podjęto również decyzję, że będą realizowane projekty grantowe na poziomie finansowania od 5-25 tys. zł.. **LGD w kryteriach wyboru operacji wyznaczyła zasady premiowania projektów, w których wkład wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w poszczególnych programach.** Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzić będą głownie z 3 źródeł, w tym: Budżet EFRROW, Budżet państwa, Wkład własny. Poniżej w formie tabeli przedstawiono powiązania budżetu z poszczególnymi celami, które mają przyczynić się do zrealizowania LSR zgodnie z przyjętymi założeniami i oczekiwaniami mieszkańców Budżet dla LGD Leśny Krąg na okres wdrażania LSR

Tabela: *Budżet LSR*

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	**Wsparcie finansowe PROW (PLN)**
Realizacja LSR **(art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)**	4 860 000,00
Współpraca **(art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)**	243 000,00
Koszty bieżące **(art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)**	904 500,00
Aktywizacja **(art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)**	270 000,00
Razem	**6 277 500,00**

Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzić będą głownie z 3 źródeł, w tym: Budżet EFRROW, Budżet państwa, Wkład własny. Poniżej tabela przedstawiająca montaż finansowy, na realizację LSR uwzględniający trzy źródła

finansowania oraz podział środków na beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych i beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych.

Tabela : *Plan finansowy poddziałania 19.2 PROW 2014-2020*

PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020				
	Wkład EFRROW (PLN)	**Budżet państwa (PLN)**	**Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (PLN)**	**RAZEM (PLN)**
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 775 277,00	1 014 723,00		2 790 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 317 141,00		752 859,00	2 070 000,00
RAZEM (PLN)	3 092 418,00	1 014 723,00	752 859,00	4 860 000,00

Poniżej w formie tabeli przedstawiono powiązania budżetu z poszczególnymi celami, które mają przyczynić się do zrealizowania LSR zgodnie z przyjętymi założeniami i oczekiwaniami mieszkańców

Tabela: *Powiązania budżetu z poszczególnymi celami LSR*

CEL OGÓLNY NR 1		
CEL SZCZEGŁOWY	**BUDŻET NA REALIZACJĘ CELU PLN**	**POWIĄZANIE BUDŻETU Z CELAMI**
Cel szczegółowy 1 Rozwój gospodarczy obszaru LGD „Leśny Krąg" poprzez przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia	**2 430 000,00**	Szansą na rozwój obszaru są nowe miejsca pracy, które mogą być motorem do kolejnych zmian i pobudzenia przedsiębiorczości na terenie LGD. Celem jaki przyjęło Stowarzyszenie jest wspieranie powstawania nowych firm jak i pomoc przedsiębiorcom, którzy utworzą nowe miejsca pracy. Ponieważ rozwój przedsiębiorczości jest głównym priorytetem przyjętym w strategii LGD, na ten cel **przeznaczono połowę budżetu (50%).**
Cel szczegółowy 2 Promocja lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie mieszkańców w tworzeniu miejsc pracy na obszarze LGD „Leśny Krąg"	**270 000,00**	przedsiębiorczość na terenie LGD stanowi ważną gałąź gospodarki. Większość produktów sprzedaje się w formie nieprzetworzonej, dlatego przygotowanie mieszkańców do tworzenia nowych miejsc pracy i rozwój istniejących przedsiębiorstw jest szansą na podniesienie dochodu i poprawę sytuacji materialnej rodzin obszaru LGD. Na realizację tego celu Stowarzyszenie przeznaczyło ~~**0,0%**~~ **23% budżetu-- koszty bieżące i aktywizacja**
CEL OGÓLNY NR 2		
Cel szczegółowy 1 Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, turystycznej , rekreacyjnej i kulturalnej	**2 276 320,00**	Poprawa jakości życia mieszkańców stanowi ważny cel dla rozwoju obszaru. Stworzenie warunków do godnego życia, niwelowanie różnic pomiędzy wsią i miastem w dostępie do miejsc wypoczynku i rekreacji ma zachęcić ludzi młodych do osadnictwa i zahamować wyludnianie się obszaru. Ponadto inwestycje w infrastrukturze rekreacyjnej mogą przyciągnąć turystów, co zwiększy atrakcyjność terenu. Dlatego na osiągnięcie tego celu LGD przeznaczyło **44,6 % budżetu.**
Cel szczegółowy 2 Podniesienie atrakcyjności obszaru i poprawa jakości życia oraz wzmocnienie kapitału	**318 363,00**	Podstawą rozwoju obszaru jest aktywne społeczeństwo, które same podejmuje działania na rzecz poprawy jakości życia w swoich gminach. Aby zachęcić mieszkańców do większej aktywności

społecznego terenu LGD „Leśny Krąg" w oparciu o lokalne dziedzictwo i zasoby społeczno - gospodarcze		i wykorzystania istniejącego potencjału jakim jest dziedzictwo lokalne i liczne zasoby obszaru podejmowane będą różnorodne działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne. Mało aktywne organizacje pozarządowe nie wspierają mieszkańców na wystarczającym poziomie. Dlatego też edukowanie lokalnych liderów i zachęcanie ich do większego zaangażowania może znacząco poprawić i wzmocnić kapitał społeczny obszaru LGD. Na realizację tego celu przeznaczono **6,2 % środków z budżetu** na wdrażanie LSR
Cel szczegółowy 3 Kultywowanie, promocja lokalnej historii, kultury i sztuki	**78 317,00**	Podstawą rozwoju obszaru jest aktywne społeczeństwo, które same podejmuje działania na rzecz ochrony zabytków promocji historii, kultury i sztuki.. Aby zachęcić mieszkańców do większej aktywności i wykorzystania istniejącego potencjału jakim jest dziedzictwo lokalne i liczne zasoby obszaru podejmowane będą różnorodne działania i zachęcanie ich do większego zaangażowania może znacząco poprawić i wzmocnić kapitał społeczny obszaru LGD. Na realizację tego celu przeznaczono **1,5 % środków z budżetu** na wdrażanie LSR
Razem	**5 373 000,00**	**100%**

ROZDZIAŁ IX - PLAN KOMUNIKACJI

Podczas konsultacji społecznych dyskutowano z mieszkańcami na temat skutecznych metod komunikacji i wymiany informacji. Opierając się na wynikach dyskusji i dotychczasowych doświadczeniach ustalono jak ma wyglądać Plan komunikacji, jakie są jego cele oraz jakie efekty chcemy osiągnąć. Zebrane wnioski posłużyły do opracowania tej części LSR. **Celem ogólnym** Planu Komunikacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 jest wsparcie efektywnego wdrażania LSR). Cel ogólny zostanie zrealizowany poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Informowanie o realizacji LSR poprzez wspieranie pomysłów projektowych wnioskodawców oraz upowszechnianie dobrych praktyk.
2. Angażowanie grup defaworyzowanych określonych w LSR do korzystania ze wsparcia w ramach LSR.
3. Budowanie przyjaznego wizerunku LGD jako instytucji wspierającej rozwój lokalny.

Działania komunikacyjne, środki przekazu oraz grupy docelowe, wskaźniki i efekty działań komunikacyjnych Zgodnie z założeniami w Planie Komunikacji zaprezentowanym w załączniku do strategii przedstawione zostały: działania komunikacyjne, środki przekazu skierowane do poszczególnych, w tym zidentyfikowanych grup docelowych, w tym określonych w LSR jako defaworyzowane. Co roku będzie dokonywana ocena funkcjonowania Planu Komunikacji i będzie polegała na monitorowaniu osiągania założonych wskaźników. Monitoring oparty będzie o zbierane na bieżąco statystyki wejść na stronę; listy obecności; liczby złożonych projektów, ilości godzin udzielonego doradztwa itd., stosownie do charakteru danego wskaźnika. Ewaluacja dotyczyć będzie oceny trafności dobranych działań komunikacyjnych i środków przekazu w stosunku do grup docelowych oraz założonych efektów (rezultatów) Planu Komunikacji. Ewaluacja będzie dokonywana 2 razy, w połowie trwania programu i po jego zakończeniu. Przewidujemy możliwość wprowadzania zmian lub aktualizacji do planu komunikacji. Propozycja dokonywania poprawek będzie prezentowana na stronie www Stowarzyszenia. Każda osoba mieszkająca na obszarze działania LGD będzie mogła wnioskować o wprowadzenie zmiany. Na stronie LGD zostanie zamieszczona ankieta umożliwiająca zbieranie wniosków i opinii dotyczących realizacji LSR oraz działań komunikacyjnych. Zebrane wnioski i opinie będą rozpatrywane przez Zarząd. W przypadku ich przyjęcia będą wprowadzane do planu komunikacji.

ROZDZIAŁ X – ZINTEGROWANIE

Kluczowe kwestie odnośnie opisu zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Leśny Krąg i powiązanie ich z innymi dokumentami planistycznymi /strategiami celem wykazania ich spójności			
Rozwój gospodarczy obszaru LGD „Leśny Krąg" poprzez przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia	**Promocja lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie mieszkańców w tworzeniu miejsc pracy na obszarze LGD „Leśny Krąg"**	**Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej kulturalnej**	**Podniesienie atrakcyjności obszaru i poprawa jakości życia oraz wzmocnienie kapitału społecznego terenu LGD „Leśny Krąg" w oparciu o lokalne dziedzictwo i zasoby społeczno - gospodarcze**
Zgodność z celami: Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020			
2.A.3 Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw 2.A.10 Oś Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian	2.A.3 Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw	2.A.7 Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego 2.A.13 Oś Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna	2.A.7 Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego 2.A.13 Oś Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna
Zgodność z celami: Strategia rozwoju turystyki rowerowej w województwie lubelskim na zasadach klasteringu w latach 2016 – 2022			
		11. Założenia strategiczne na lata 2016 – 2022 Cel ogólny: Organizacja turystyki rowerowej w formule klasteringu, której realizacja zakłada wielostronne korzyści – zarówno dla samych turystów rowerowych jak i dla podmiotów tworzących dla nich kompleksowy system usług.	11. Założenia strategiczne na lata 2016 – 2022 Cel ogólny: Organizacja turystyki rowerowej w formule klasteringu, której realizacja zakłada wielostronne korzyści – zarówno dla samych turystów rowerowych jak i dla podmiotów tworzących dla nich kompleksowy system usług.
Zgodność z celami: Projekt Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2030 r.):			
– **cel szczegółowy 2.4.** Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich; **- cel szczegółowy 3.5.** Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw.	**- cel szczegółowy 3.5.** Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw.	**- cel szczegółowy 4.5.** Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.	**- cel szczegółowy 4.3**. Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi współpracy wewnątrz regionalnej; **- cel szczegółowy 4.5.** Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.
Zgodność z celami: Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Chrzanów do roku 2022:			
V.1. Cele strategiczne i	***V.3. Cele strategiczne i***	***V.1. Cele strategiczne i***	***V.1. Cele strategiczne i***

zadania realizacyjne do roku 2022 w zakresie zaspokajania poszczególnych potrzeb mieszkańców. **Potrzeba rozwoju ludzi.** **1.** Wzrost możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych na terenie gminy, ***V.2. Cele strategiczne i zadania realizacyjne do roku 2022 w zakresie potencjałów.*** **Potencjał ludzki: biologiczny, postawy społeczne, kwalifikacje zawodowe** **1**. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, ***V.3. Cele strategiczne i zadania realizacyjne do roku 2022 w sferze gospodarczej Gminy.*** **Sfera gospodarcza** **1.** Stworzone korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości – funkcjonujące instytucje wspierające tworzenie i rozwijanie działalności gospodarczej, **2.** Stworzone korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości – funkcjonujące instytucje wspierające tworzenie i rozwijanie działalności gospodarczej, **3.** Gmina przygotowana na przyjęcie inwestorów	***zadania realizacyjne do roku 2022 w sferze gospodarczej Gminy.*** **Sfera gospodarcza** **3.** Gmina przygotowana na przyjęcie inwestorów	***zadania realizacyjne do roku 2022 w zakresie zaspokajania poszczególnych potrzeb mieszkańców.*** **Potrzeba rekreacji, wypoczynku, przyjemności, kultury** **3.** Potrzeba budowy siłowni, basenu i placów zabaw dla dzieci, **Potrzeba tożsamości z gminą, ładu przestrzennego, wartości moralnych potrzeb religijnych** **1.** Wyeksponowane i dobrze utrzymane miejsca historyczne i atrakcyjne turystycznie, ***V.2. Cele strategiczne i zadania realizacyjne do roku 2022 w zakresie potencjałów.*** **Potencjał techniczny: infrastruktura, systemy zabezpieczeń oraz budownictwo (budynki i budowle)** **5**. Dobrze rozwinięta i odpowiednio wyposażona baza oświatowa i kulturalna, **11.** Rozwinięta, o wysokim standardzie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, ***V.3. Cele strategiczne i zadania realizacyjne do roku 2022 w sferze gospodarczej Gminy.*** **Sfera gospodarcza** **4.** Wzrost wykorzystania gospodarczego walorów turystycznych gminy, w tym funkcjonujące gospodarstwa agroturystyczne	***zadania realizacyjne do roku 2022 w zakresie zaspokajania poszczególnych potrzeb mieszkańców.*** **Potrzeba rekreacji, wypoczynku, przyjemności, kultury** **1.** Wzrost poziomu uczestnictwa mieszkańców w kulturze, **2.** Poprawa możliwości rekreacji i wypoczynku na terenie gminy, **4.** Atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu - rozwijania zainteresowań, możliwości uprawiania sportu, rekreacji, wypoczynku i turystyki **5.** Rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna - siłownie, basen, place zabaw dla dzieci, **6.**Zachowane dziedzictwo kulturowe, **Potrzeba tożsamości z gminą, ładu przestrzennego, wartości moralnych potrzeb religijnych** **1.** Wyeksponowane i dobrze utrzymane miejsca historyczne i atrakcyjne turystycznie, ***V.2. Cele strategiczne i zadania realizacyjne do roku 2022 w zakresie potencjałów.*** **Potencjał techniczny: infrastruktura, systemy zabezpieczeń oraz budownictwo (budynki i budowle)** **5.** Dobrze rozwinięta i odpowiednio wyposażona baza oświatowa i kulturalna, ***V.3. Cele strategiczne i zadania realizacyjne do roku 2022 w sferze gospodarczej Gminy.*** **Sfera gospodarcza** **4.** Wzrost wykorzystania gospodarczego walorów turystycznych gminy, w tym funkcjonujące gospodarstwa agroturystyczne, **6.** Zapewnione dobre warunki w zakresie aktywności zawodowej kobiet i osób

			niepełnosprawnych.
Zgodność z celami: Strategia Rozwoju Gminy Dzwola na Lata 2007-2015:			
CS 1: Wyższa efektywność lokalnej gospodarki **CO 1:** Rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjna gminy **CO 3:** Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i turystyki **CS 2:** Lepsza jakość kapitału ludzkiego i społecznego w gminie **CO 5:** Rozwój kultury i kapitału społecznego w gminie	**CS 1:** Wyższa efektywność lokalnej gospodarki **CO 1:** Rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjna gminy **CO 3:** Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i turystyki **CS 2:** Lepsza jakość kapitału ludzkiego i społecznego w gminie **CO 5:** Rozwój kultury i kapitału społecznego w gminie	**CS 1:** Wyższa efektywność lokalnej gospodarki **CO 3:** Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i turystyki **CS 2:** Lepsza jakość kapitału ludzkiego i społecznego w gminie **CO 5:** Rozwój kultury i kapitału społecznego w gminie	**CS 1:** Wyższa efektywność lokalnej gospodarki **CO 3:** Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i turystyki **CS 2:** Lepsza jakość kapitału ludzkiego i społecznego w gminie **CO 5:** Rozwój kultury i kapitału społecznego w gminie
Zgodność z celami: Strategia rozwoju lokalnego Gminy Janów Lubelski na lata 2014-2022			
Cele operacyjne: **2.1.** Poprawa dostępu przedsiębiorstw do usług informacyjnych i doradczo-szkoleniowych **2.2.** Wzmocnienie zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacji i tworzenia nowych miejsc pracy **2.3**. Rozwój nowych firm w perspektywicznych dla gminy branżach rozwoju	Cele operacyjne: **2.2.** Wzmocnienie zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacji i tworzenia nowych miejsc pracy **2.3.** Rozwój nowych firm w perspektywicznych dla gminy branżach rozwoju	Cele operacyjne: **3.3.** Rozwój wybranych elementów infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców gminy **3.4.** Poprawa estetyki i ładu przestrzennego w gminie	Cele operacyjne: **4.2.** Poprawa dostępu mieszkańców do usług i dóbr kultury
Zgodność z celami: Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Godziszów Na Lata 2008-2020			
2.3 Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości **2.3.2** Cel operacyjny: Tworzenie warunków dla powstawania nowych przedsiębiorstw	**2.3** Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości **2.3.1** Cel operacyjny: Promocja gospodarcza Gminy **2.3.2** Cel operacyjny: Tworzenie warunków dla powstawania nowych przedsiębiorstw	**2.2** Cel strategiczny: Opracowanie oferty turystycznej **2.2.1** Cel operacyjny: Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej **3.2** Cel strategiczny: Zwiększenie uczestnictwa w edukacji i kulturze **3.2.2** Cel strategiczny: Tworzenie, rozwijanie i promowanie oferty spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców	**3.2** Cel strategiczny: Zwiększenie uczestnictwa w edukacji i kulturze **3.2.3** Cel operacyjny: Promocja kultury i lokalnych tradycji **3.2.4** Cel operacyjny: Aktywizacja społeczności lokalnej
Zgodność z celami: Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Modliborzyce na lata 2008-2015			
2.3 Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla	2.3 Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla	2.2 Cel strategiczny: Opracowanie oferty	3.2 Cel strategiczny: Zwiększenie uczestnictwa w

rozwoju przedsiębiorczości 2.3.2 Cel operacyjny: Tworzenie warunków dla powstawania nowych przedsiębiorstw	rozwoju przedsiębiorczości 2.3.1 Cel operacyjny: Promocja gospodarcza Gminy 2.3.2 Cel operacyjny: Tworzenie warunków dla powstawania nowych przedsiębiorstw	turystycznej 2.2.1 Cel operacyjny: Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 3.2 Cel strategiczny: Zwiększenie uczestnictwa w edukacji i kulturze 3.2.2 Cel strategiczny: Tworzenie, rozwijanie i promowanie oferty spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców	edukacji i kulturze 3.2.3 Cel operacyjny: Promocja kultury i lokalnych tradycji 3.2.4 Cel operacyjny: Aktywizacja społeczności lokalnej
Zgodność z celami: Strategia Rozwoju Gminy Potok Wielki na lata 2008-2015			
Cel strategiczny nr 2: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy: Cel operacyjny nr 2: Wzrost poziomu zatrudnienia i przedsiębiorczości w gminie	Cel strategiczny nr 2: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy: Cel operacyjny nr 2: Wzrost poziomu zatrudnienia i przedsiębiorczości w gminie	Cel strategiczny nr 1: Wyższa jakość kapitału społecznego i ludzkiego: Cel operacyjny nr 3 Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i rekreacji Cel strategiczny nr 2: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy: Cel operacyjny nr 3: Rozwój infrastruktury turystycznej i markowych produktów turystycznych	Cel strategiczny nr 1: Wyższa jakość kapitału społecznego i ludzkiego: Cel operacyjny nr 3 Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i rekreacji Cel strategiczny nr 2: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy: Cel operacyjny nr 3: Rozwój infrastruktury turystycznej i markowych produktów turystycznych

Cele określone w LSR wpisują się w cele strategii wyższego rzędu dla województwa lubelskiego. Tym samym jest pełna zgodność w wytyczonych kierunkach działań. Cele LGD Leśny Krąg będą skupiały się na wsparciu rozwoju przedsiębiorczości w powiecie oraz podnoszeniu standardów życia mieszkańców poprzez inwestycje w infrastrukturze społecznej, kulturalnej i turystycznej i działaniach integrujących i aktywizujących.
Stowarzyszenie planuje wspierać organizacje pozarządowe poprzez konkursy grantowe i doradztwo dla liderów, przedstawicieli organizacji pozarządowych.
W trakcie realizacji LSR LGD Leśny Krąg będzie starała się integrować przedstawicieli różnych sektorów partnerów i zasobów w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć. W zakresie integrowania sektorów publicznych i społecznych, mieszkańców – w ramach realizacji celu nr 2 zostaną wykonane inwestycje w infrastrukturze rekreacyjnej i kulturalnej w które zaangażowane będą samorządy, równocześnie organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i mieszkańcy przygotują imprezy i wydarzenia wykorzystując wyremontowane, odnowione obiekty lub nowe.
W zakresie integrowania sektorów i partnerów – w ramach realizacji celu szczegółowego nr 2 przewidziane są operacje wspierania zasobów lokalnych poprzez działania promocyjne z udziałem podmiotów publicznych, gospodarczych i organizacji pozarządowych, mieszkańców**.** i zapobieganiu zmianom klimatycznym do których zaangażowani będą przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, dzieci i młodzież oraz samorządy.
Planowane są również operacja promujące walory turystyczne obszaru i dziedzictwo lokalne w które zaangażowane będą samorządy, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy działający w sferze usług turystycznych.

ROZDZIAŁ XI – MONITORING i EWALUACJA

Jednym z ważnych elementów oceny wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia LGD „Leśny Krąg" jest monitorowanie realizacji zadań przyjętych w strategii i operacji będących przedmiotem wsparcia oraz prowadzenie szczegółowych działań ewaluacyjnych związanych z tą strategią. Przy

opracowaniu tego rozdziału wzięto pod uwagę zapisy Rozporządzenia 1303/2013 Art. 34.KE i uwzględniono wskazówki Ministra Infrastruktury i Rozwoju zawarte w „Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020".
Aby móc śledzić postępy wdrażania strategii i jej wykonanie zgodnie z przyjętym harmonogramem, planem działania i budżetem, badaniem objęte będą zarówno działania i funkcjonowanie samego Stowarzyszenia, jak również wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach PROW 2014-2020. Prowadzony będzie bieżący monitoring oraz ewaluacja.

1. Opis rozwiązań w zakresie monitorowania LSR wskazujący potencjał Lokalnej Grupy Działania do Realizacji LSR.
   Zadania związane z bieżącym monitorowaniem powierzono pracownikom Biura LGD oraz Komisji Rewizyjnej.
   A. Monitoring funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania będzie polegał na:
   - ocenie ilości i jakości prowadzonych szkoleń na podstawie ankiety po każdym szkoleniu,
   - ocenie aktywności Organów Stowarzyszenia prowadzony na podstawie list obecności i protokołów spotkań,
   - ocenie aktywności pracowników prowadzony na postawie list obecności i udziału w spotkaniach (w tym imprezach, targach, szkoleniach itp.),
   - ocenie aktywności pracy Biura na podstawie liczby wpisów na stronę www, liczby artykułów ukazujących się w mediach, audycji radiowych i telewizyjnych i innych działaniach informacyjnych i promocyjnych podejmowanych przez Biuro,
   - ocenie jakości i sprawności (terminowości) pracy biura badany na podstawie analizy prowadzonej korespondencji i gromadzonej dokumentacji,
   - ocenie ilości świadczonego doradztwa (na podstawie liczby osób, którym w formie pisemnej lub ustnej udzielono pomocy doradczej) badanego na podstawie wpisów (rozmowy telefoniczne), liczby wysłanych odpowiedzi na pytania w formie elektronicznej i pisemnej oraz ewidencji doradztwa prowadzonego przez Biuro,
   - ocenie jakości świadczonego doradztwa (badanie poziomu zadowolenia z udzielonego doradztwa na podstawie ankiety),
   - ocenie prowadzenia animacji i współpracy (badanie poziomu satysfakcji z prowadzonych działań animacyjnych na podstawie ankiety)
   - ocenie jakości współpracy z beneficjentem mierzone na podstawie ankiety wypełnianej przez beneficjentów realizujących operacje,
   - ocenie przebiegu konkursów mierzone analizą dokumentów pod kątem trafności, skuteczności, terminowości

   B. Monitoring wdrażania LSR będzie polegał na:
   - ocenie realizacji przyjętych celów i przedsięwzięć prowadzony na podstawie liczby i rodzaju wybranych przez Radę operacji (protokoły z posiedzeń Rady) oraz na podstawie analizy ankiet skierowanych do mieszkańców i beneficjentów
   - ocenie stopnia realizacji budżetu prowadzony na podstawie liczby i wartości podpisanych umów z beneficjentami (informacje z Biura LGD i Urzędu Marszałkowskiego) oraz sprawozdań składanych przez Biuro do Komisji Rewizyjnej,
   - ocenie stopnia realizacji wskaźników badane na podstawie analizy ankiet składanych przez beneficjentów,

   Za bieżące monitorowanie funkcjonowania LGD, jakości prowadzonych działań i wdrażania LSR zgodnie z przyjętymi celami i przedsięwzięciami, a także harmonogramem i posiadanym budżetem będzie odpowiadała Komisja Rewizyjna. Pełną dokumentację będzie prowadziło Biuro LGD, którego zadaniem będzie również zbieranie i analizowanie danych i przedkładanie ich Komisji Rewizyjnej. Komisja Rewizyjna będzie sprawdzała otrzymane informacje, dokumenty i przygotowywała raporty półroczne i roczne. Raporty będę prezentowane na Walnych Zebraniach Członków. Zakres raportów oraz zasady gromadzenia danych koniecznych również do przeprowadzenia ewaluacji i przetwarzania informacji omówiono szczegółowo w załączniku: Procedury ewaluacji i monitoringu. Pracownicy Biura posiadają doświadczenie i odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia wszelkich działań wiązanych z monitoringiem. W skład Komisji Rewizyjnej wchodzą osoby, które również mają doświadczenie z poprzedniego okresu programowania. Zakres badań a także doświadczony zespół pozwoli na właściwe monitorowanie wdrażania LSR przez LGD. Raporty uwzględniały będą informacje dotyczące działań zapobiegających wszelkim formom dyskryminacji, a także równość szans kobiet i mężczyzn.

2. Opis szczegółowych rozwiązań dotyczących ewaluacji.

Wpływ wdrażania LSR będzie ewaluowany w odniesieniu do zakładanych celów LSR i PROW na lata 20014-2020 na rzecz inteligentnego, zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu, w tym wsparciu rozwoju rynku pracy.
Zakres ewaluacji będzie obejmował: a) wykorzystanie raportu ex post opracowanego po zakończeniu realizacji LSR w ramach PROW za lata 2007-2013 i wykorzystanie zawartych w nim rekomendacji oraz doświadczeń z realizacji celów i przedsięwzięć w poprzednim okresie programowania do wdrażania LSR w ramach PROW na lata 2014-2020.

b) ewaluację mid – term która zostanie przeprowadzona w połowie wdrażania LSR to jest w 2019 roku w celu poprawy jakości funkcjonowania LGD i wdrażania LSR oraz ich efektywności, skuteczności i wpływu na rozwój obszaru.
c) ewaluację ex post po zakończeniu wdrażania LSR, której celem będzie ocena całego procesu i osiągniętych efektów. Będzie określała skuteczność LGD, a w tym wykonania budżetu i realizacji wskaźników zgodnie z zawartą umową z Zarządem Województwa. Dla zapewnienia bezstronności i obiektywności oceny organów oraz osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie LGD i wdrażanie LSR ewaluacja mid – term i ewaluacja ex post zostaną powierzone firmie/ekspertowi zewnętrznemu. Pracownicy Biura będą odpowiedzialni za dostarczenie niezbędnych dokumentów i informacji potrzebnych do opracowania obu raportów z przeprowadzonych badań, a Zarząd będzie odpowiedzialny za wybór eksperta i ocenę otrzymanych opracowań. Zarząd ustali główne wymagania dotyczące planowanych badań a w tym: identyfikację potrzeb informacyjnych, określi tematy badania ewaluacyjnego, ustali problemy badawcze, uzgodni z firmą/ekspertem metodologię badawczą, terminarz działań, a także określi odbiorców i ustali jak będą wykorzystane wyniki badań oraz sposób ich rozpowszechniania. Szczegółowy zakres obowiązków związanych z procesem ewaluacji i zakresem merytorycznym raportów opisano w załączniku nr 2. Procedury ewaluacji i monitoringu

Co będzie badane w procesie ewaluacji:

A. Funkcjonowanie LGD, ocena sprawności i efektywności działania LGD
   1. Walne Zebranie Członków
   2. Zarząd
   3. Komisja Rewizyjna
   4. Rada
   5. Biuro LGD
   6. Doradztwo
   7. Działania informacyjne i promocyjne
   8. Nabywanie umiejętności i aktywizacja

B. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Leśny Krąg"
   1. Ocena diagnozy i analizy SWOT obszaru
   2. Realizacja celów, przedsięwzięć i wskaźników
   3. Realizacja projektów współpracy
   4. Analiza przebiegu konkursów
   5. Ocena procedury wyboru operacji
   6. Realizacja budżetu

C. Studia przypadku
   1. Przykłady operacji innowacyjnych
   2. Przykłady operacji skierowanych do grup defaworyzowanych
   3. Przykłady operacji szczególnie zasługujących na upowszechnienie

Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do:
- podsumowania i oceny efektów realizacji LSR,
- poprawy jakości działań bieżących i planowanej interwencji,
- podniesienia poziomu uspołecznienia działań i zwiększenia poparcia społecznego
- zaprezentowania efektów działań Stowarzyszenia i realizacji LSR.

Zakres monitorowania oraz zasady i zakres ewaluacji zostały skonsultowane z mieszkańcami obszaru LGD „Leśny Krąg" podczas: dyskusji z udziałem Organów Stowarzyszenia i pracowników Biura, konsultacji w gminach z udziałem przedsiębiorców oraz z udziałem organizacji pozarządowych.

ROZDZIAŁ XII - STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W związku z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, ze zm.)), LGD przeanalizowało zapisy tych aktów prawnych pod kątem konieczności przeprowadzenia takiej oceny, w odniesieniu do tej kategorii dokumentu planistycznego jaką jest LSR, zawartości dokumentu i zewnętrznych uwarunkowań jego realizacji. Analizę przeprowadzono po to, żeby określić czy LSR kwalifikuje się do oceny i czy istnieje ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją działań planowanych w LSR,
Dokument obejmował przeprowadzoną analizę pod kątem art. 49 ustawy z dn.2.10.2008 roku a w tym:

1. omówienie głównych celów i przedsięwzięć LSR oraz zgodności celów z kierunkami rozwoju przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.
2. charakter działań przewidzianych w dokumentach:
   - stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć;
   - powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach;
   - przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska;
   - powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.
2. rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko:
   - prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań;
   - prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych;
   - prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska,
3. cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w tym:
   - obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu;
   - formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym;

Po dokonanej analizie stwierdzono, że LSR nie będzie negatywnie oddziaływać na środowisko i należy uzyskać oficjalną decyzję w tej sprawie. Ponieważ decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, LGD zwróciło się z zapytaniem, czy z uwagi na przedstawioną analizę LSR kwalifikuje się do oceny. Lokalna Strategia Rozwoju stanowi instrument finansowy realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 roku. W skład zaplanowanych działań wchodzą zarówno działania inwestycyjne jak i nie inwestycyjne. Informacje o zaplanowanych działaniach inwestycyjnych charakteryzują się wysokim stopniem uogólnienia. Szczegółowy zakres inwestycji znany będzie dopiero na etapie składania wniosków o dofinansowanie. W przypadku inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko wnioskodawca/inwestor będzie zobligowany do uzyskania stosownej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Biorąc pod uwagę fakt, że zakres planowanych działań nie będzie wykraczać poza ramy Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020, czyli dokumentów które zostały już poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdziła, że nie jest konieczne przeprowadzenie odrębnej procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Leśny Krąg. Stwierdza to dokument z dnia 23.12.2015r. dołączony do wniosku.

ROZDZIAŁ XIII - ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – Procedura aktualizacji LSR

Cel procedury – tworzy się zasady wprowadzania zmian do LSR oraz określa obszary, które mogą być zmieniane, aktualizowane bądź weryfikowane z partycypacyjnym udziałem społeczności lokalnej, tak by zapewnić mieszkańcom możliwość wpływania na proces wdrażania LSR.

Wykaz skrótów

Użyte w procedurze zwroty oznaczają:

1. LGD – Stowarzyszenie LGD „Leśny Krąg”
2. LSR – Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020
3. Zarząd– Zarząd LGD
4. WZC – Walne Zebranie Członków LGD.

§1

1. Co roku Komisja Rewizyjna przedkłada na Walnym Zebraniu Członków Raport z monitoringu realizacji LSR i funkcjonowania Stowarzyszenia.
2. Jeśli wyniki Raportu są przesłanką do przeprowadzenia aktualizacji LSR, Komisja Rewizyjna zamieszcza taką uwagę w Raporcie.
3. Wniosek o aktualizację LSR może złożyć każdy mieszkaniec obszaru objętego LSR, członkowie Stowarzyszenia lub jego Organów.

4. Każdy wniosek wymaga pisemnego uzasadnienia i składany jest do Biura LGD na formularzu udostępnionym na stronie www Stowarzyszenia.
5. Propozycję zmian w LSR przygotowuje Biuro LGD i przedkłada Komisji Rewizyjnej do zatwierdzenia, a Komisja Rewizyjna przedkłada na posiedzenie WZC.
6. Aktualizacja LSR wymaga podjęcia uchwały przez WZC.

§2

1. Aktualizacja może być przeprowadzona w związku z:
   a. koniecznością dokonania zmian w statucie, jeśli skutkuje to dezaktualizacją zapisów zawartych w LSR;
   b. zmianą kryteriów oceny lub procedur,
   c. wnioskiem zawartym w Raporcie monitorującym lub Raporcie ewaluacyjnym i związanym ze:
      - zmianą celów i przedsięwzięć,
      - wskaźników,
      - zmianami w Planie działania,
      - zmianami w Planie komunikacji,
      - zmianami w budżecie
1. Biuro LGD przygotowuje projekt zmian w LSR wraz z uzasadnieniem.
2. Biuro odpowiedzialne jest za kontakt z mieszkańcami i zapewnienie partycypacyjnego udziału mieszkańców w dokonywanej zmianie.
3. Biuro LGD zamieszcza informacje na stronie www Stowarzyszenia i na stronach internetowych gmin o możliwościach zgłaszania uwag do proponowanych zmian w LSR poprzez Internet lub w formie pisemnej do Biura LGD.
4. Zadanie gromadzenia i analizowania postulatów powierza się pracownikom Biura LGD.
5. Na zgłaszanie propozycji zmian wyznacza się termin nie dłuższy niż 2 tygodnie od ukazania się ogłoszenia w Internecie.
6. W Biurze LGD działa Punkt Konsultacyjny, gdzie każdy mieszkaniec może korzystać z konsultacji indywidualnych i gdzie prowadzone będą wywiady pogłębione.
7. Biuro LGD sporządza zestawienie w formie tabeli zgłoszonych uwag, rekomendacje Komisji Rewizyjnej, uzasadnienie przyjęcia bądź odrzucenie wniosku o wprowadzenie zmiany do LSR.
8. Po przeanalizowaniu propozycji zmian projekt aktualizacji jest kierowany na posiedzenie WZC.
9. Zmiana do LSR jest zatwierdzana uchwałą przez WZC.

§3

a. W celu upowszechnienia wyników konsultacji z mieszkańcami i działań podejmowanych przez LGD Leśny Krąg" informacje dotyczące aktualizacji LSR zamieszczane są na stronie *www.lesnykrag.pl* , na stronach internetowych gmin oraz udostępnione w Biurze LGD.

Załącznik nr 2 – Procedura ewaluacji i monitoringu

A. Procedura prowadzenia monitoringu

1. Odpowiedzialność - Za prawidłowy monitoring funkcjonowania LGD i wdrażanie LSR odpowiada Komisja Rewizyjna . Za zbieranie i przetwarzanie danych odpowiada Biuro LGD.
2. Zakres prac monitoringu obejmuje:

W ramach oceny Funkcjonowanie LGD Leśny Krąg"

Lp.	Elementy podlegające badaniu	Sposób pomiaru/ elementy pomiaru	Okres pomiaru	Analiza i ocena danych
1.	Spotkania, szkolenia warsztaty	ankiety monitorujące – liczba uczestników i stopień zadowolenia	na bieżąco po zakończeniu zadania	stopień realizacji wskaźników oraz zgodność osiąganych wskaźników z planem działania
2.	Imprezy, wydarzenia	ankiety – liczba uczestników i stopień zadowolenia oraz losowo CATI i CAWI	na bieżąco po zakończeniu	stopień realizacji wskaźników oraz zgodność osiąganych wskaźników z planem działania

			zadania	
3.	Aktywność członków Organów	desk research - listy obecności i protokoły ze spotkań	co pół roku	Ocena zaangażowania członków Organów
4.	Aktywność pracowników Biura	desk research -listy obecności, udział w spotkaniach, szkoleniach, wydarzeniach	co pół roku	Ocena pracy pracowników, terminowość opracowywania dokumentów, prowadzenia dokumentacji, uczestnictwo w szkoleniach, wydarzeniach
5.	Działania informacyjne i promocyjne	desk research - liczba wejść na stronę www, liczba aktualizacji strony www, liczba artykułów, wywiadów w mediach, audycji radiowych i telewizyjnych	co pół roku	Skuteczność przekazywania informacji mieszkańcom i beneficjentom
6.	Działania animacyjne na rzecz mieszkańców i w zakresie współpracy	Ankiety monitorujące skierowane do uczestników – po każdym wydarzeniu	Po zakończeniu każdego działania	Ocena pracy pracowników - jakość przekazywanych informacji i ich skuteczność w aktywizacji mieszkańców i współpracy
7.	Ilość i jakość świadczonego doradztwa	Badanie przy pomocy ankiety – ilość – badana na podstawie liczby udzielonych porad doradczych wpisanych do rejestru, Jakość – na podstawie badania ankietowego - stopień zadowolenia z udzielonego doradztwa, w przypadku doradztwa telefonicznego i przez internet – CATI i CASI	co pół roku	Ocena pracy pracowników, efektywność świadczonego doradztwa, sposób przekazywania informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, zaangażowanie
8.	ocena przebiegu konkursów	desk research – przegląd dokumentów pod kątem trafności, skuteczności, terminowości	po zakończeniu każdego konkursu	Ocena pracy pracowników, terminowość, jakość pracy i skuteczność, poprawność podejmowanych działań zgodnie z procedurą

W ramach oceny wdrażania LSR

Lp.	Elementy podlegające ocenie	Sposób pomiaru/ elementy pomiaru	Okres pomiaru	Analiza i ocena danych
1.	realizacja przyjętych celów i przedsięwzięć	desk research – analiza dokumentów w Biurze	po zakończonym naborze	Zgodność realizowanych operacji z celami i przedsięwzięciami
2.	stopień realizacji budżetu	desk research– analiza dokumentów w Biurze	co pół roku	Stopień wykorzystania środków w stosunku do zakładanej realizacji budżetu
3.	stopień realizacji wskaźników	desk research– analiza dokumentów w Biurze	co pół roku	stopień realizacji wskaźników oraz zgodność osiąganych wskaźników z planem działania

3. Analiza efektów monitoringu - badania będę analizowane co poł roku przez Komisję Rewizyjną i opracowywane w formie raportu na podstawie zebranych informacji przez Biuro. Raport będzie przedkładany Walnemu Zebraniu Członków.
4. Wykorzystanie analizy danych monitoringowych
   - do bieżącego analizowania pracy organów Stowarzyszenia i pracowników Biura,
   - do szybkiego podejmowanie decyzji usprawniających funkcjonowanie Stowarzyszenia
   - do usprawnienia i korygowania pracy Rady
   - do bieżącej oceny wykorzystania budżetu i realizacji wskaźników
   - do upowszechniania efektów pracy Stowarzyszenia na zewnątrz

B. Procedura prowadzenia ewaluacji

1. Odpowiedzialność – za przeprowadzenie ewaluacji mid – term i ewaluacji ex post odpowiada Zarząd. Za opracowanie dokumentu odpowiada firma/ekspert zewnętrzny wybrany przez Zarząd.
2. Planowanie procesu ewaluacji - zakres prac obejmuje:
   - wybór przez Zarząd firmy/eksperta zewnętrznego do przeprowadzenia ewaluacji i opracowania raportu
   - ustalenie i identyfikacja potrzeb informacyjnych
   - określenie tematów badania ewaluacyjnego,
   - określenie potrzeb badawczych,
   - ustalenie metod badawczych,
   - ustalenie sposobu zapewnienia danych i informacji,
   - określenie terminarza i harmonogramu działań,
   - przedstawienie członkom Stowarzyszenia produktów ewaluacji.

Wszystkie wymienione elementy potrzebne do przeprowadzenia badania i opracowania raportu ewaluacyjnego zostaną omówione i uzgodnione wspólnie z ekspertem zewnętrznym. Ponadto zarząd podejmie decyzje co do listy adresatów raportów ewaluacyjnych, wykorzystania wyników badań i ich rozpowszechnienia.

Minimalne wymagania związane z ewaluacją

Lp.	Zakres prac	Minimalne wymagania
1	Ewaluacja mid – term	Okres pomiaru – od podpisania umowy do końca 2018 roku – ewaluacja zrobiona w 2019 rok
2	Ewaluacja ex - post	Okres pomiaru – od podpisania umowy w 2016 roku do zakończenia wdrażania w 2022 roku – ewaluacja zrobiona w 2022 roku
3	Metody badawcze	wykorzystane metody ilościowe i jakościowe obejmujące jak największą liczbę mieszkańców obszaru
4	Lista adresatów raportów	Członkowie Stowarzyszenia, Urząd Marszałkowski, mieszkańcy obszaru, lokalne media
5	Wykorzystanie wyników badań	Do oceny funkcjonowania organów i Biura, do usprawnienia pracy organów i Biura, do oceny wdrażania LSR, do analizy uzyskanych efektów do oceny wpływu realizacji LSR na rozwój obszaru
6	Rozpowszechnienie wyników badań w formie elektronicznej i papierowej	Członkowie LGD oraz mieszkańcy obszaru poprzez konferencje, spotkania wojewódzkie, lokalne media, samorządy

3. Opracowanie raportu ewaluacyjnego będzie obejmowało:
   a. Krótkie podsumowanie
   b. Cele ewaluacji
   c. Metodologię ewaluacji
   d. Charakterystykę obszaru objętego działalnością LGD „Leśny Krąg”
   e. Charakterystykę LGD Funkcjonowanie LGD Leśny Krąg”
   f. Ocena sprawności i efektywności działania LGD
      a w tym analizę Walnego Zebrania Członków, funkcjonowania Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Rady, Biura LGD, jakości i skuteczności doradztwa, analizę działań informacyjnych i promocyjnych oraz nabywania umiejętności i aktywizacji mieszkańców obszaru.
   g. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Leśny Krąg”

a w tym: ocenę diagnozy i analizy SWOT obszaru, realizację celów, przedsięwzięć i wskaźników oraz projektów współpracy, analizę przebiegu konkursów, ocenę procedur wyboru operacji i realizacji budżetu.

h. Studia przypadku na przykładzie wybranych operacji innowacyjnych, skierowanych do grup defaworyzowanych i operacji szczególnie zasługujących na upowszechnienie, projektów współpracy.
i. Wnioski i rekomendacje

4. Za przyjęcie raportu ewaluacyjnego odpowiada Zarząd. Kryteria przyjęcia raportu są następujące:
   a. Zawartość dokumentu jest zgodna ze zleceniem,
   b. Zachowane są minimalne wymogi związane z ewaluacją zawarte w procedurach ewaluacji i monitoringu
   c. Zastosowano uzgodniona metodologię
   d. Ekspert przygotował prezentację multimedialną o wynikach badania ewaluacyjnego

Załącznik nr 3 – Plan działania

Plan działania Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD Leśny Krąg na lata 2016-2022

Cel ogólny 1 *Rozwój przedsiębiorczości i wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze LGD „Leśny Krąg”*	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022-2023**			**RAZEM 2016-2023**		**Poddziałanie/zakres Programu (PROW)**
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	
Cel szczegółowy 1	***Rozwój gospodarczy obszaru LGD „Leśny Krąg” poprzez przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia***												
Przedsięwzięcie 1.1.1 **Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej**	**Wp.1.1.1.1** Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	6 szt.	75%	419 300,00	2 szt.	25%	140 000,00	0 szt.	0 %	0	8 szt.	559 300,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim objętym strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objętego PROW na lata 2014-2020
	Wp.1.1.1.2 Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	7 szt.	78 %	1 570 700,00	2 szt.	22 %	300 000,00	0 szt.	0	0	9 szt.	1 870 700,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim objętym strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objętego PROW na lata 2014-2020
Razem Cel szczegółowy 1				**1 990 000,00**			**440 000,00**			**0 ,00**		**2 430 000,00**	
Cel szczegółowy 2	***Promocja lokalnej przedsiębiorczości i wspieranie mieszkańców w tworzeniu miejsc pracy na obszarze LGD „Leśny Krąg***												

Przedsięwzięcie 1.2.1 **Podnoszenie wiedzy i kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości**	**Wp.1.2.1.1** Liczba szkoleń	3 szt.	50%	120 000,00	3 szt.	50%	120 000,00	0 szt.	0 %	30 000,00	6 szt.	270 000,00	Poddziałanie 19.4- Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacja, objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 1.2.2 **Działania edukacyjne, informacyjne i aktywizujące prowadzone przez LGD**	**Wp.1.2.2.1** Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	20 osobodzień	67%		10 osobodzień	33%		0	0		30 osobodzień		Poddziałanie 19.4- Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacja, objętego PROW na lata 2014-2020
	Wp.1.2.2.2 Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	60 sztuka	40 %		60 sztuka	40 %		20 sztuka	20 %		140. sztuka		Poddziałanie 19.4- Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacja, objętego PROW na lata 2014-2020
	Wp.1.2.2.3 Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	12 szt.	46 %		10 szt.	38 %		4 szt.	16 %		26 szt.		Poddziałanie 19.4- Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacja, objętego PROW na lata 2014-2020
	Wp.1.2.2.4 Utworzenie strony internetowej LGD	1 Szt.	100 %		0	0%		0 szt.	0%		1 szt.		Poddziałanie 19.4- Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacja, objętego PROW na lata 2014-2020
Razem Cel szczegółowy 2				120 000,00			120 000,00			30 000,00		270 000,00	
Razem cel ogólny 1				**2 110 000,00**			**560 000,00**			**30 000,00**		**2 700 000,00**	
Cel ogólny 2 ***Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój turystyczny oraz zachowanie dziedzictw kulturowego obszaru LGD***	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022-2023**			**RAZEM 2 016-2023 Lata**		**Poddziałanie/zakres Programu (PROW)**

„Leśny Krąg”	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	
Cel szczegółowy 1	***Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej***												
Przedsięwzięcie 2.1.1 Budowa lub-przebudowa ciągów pieszych lub ścieżek rowerowych lub szlaków turystycznych	**Wp.2.1.1.1** Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych, ciągów pieszych i szlaków turystycznych	0,800 kilometra	100 %	480 000,00	0 kilometrów	0%	0,00	0	0	0	0,800 kilometra	480 000,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej; objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 2.1.2 Rozwój obiektów pełniących funkcje publiczne, kulturalne lub społeczne	**Wp.2.1.2.1** Liczba nowych/ zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów, Infrastruktury publicznej, kulturalnej lub społecznej	1 obiekt	33 %	170 637,00	2 obiekty	67%	100 000,00	0	0	0	3 obiekty	270 637,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej; objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 2.1.3 Rozwój infrastruktury publicznej lub kulturalnej z wykorzystaniem technologii Odnawialnych Źródeł Energii	**Wp.2.1.3.1** Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów wykorzystujących technologie Odnawialnych Źródeł Energii	0 obiektów	0 %	0,00	1 obiekt	100%	50 000,00	0	0	0	1 obiekt	50 000,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej; objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 2.1.4 Budowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów, placów pełniących funkcje publiczne, turystyczne lub rekreacyjne	**Wp.2.1.4.1** Liczba nowych/ przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	11 Sztuk	92 %	1 375 683,00	1 Sztuka	8 %	100 000,00	0	0	0	12 Sztuk	1 475 683,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub

													kulturalnej; objętego PROW na lata 2014-2020
Razem Cel szczegółowy 1				**2 026 320,00**			**250 000,00**					**2 276 320,00**	
Cel szczegółowy 2	***Podniesienie atrakcyjności obszaru i poprawa jakości życia oraz wzmocnienie kapitału społecznego terenu LGD „Leśny Krąg" w oparciu o lokalne dziedzictwo i zasoby społeczno - gospodarcze***												
Przedsięwzięcie 2.2.1 Promocja walorów turystycznych obszaru LGD **GRANTY**	**Wp.2.2.1.1** Liczba wydanych rodzajów materiałów promocyjnych lub informacyjnych /np. przewodnik, album, broszury, informatory	4 wydawnictwa	100 %	34 363,00	0	0 %	0,00	0	0	0	4 wydawnictwa	34 363,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych; objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 2.2.2 Rozwój aktywnych form rekreacji **GRANTY**	**Wp.2.2.2.1** Liczba wydarzeń/imprez	3 sztuki	60 %	21 000,00	2 Sztuka	40 %	20 000,00	0	0	0	5 sztuk	41 000,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych; objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 2.2.3 Współpraca z LGD	**Wp.2.2.3.1** Liczba zrealizowanych projektów współpracy	2 Sztuki	85%	203 000,00	1 Sztuka	15%	40 000,00	0 Sztuka	0	0,00	3 Sztuki	243 000,00	Poddziałanie 19.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania, objętego PROW na lata 2014-2020
Razem cel szczegółowy 2				**258 363,00**			**60 000,00**			**0**		**318 363,00**	
Cel szczegółowy 3	***Kultywowanie, promocja lokalnej historii, kultury i sztuki***												
Przedsięwzięcie 2.3.1 Wspieranie miejscowych artystów, twórców ludowych oraz rzemieślników **GRANTY**	**Wp.2.3.1.1** Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	0 sztuk	0 %	0,00	3 sztuki	100 %	15 000,00	0	0	0	3 sztuki	15 000,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie zachowanie dziedzictwa lokalnego; objętego PROW na lata 2014-2020

Przedsięwzięcie 2.3.2 Przedsięwzięcia kulturalne i integracyjne **GRANTY**	**Wp.2.3.2.1** Liczba wydarzeń/imprez promujących lokalne dziedzictwo, historię, kulturę, sztukę.	2 sztuki	100 %	14 000,00	0 sztuk	0 %	0,00	0	0	0	2 sztuki	14 000,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie zachowanie dziedzictwa lokalnego; objętego PROW na lata 2014-2020
Przedsięwzięcie 2.3.3 Renowacja, rewitalizacja, adaptacja i wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego **GRANTY**	**Wp.2.3.3.1** Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	3 sztuki	100 %	49 317,00	0 sztuk	0%	0,00	0	0	0	3 sztuki	49 317,00	Poddziałanie 19.2 w zakresie zachowanie dziedzictwa lokalnego; objętego PROW na lata 2014-2020
Razem cel szczegółowy 3				**63 317,00**			**15 000,00**			**0**		**78 317,00**	
Razem cel ogólny II				**2 348 000,00**			**325 000,00**			**0**		**2 673 000,00**	
Razem LSR				**4 458 000,00**			**885 000,00**			**30 000,00**		**5 373 000,00**	

Załącznik nr 4 – Budżet LSR

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	**Wsparcie finansowe PROW (PLN)**
Realizacja LSR **(art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)**	4 860 000,00
Współpraca **(art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)**	243 000,00
Koszty bieżące **(art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)**	904 500,00

Aktywizacja **(art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)**	270 000,00
Razem	**6 277 500,00**

Załącznik nr 5 – Plan komunikacji

1. Wprowadzenie

Podstawowym warunkiem w planowaniu skutecznej komunikacji jest jej obustronność, a więc komunikacja na linii LGD – społeczności lokalne – LGD. Takie podejście pozwala na pozyskiwanie informacji zwrotnej i służy transparentności działań LGD, co jest niezwykle ważne w budowaniu zaufania do LGD, która w swej działalności korzysta ze środków publicznych.

Rozważając zagadnienie komunikacji należy rozróżnić dwa podstawowe pojęcia: strategia komunikacji i plan komunikacji. Strategia jest czymś nadrzędnym w stosunku do planu komunikacji.

Strategia komunikacji jest generalnym planem działań komunikacyjnych dla LGD jako partnerstwa trójsektorowego. Służy ona przede wszystkim tworzeniu optymalnych warunków działania LGD poprzez systematyczne informowanie społeczności lokalnej o priorytetach działania LGD, a także angażowaniu mieszkańców w realizowane projekty. Jest ona opracowana i zatwierdzona do realizacji na ściśle określony czas oraz zawiera ogólne wskazania odnośnie wprowadzania ewentualnych korekt i modyfikacji. Wskazania te są zapisane w formie zasad monitorowania i ewaluacji skuteczności poszczególnych działań komunikacyjnych. Natomiast ***Plan komunikacji*** dotyczy konkretnych działań i projektów i jest ściśle powiązany z ***Planem działania LGD*** w procesie wdrażania LSR.

Plan komunikacji w swej konstrukcji zawiera opis celów, działań komunikacyjnych podporządkowanych tym celom, a także środków i narzędzi przekazu informacji na linii LGD – społeczności lokalne, jakich LGD zamierza używać w komunikowaniu się na poszczególnych etapach wdrażania LSR. Służy także identyfikacji występujących problemów komunikacyjnych (poprzez monitoring i ewaluację), dzięki czemu jest narzędziem kształtującym poziom współpracy i zaangażowania partnerów i mieszkańców LGD.

2. Cele działań komunikacyjnych Celem strategicznym w strategii komunikacji opracowanej przez LGD „Leśny Krąg" jest zbudowanie spójnego i pozytywnego wizerunku naszej LGD, będącej realizatorem LSR 2014-2020 i stosującej w tej realizacji podejście LEADER. Takie podejście do konstrukcji strategii komunikacji sprawia, iż pośrednio realizowane są także cele zawarte w PROW 2014-2020 oraz cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych i Strategii Rozwoju Kraju do 2020. Takie podejście służy też maksymalnemu i efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej. Poza tworzeniem trwałego i pozytywnego wizerunku LGD, zadaniem postawionym w celach działań promocyjnych i informacyjnych jest przybliżanie idei przedsięwzięć określonych w LSR i aktywizowanie społeczności lokalnych do włączenia się w realizację LSR poprzez aktywne uczestnictwo w proponowanych przedsięwzięciach. Działania komunikacyjne prowadzone będą poprzez zastosowanie odpowiednich metod i narzędzi komunikacji dobranych stosownie do określonych grup docelowych. Wśród celów szczegółowych komunikacji określiliśmy:

- okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR,
- bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR,
- wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE,
- edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR,
- popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych,

prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

3. Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, partnerzy społeczni w tym podmioty i organizacje turystyczne. Specyficznymi grupami docelowymi, które w zasadzie będą kanałami komunikacji są: media lokalne, grupy opiniotwórcze-. eksperci z dziedziny gospodarki, polityki regionalnej, W opracowanym planie komunikacji nie pokazujemy tych grup, ale wskazujemy ich szczególną rolę w tym procesie.

4. Rodzaje działań i środków komunikacji Spośród wielu środków w naszym planie komunikacji uwzględniono kilka narzędzi odpowiadającym celom LSR i określonym grupom docelowym. Wśród tych działań informacyjno-promocyjnych są:
Kampanie informacyjne, kierowane do ogółu społeczności lokalnej, a wśród niej potencjalnych beneficjentów. Celem kampanii będzie szeroka informacja i promocja samej LSR, zaplanowanych w niej przedsięwzięć i kryteriów oceny wniosków aplikacyjnych. W kampaniach zostaną wykorzystane przede wszystkim środki masowego przekazu oraz spotkania bezpośrednie.
Materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe (w formie drukowanej i elektronicznej) – będą wykorzystane częściowo w kampanii informacyjnej, a częściowo w realizowanych programach edukacyjnych.
Seminaria, konferencje, spotkania informacyjno-konsultacyjne będą zastosowane głównie celem informacji i wsparcia potencjalnych beneficjentów w postaci informacji i doradztwa merytorycznego.
Okazjonalne imprezy masowe – organizowane przez LGD w partnerstwie z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i publicznymi oraz uczestnictwo LGD w tego typu imprezach organizowanych przez inne podmioty gospodarcze lub społeczne.
Portale internetowe – biura LGD oraz podmiotów wchodzących w skład LGD, a także portale społecznościowe. Ten środek komunikacji posłuży nam do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także do bieżącego informowania, np. o terminach naboru wniosków, planowanych konkursach; rodzajach i wysokości wsparcia projektów, etc. Wszystkie informacje udostępniane na portalach internetowych będą miały formę przejrzystą i zrozumiałą dla każdego potencjalnego beneficjenta. Będą także zawierać adresy kontaktowe do osób odpowiedzialnych za wdrażanie LSR, a wiele z nich będzie miało formę interaktywną w postaci możliwości komentowania i wyrażania swoich opinii, co w dużym stopniu stanowi **element innowacyjny.**
Natomiast w odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustalono, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

5. Plan komunikacji Cele główne strategii komunikacji wpisują się w cel strategiczny – nadrzędny, ale uwzględniają przede wszystkim cele ogólne LSR i realizacji tych celów podporządkowane są działania komunikacyjne. W przypadku LGD „Leśny Krąg", działania komunikacyjne związane będą ściśle z dwoma celami ogólnymi. Opis planu komunikacji prezentuje więc układ: cel ogólny LSR, podporządkowany mu cel komunikacyjny, adresaci działań komunikacyjnych, środki i działania komunikacyjne, efekty działań. Założono, że wskaźniki będą kompatybilne ze wskaźnikami produktu określonymi w planie działania i podane w formie mierzalnej, ale także są tam określone wskaźniki, których zmierzyć nie można, np. podniesiony poziom wiedzy czy umiejętności Zakłada się, że nastąpią korzystne zmiany w postawach obywatelskich i wpłyną one na wzrost potencjału kapitału społecznego. A zatem plan komunikacyjny w odniesieniu do poszczególnych celów ogólnych, zapisanych w LSR, przedstawia się następująco:
W odniesieniu **do celu ogólnego nr 1 w LSR:** Rozwój gospodarczy obszaru LGD-wpływający na wzrost poziomu ekonomicznego obszaru **Cel komunikacyjny:** Podniesienie świadomości społecznej znaczenia przedsiębiorczości w rozwoju gospodarczym obszaru i sprzyjającemu procesom włączenia społecznego;
Grupą docelową działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: istniejący przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy, grupy osób defaworyzowanych, rolnicy zamierzający otworzyć działalność gospodarczą. **W realizacji tego celu** wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty tematyczne, spotkania bezpośrednie, porady indywidualne. **Efektami**, jakie LGD chce uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą: gospodarcze: wzrost

liczby przedsięwzięć gospodarczych, w tym turystycznych; rozwój już istniejących przedsiębiorstw; zwiększenie poziomu zatrudnienia; społeczne: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych;
W odniesieniu **do celu ogólnego nr 2 w LSR**: Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój turystyczny obszaru LGD **Cel komunikacyjny**: Doskonalenie kapitału społecznego, budowanie świadomości tożsamości lokalnej w dziedzictwie kulturowym i wykorzystanie zasobów w turystyce, aktywizacja społeczności lokalnej poprzez edukację, podejmowanie wspólnych przedsięwzięć przez określone grupy społeczne, animację społeczną, podnoszenie poziomu umiejętności w aplikowaniu środków finansowych z programu LEADER. Poszerzanie świadomości społeczności lokalnej o walorach turystycznych obszaru oraz przekonanie podmiotów zarządzających obiektami historycznymi do podejmowania działań, które pozwolą stać się tym obiektom atrakcją turystyczną, a także zwiększenia promocji obszaru.
Grupą docelową działań komunikacyjnych w ramach tego celu będą: sformalizowane grupy zainteresowań, organizacje pozarządowe, potencjalni inwestorzy z sektora publicznego, zdefiniowane grupy osób defaworyzowanych (emeryci dzieci i młodzież do 26 roku życia, bezrobotni, wytwórcy produktów lokalnych, inne podmioty gospodarcze zajmujące się produkcją lokalną i usługową, potencjalni inwestorzy w obiekty historyczne celem ich restauracji i udostępnienia społeczności lokalnej i turystom. **W realizacji tego celu** wykorzystane zostaną następujące środki komunikacji: kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, warsztaty tematyczne, animacja różnych grup społecznych, w tym defaworyzowanych, porady indywidualne. **Efektami**, jakie spodziewamy się uzyskać dzięki tym środkom komunikacji będą: **społeczne**: aktywizacja społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć dla dobra ogółu; zwiększenie współpracy i integracji społeczności lokalnych, włączenie społeczne grup defaworyzowanych; korzystne zmiany w postawach obywatelskich; wyższa wartość kapitału społecznego; zwiększona oferta zajęć w obiektach publicznych; zwiększenie umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; organizacja wydarzeń turystycznych, krajoznawczych; imprez markowych, promocja obszaru. **gospodarcze**: pełne wykorzystanie obiektów i terenów publicznych; podniesienie wiedzy u osób prowadzących świetlice, stworzenie możliwości do ich zatrudnienia do prowadzenia zajęć animacyjnych w obiektach i terenach zagospodarowanych; zwiększenie liczby podmiotów zaangażowanych w tworzenie produktów i usług lokalnych; organizacja wspólnych przedsięwzięć związanych z turystyką; utworzone miejsca pracy w sektorze turystycznym, rozwój usług turystycznych; Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu wzięto pod uwagę przede wszystkim cel komunikacji i grupę docelową, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR. Skuteczność ta została określona poprzez wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych na przełomie 2014 i 2015. Wyniki ewaluacji wykazały, iż najbardziej skuteczne w komunikacji na Linii LGD – społeczność lokalna okazały się metody w postaci różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych, realizowanych w partnerstwie z wieloma podmiotami z obszaru LGD (podmioty publiczne, Koła Gospodyń Wiejskich, lokalne gospodarstwa agroturystyczne), jak i z partnerami z publicznymi. Skutecznym działaniem okazały się również bezpośrednie kontakty z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami jak i społecznością lokalną na spotkaniach i szkoleniach. Dobre rezultaty przyniosły prowadzone przez LGD kampanie informacyjne i promocyjne, angażujące różne środki przekazu. W budowie planu komunikacji związanej z wdrażaniem LSR 2014-2020, te najmniej skuteczne metody w niektórych przypadkach pominięte, lub zastosowane w ograniczonej formie, lub wyłącznie w stosunku do wybranych grup docelowych. Ponadto wprowadzono kilka innowacyjnych metod, w tym m.in. wizyty studyjne po obszarze LGD, interaktywne zakładki na portalu internetowym biura LGD jak i portalu społecznościowym , które zaplanowano głównie dla grup docelowych przedsiębiorców oraz grup defaworyzowanych. Zakłada się, że największą uwagę w działaniach komunikacyjnych LGD zwróci na uzyskanie informacji zwrotnej, w postaci komentarzy na portalu internetowym i społecznościowym, pozyskiwaniu ankiet od lokalnej społeczności bezpośrednio wyrażających opinie i oceny na temat efektów wdrażania LSR i działalności LGD. Szczegółowy plan komunikacji na linii LGD – grupy docelowe – LGD w procesie realizacji 2016-2022 dla LGD „Leśny Krąg" Podjęto decyzję, iż na początku każdego roku kalendarzowego przeprowadzana będzie analiza harmonogramu działań komunikacyjnych i w przypadku jakichkolwiek zmian, np. aktualizacji terminów naborów wniosków wprowadzanych przez UM, czy wniosków wynikających z okresowych ewaluacji, plan ten będzie podlegał niezbędnym korektom.

6. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu Każdy plan komunikacji zakłada pewne cele, jakie dzięki niemu mają zostać osiągnięte. Celom tym podporządkowane są działania i odpowiednio dobrane środki przekazu. Strategia komunikacji opracowana jest na okres realizacji LSR dla LGD "Leśny Krąg". Okres ten podzielony został na trzy etapy, z których każdy obejmuje od dwóch do trzech lat. W zbudowanym planie komunikacji działania komunikacyjne podzielono i dostosowano do tych właśnie okresów. Takie podejście służy uzyskaniu pełnej spójności celów i okresów działania zapisanych w LSR z celami i działaniami planu komunikacji. Stosowane działania

komunikacyjne oraz wykorzystywane w tym celu środki przekazu, podlegać będą cyklicznym badaniom efektów, jakie przynoszą i porównywaniu ich z zakładanymi efektami. Jeśli w wyniku monitoringu lub ewaluacji stwierdzi się, iż któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, zostanie zastosowany plan naprawczy. Plan ten polegać będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych i ich udoskonaleniu lub wprowadzeniu innych, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie w drodze do celu. Każde bowiem działanie ma swe atuty, ale nosi także w sobie pewną dozę ryzyka. Oczywiście trudno jest przewidzieć zakres takiego ryzyka, szczególnie, jeśli spowodowane jest ono barierami zewnętrznymi. Ale może istnieć także ryzyko po stronie LGD. Dlatego bardzo ważne jest, by już na etapie budowania planu komunikacji być świadomym tego ryzyka.
A zatem w podejściu do tworzenia planu komunikacji zaczęto od samooceny LGD, a szczególnie tej grupy osób, która będzie uczestniczyć i odpowiadać za działania komunikacyjne. Samoocena to swoisty przegląd wiedzy merytorycznej i umiejętności komunikacyjnych niezbędnych do prowadzenia prawidłowego procesu komunikacji. Wynikiem tej samooceny było wyznaczenie osób odpowiedzialnych za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną. W komunikacji wewnętrznej ważnym stało się ścisłe określenie zakresu odpowiedzialności komunikacyjnych osób indywidualnych zatrudnionych do realizacji LSR. Kolejną czynnością było określenie zakresu odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za proces komunikowania z otoczeniem, na linii LGD – szeroko rozumiana społeczność lokalna – LGD. W proces ten oprócz osób zatrudnionych będą włączeni członkowie organów LGD oraz członkowie LGD, w zależności od rodzaju i charakteru informacji. Natomiast do obowiązków biura LGD należy m.in. monitorowanie efektów komunikacji, ewaluacja procesu komunikacji, sporządzanie ocen i wniosków oraz generowanie propozycji ewentualnych zmian w planie komunikacji, nad którymi będzie sprawować nadzór Kierownik biura. Wraz z procesem monitorowania i ewaluacji realizacji planu komunikacji zaplanowano równoległe działania mające na celu bieżącą ocenę realizacji LSR. Informacje uzyskane dzięki tym działaniom, w przypadkach problemów z wdrażaniem poszczególnych operacji, (np. z uwagi na brak akceptacji społecznej) mogą stać się podstawą wdrożenia programu naprawczego. Zasadnicze zmiany, które wynikłe z realizacji procesu komunikacji ze społecznością lokalną będą konsultowane z tą społecznością, przy użyciu takich narzędzi jak portal internetowy, społecznościowy jak i spotkań bezpośrednich z zainteresowanymi grupami

Podsumowanie W planie komunikacji ujęto wiele działań komunikacyjnych, skierowanych do różnych grup społecznych, mających różne cele odpowiadające celom nakreślonym w LSR i mających przynieść różne efekty. Dobrane przez nas metody, techniki, środki i narzędzia przekazu informacji, a także doświadczenie i wysoki poziom umiejętności komunikacji interpersonalnej i merytorycznej pracowników biura LGD powinny przynieść planowane efekty. LGD planuje, że uzyska wsparcie w tym zakresie w wielu osobach będących członkami LGD, pełniącymi wielorakie funkcje społeczne i organizacyjne, a przede wszystkim będącymi liderami społecznymi i aktywnymi uczestnikami procesów wdrażania poprzedniego LSR.

Tabela. Plan komunikacji.

TERMIN	CEL KOMUNIKACJI	DZIAŁANIE KOMUNIKACYJNE	ADRESACI	ŚRODKI NARZĘDZIA KOMUNIKACJI
I połowa 2016 r	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampania informacyjna o głównych założeniach LSR 2014-2020	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; Artykuły na portalach społecznościowych, Artykuły na portalach LGD i UG;

I połowa 2016 r	Pozyskanie informacji zwrotnej nt. trafności doboru sposobu informowania o LSR	Badanie trafności doboru sposobu prezentowania informacji oraz zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	**Metoda**: wywiad nt. działań i środków komunikowania **Narzędzia:** W przypadku artykułów prasowych: ankieta internetowa zamieszczona na portalu LGD; W przypadku spotkań: ankieta audytoryjna
I połowa 2016 r	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły płatne w prasie lokalnej, mediach lokalnych; informacje na portalu LGD i UG; ogłoszenia w siedzibach instytucji; portalach społecznościowych; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców);
I połowa 2016 r	Poinformowanie o szkoleniach realizowanych w ramach celów 1, 2 na lata 2016-2018 i rozpoczęciu naborów na te szkolenia	Kampania informacyjna	Głównie: Osoby z grup defaworyzowanych; Animatorzy zajęć w obiektach publicznych; Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem przedsiębiorstw i rozwojem działalności gospodarczej; organizacje społeczne, społeczność lokalna;	Artykuły w prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; ogłoszenia w siedzibach instytucji; portalach społecznościowych; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców);
II połowa 2016 r	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1 i 2	Spotkania Informacyjno konsultacyjne, dotyczące zasad opracowywania wniosków na przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2018	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, osoby fizyczne chcące rozpocząć działalność gospodarczą, rolnicy, osoby z grup defaworyzowanych, podmioty jst	Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne
II połowa 2016 r	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, planowanych na lata 2016 - 2018	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jst, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Artykuły w bezpłatnej prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych; Powiatowy Urząd Pracy; ogłoszenia w siedzibach instytucji; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców);

I połowa 2017	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie, np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, doskonalenia umiejętności komunikacyjnych	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców
I połowa 2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1,2,	Spotkania Informacyjno - konsultacyjne dotyczące zasad opracowywania wniosków na poszczególne przedsięwzięcia realizowane w latach 2016-2018	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jst, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Spotkania Bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne
II połowa 2017	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, planowanych na lata 2016-2018	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jst, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Artykuły w bezpłatnej prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych; Powiatowy Urząd Pracy; ogłoszenia w siedzibach instytucji; Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców);
I połowa 2018	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów na temat założeń i możliwości skorzystania ze środków LEADER na tworzenie lub rozwój działalności gospodarczej	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy obszaru, grupy defaworyzowane	Artykuły w prasie lokalnej, mediach lokalnych;, informacje na portalu LGD i UG; ogłoszenia w siedzibach instytucji; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców);
I połowa 2018	Poinformowanie o tematyce i terminach szkoleń realizowanych w ramach celów 1, 2 na lata 2019-2021 i rozpoczęciu naborów na te szkolenia	Kampania informacyjna	Głównie: Osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych; Potencjalni wnioskodawcy; zainteresowani tworzeniem mikroprzedsiębiorstw lub rozwojem działalności gospodarczej; organizacje społeczne, społeczność lokalna;	Artykuły w prasie lokalnej, mediach lokalnych; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców);ogłoszenia w siedzibach instytucji;

I połowa 2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków w celu 1,2,	Spotkania Informacyjno-konsultacyjne dotyczące zasad opracowywania wniosków na przedsięwzięcia realizowane w latach 2019-2021	Potencjalni wnioskodawcy, zainteresowani tworzeniem lub rozwojem działalności gospodarczej, w tym ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych podmioty jst, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru	Spotkania bezpośrednie, prezentacje, materiały informacyjne
I połowa 2018	Poinformowanie o terminach przyjmowania wniosków aplikacyjnych w ramach operacji w celach 1, 2, planowanych na lata 2019-2021	Kampania informacyjna	Potencjalni wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru; Osoby ze zdefiniowanych grup defaworyzowanych	Artykuły w prasie lokalnej, lokalnych mediach; na portalu LGD i UG; portalach społecznościowych Poczta elektroniczna (baza danych potencjalnych wnioskodawców); ogłoszenia w siedzibach instytucji;
II połowa 2018	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej w latach 2016-2018 przez LGD pod kątem przeprowadzenia ew. korekt w tym zakresie	Badanie satysfakcji wnioskodawców dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań przewidzianych do realizacji w okresie 2016-2018	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji;	Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców

I połowa 2019	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020 Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji w ramach LSR	artykuły w prasie lokalnej, ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK, UP) artykuły na stronach internetowych oraz portalach społ. Ulotka LGD, spotkania, szkolenia ankiety w wersji elektronicznej rozsyłane na adresy email wnioskodawców
II połowa 2019	Spotkania nt. zasad ogłoszenie naborów oceniania i wyboru operacji przez LGD	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez radę LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych) ogłoszenie naborów	przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, jst	ulotka informacyjna wręczana na spotkaniu artykuły w prasie lokalnej, ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK, UP) artykuły na stronach internetowych oraz portalach społ. ulotka LGD, spotkania, szkolenia
I połowa 2020	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020 Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy	Poinformowanie adresatów działania o całości działań prowadzonych przez LGD i zainteresowanie ich włączeniem się we wspólne działania	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież, bezrobotni, w tym grupy defaworyzowane określone w LSR	liczba informacji na stronie internetowej LGD - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym (oba działania w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD) - liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych (koszty ujęte w realizacji LSR - działania własne LGD oraz Projekty Współpracy)

II połowa 2020	w ramach ewaluacji końcowej zgodnie z procedurami monitoringu i ewaluacji	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. rozpoznawalności LGD na terenie jej działania Element uwzględniony w procedurach monitoringu i ewaluacji	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe i inne osoby / podmioty z terenu działania LGD - wybrani metodą losową z zachowaniem minimalnej próby badawczej - zgodnie z procedurami monitoringu i ewaluacji	ankiety w wersji tradycyjnej lub elektronicznej rozdawane / rozsyłane do respondentów lub rozpropagowane poprzez gminy członkowskie i sołectwa obszaru LGD do odbiorców na obszarze LGD - wzór ankiety dostępny na stronie internetowej
I połowa 2021	Monitoring i ewaluacja, Rozliczenie wskaźników i stopnia realizacji LSR. Zadania z aktywizacji i Projektów współpracy	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, Rozliczaniu wniosków o płatność i ankiet monitorujących	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności grupy defaryzowane przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, jst	artykuły w prasie lokalnej, ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK, UP) artykuły na stronach internetowych oraz portalach społ. Ulotka LGD, spotkania, szkolenia
II połowa 2021	Monitoring i ewaluacja, Rozliczenie wskaźników i stopnia realizacji LSR. Zadania z aktywizacji i Projektów współpracy	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, Rozliczaniu wniosków o płatność i ankiet monitorujących, podsumowanie działań związanych z wdrażaniem LSR z poprzedniego roku, promocja programu LEADER	wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności grupy defaworyzowane przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru, jst	artykuły w prasie lokalnej, ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK, UP) artykuły na stronach internetowych oraz portalach społ. Ulotka LGD, spotkania, szkolenia, folder
Rok 2022, 2023	Monitoring i ewaluacja, Rozliczenie wskaźników i stopnia realizacji LSR. Zadania z aktywizacji i Projektów współpracy	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, Rozliczaniu wniosków o płatność i ankiet monitorujących	wszyscy potencjalni wnioskodawcy	ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK, UP) artykuły na stronach internetowych oraz portalach społ. Biuletyn LGD, spotkania z mieszkańcami

Tabela. Plan działania komunikacyjnego.

Cel	Miernik realizacji	Operacjonalizacja wskaźnika	Jednostka	Typ wskaźnika	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru	Instytucja odpowiedzialna	Wartość bazowa	Wartość docelowa w 2023r
Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach budżetu LSR.	Odwiedziny strony Internetowej LGD	Do wartości wskaźnika wliczana jest liczba odwiedzin strony internetowej LGD. Odwiedziny są rozumiane jako grupa interakcji zachodzących w witrynie w danym przedziale czasowym. Odwiedziny mogą obejmować wiele odsłon stron, Pojedynczy użytkownik może zainicjować wiele odwiedzin. Na potrzeby monitoringu strony internetowej powinna odnosić się do wszystkich zakładek/podzakładek/stron, a nie do całości strony	szt.	Rezultat bezpośredni	System monitorowania-statystyka odwiedzin strony internetowej	co 6 miesięcy	Biuro LGD	0	60 000
	Liczba działań	Liczba zrealizowanych działań informacyjno - promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar działania LGD) nt. możliwości finansowania ze środków wskazanych w LSR, wykorzystujących minimum 3 środki przekazu	szt.	produkt	System monitorowania – dokumentacja biura (zaproszenia, programy, artykuły)	corocznie	Biuro LGD	0	8
	Liczba uczestników szkoleń dla potencjalnych beneficjentów	Obliczając wartość wskaźnika należy zsumować wszystkich uczestników wszystkich form szkoleniowych dla potencjalnych beneficjentów (tj. szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych itp.). Dana osoba powinna zostać policzona tyle razy, w ilu szkoleniach wzięła udział.	Osoba	Rezultat bezpośredni	System monitorowania dokumentacja biura: listy obecności	corocznie	Biuro LGD	0	1000
	Liczba udzielonych konsultacji w ramach punktów informacyjnych dot. możliwości dofinansowania i procesu aplikacyjnego	Liczba konsultacji udzielonych w Biurze LGD, z wyłączeniem spotkań informacyjnych i szkoleń. Jako konsultacja rozumiane jest zasięgnięcie informacji u pracownika Biura LGD w zakresie: możliwości uzyskania wsparcia ze środków przewidzianych w LSR	szt.	Rezultat bezpośredni	System monitorowania – dokumentacja biura: rejestr udzielonego doradztwa, wykaz pytań i odpowiedzi	corocznie	Biuro LGD	0	2000

Wspieranie beneficjentów w realizacji operacji.	Liczba udzielonych konsultacji w Biurze LGD dot. realizacji operacji.	Liczba konsultacji udzielonych w Biurze LGD, z wyłączeniem spotkań informacyjnych i szkoleń. Jako konsultacja rozumiane jest zasięgnięcie informacji u pracownika Biura LGD w zakresie zagadnień związanych z realizacją operacji dofinansowanych ze środków wskazanych w LSR	szt.	Rezultat bezpośredni	System monitorowania – dokumentacja biura: rejestr udzielonego doradztwa, wykaz pytań i odpowiedzi	Corocznie	Biuro LGD	0	100
	Liczba uczestników szkoleń dla beneficjentów.	Obliczając wartość wskaźnika należy zsumować wszystkich uczestników wszystkich form szkoleniowych dla beneficjentów (tj. szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych itp.) Dana osoba powinna zostać policzona tyle razy, w ilu szkoleniach wzięła udział.	szt.	Rezultat bezpośredni	System monitorowania – dokumentacja biura: listy obecności	Corocznie	Biuro LGD	0	150
Zapewnienie mieszkańcom obszaru LGD informacji nt. operacji współfinansowanych z Funduszy UE dostępnych z budżetu LSR	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar dziania LGD) nt. osiągnięć związanych z wdrażanie m LSR.	Liczba zrealizowanych działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu (obszar działania LGD) nt. osiągnięć związanych z wdrażaniem LSR, wykorzystujących minimum 3 środki przekazu.	szt.	Rezultat bezpośredni	System monitorowania – dokumentacja biura (zaproszenia, programy, artykuły, ulotki)	2x do roku	Biuro LGD	0	12
Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości świadczonej przez LGD pod kątem przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie	Liczba działań mających na celu uzyskanie informacji na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD.	Liczba zrealizowanych działań polegających na zebraniu informacji (każdorazowo od co najmniej 40 osób/podmiotów) na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	szt.	Rezultat bezpośredni	System monitorowania– dokumentacja biura (ankieta, wywiad, formularz uwag)	2x w roku	Biuro LGD	0	12